AUTOR: Ana-Cristina POPESCU
COAUTOR: Simona Petronela MÎŢU

MOZAIC

AUXILIAR DIDACTIC

Editura Sfântul Ierarh Nicolae
2016

MOZAIC

AUXILIAR DIDACTIC

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
POPESCU, ANA-CRISTINA
Mozaic : auxiliar didactic / Ana-Cristina Popescu, Simona Petronela Mîţu. - Brăila : Editura Sfântul Ierarh Nicolae, 2016
ISBN 978-606-30-0531-2

I. Mîţu, Simona Petronela

371.671

Tehnoredactare computerizată: Ana-Cristina Popescu

Copertă: Adrian Popescu
Copyright © 2016

Toate drepturile asupra acestei ediţii sunt rezervate autorului şi coautorului.

Editura Sfântul Ierarh Nicolae

CAPITOLUL I

SĂ NE AMINTIM ŞI SĂ ÎNVĂŢĂM!

1. *FONETICĂ, VOCABULAR, SEMANTICĂ, MORFOLOGIE ŞI SINTAXĂ*

Fonetica

Fonetica este ştiinţa ce se ocupă cu studiul sunetelor unei limbi.
Sunetul este cea mai mică unitate a limbii. Sunetele limbii române sunt:
- vocale: a, ă, â, î, e, i, o, u (pot forma singure o silabă, ex. a-mar)
- semivocale: e, i, o, u (când apar lângă o vocală în aceeaşi silabă, ex. soa-re)
- consoane: b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, ţ, v, z (nu pot forma singure o silabă)
Grupuri de sunete:
1. Diftongul este grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală şi o semivocală în aceeaşi silabă. Diftongul urcător e alcătuit dintr-o semivocală şi vocală (iar-bă) , iar cel coborâtor e alcătuit dintr-o vocală şi o semivocală (cai)
2. Triftongul este grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală şi două semivocale în aceeaşi silabă (tră-iau)
3. Hiatul apare între două vocale alăturate ce fac parte din silabe diferite (po-et)
Grupuri de litere:
Grupurile ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi urmate de o vocală alcătuiesc un singur sunet şi urmate de o consoană alcătuiesc două sunete (ceară- 5l,4s; circ- 4l,4s; gheaţă- 6l,4s; ghindă- 6l,5s). Când sunt la finalul cuvântului, grupurile menţionate se comportă ca în prezenţa unei vocale (ureche- 6l,4s; atinge- 6l,5s). Unele litere x, w reprezintă două sunete (excursie- 8l,9s; x-cs)
Cuvinte monosilabice alcătuite dintr-o singură silabă (sac)
Cuvinte plurisilabice alcătuite din mai multe silabe (co-me-di-e), bisilabice (două silabe ca-să)

Vocabularul

Vocabularul (lexicul) cuprinde totalitatea cuvintelor dintr-o limbă.
Structura vocabularului:
1. Fondul principal lexical cuprinde cuvintele cele mai utilizate în comunicare de la care se pot forma noi cuvinte prin derivare, compunere, conversiune (om, apă, a alerga, că, în, iar, frumos, eu, trei...)
2. Masa vocabularului cuprinde restul cuvintelor care pot fi structurate astfel:
a. arhaisme: cuvinte vechi care nu se mai folosesc: paşă, polcovnic etc.
b. ***regionalisme***: cuv. folosite în anumite zone ale ţării: curechi, păpuşoi etc..

(cuvinte populare: a se pitula)

c. ***neologismele***: cuv. noi, împrumutate din alte limbi (mijl. externe de îmbogăţire a vocab.): astru, stres, solitar etc.

d. ***termenii tehnico-ştiinţifici***: folosiţi în anumite domenii ale ştiinţei: bisturiu, diateză, teoremă etc.

e. cuvintele de argou: sunt folosite de anumite grupuri sociale pentru a nu fi înţelese de cei din jur: mişto, naşpa, a şparli, potol etc.

f. ***elementele de jargon***: sunt folosite de anumite categorii sociale cu scopul de a impresiona: madame, ciao

Îmbogăţirea vocabularului (mijloace interne):

Derivarea este procedeul prin care se formează noi cuvinte cu ajutorul prefixelor şi sufixelor.

Prefixul este sunetul care se ataşează în faţa radicalului unui cuvânt: ne- (nedorit), re- (reface) etc.

Sufixul este sunetul ce se adaugă la finalul radicalului unui cuvânt: sufixe diminutivale ce micşorează obiectul (iţă- copiliţă), sufixe augmentative care măresc obiectul (andru- copilandru).

Derivatele parasintetice sunt cuvintele alcătuite atât cu ajutorul prefixului, cât şi al sufixului (neprimitor).

Familia lexicală este alcătuită din totalitatea cuvintelor obţinute prin derivare, pornind de la un cuvânt de bază (floare: floricică, înflorit, floricea, florar, florărie, florăreasă.).

Câmpul lexical este alcătuit din toate cuvintele legate printr-un sens comun, după obiectele sau stările denumite (câmpul lexical al stărilor sufleteşti: fericire, bucurie, tristeţe, plăcere, satisfacţie, supărare).

Compunerea este procedeul prin care se formează noi cuvinte şi se realizează prin:

- contopire (mai multe cuvinte se unesc într-un singur cuvânt): cumsecade, oriunde, despre, orice).
- alăturare (mai multe cuvinte alăturate formează un singur cuvânt): după-amiază, Oţelu Roşu.
- abreviere: B.C.R., Tarom, CFR.

Schimbarea valorii gramaticale (conversiunea) este procedeul prin care o parte de vorbire trece la altă parte de vorbire: Eu merg. (verb); Mersul e sănătos. (substantiv); Drumul mers fusese greu. (Adj.)

Semantica

Se ocupă cu sensurile cuvintelor.

Cuvinte monosemantice - cu un singur înţeles (hard)

Cuvinte polisemantice - cu mai multe înţelesuri (a trece: El trece strada.- traversează; Profesorul trece o notă în catalog.- a pune; A trecut în nefiinţă.- a decedat; A trecut apa. - a înotat; A trecut clasa. - a promovat; A trecut şi peste acest lucru. - a depăşit; A trecut pe la ei. - i-a vizitat; A trecut un an. - s-a dus).

Sensul cuvintelor:

- sensul propriu: Am cules o floare.
- sensul figurat: Este în floarea vârstei.

Sinonimele sunt cuvintele cu formă diferită şi cu sens identic: (a alerga - a fugi).

Antonimele sunt cuvintele cu sens opus: (rece-cald).

Omonimele sunt cuvitele cu aceeaşi formă şi cu sens diferit: (sare - El sare coarda. Eu pun sare în mâncare).

Omofonele (ortograme) sunt cuvinte ce se pronunţă la fel dar se ortografiază diferit: (neam, ne-am).

Omografele sunt cuvintele ce au aceeaşi formă dar care accentuate diferit au alt sens: (lúngi-lungí).

Paronimele sunt cuvinte cu formă asemănătoare: (orar-oral; oroare-eroare; familial-familiar).

Pleonasmul este o greşeală de exprimare: (Coboară în jos. Înoată în apă. Aterizează la sol.).

Calamburul e alcătuit din omonime: (Mama ta de-i vie/Spune-i ca să vie/Pân' la noi la vie.)

Morfologia

Studiază părţile de vorbire:
Ele pot fi flexibile: verbul, substantivul, articolul, pronumele, adjectivul, numeralul şi neflexibile: adverbul, prepoziţia, conjuncţia, intrjecţia

Părţi de vorbire flexibile:

Verbul

Este partea de vorbire flexiblă care arată acţiunea (a alerga), starea (a sta), existenţa (a deveni).

Verbul îşi schimbă forma după mod, timp, număr, persoană, diateză.

Modurile personale ale verbului:

Modul indicativ (arată o acţiune reală şi are toate timpurile)

Timpul prezent arată o acţiune ce se desfăşoară în momentul vorbirii:
(eu) citesc, (tu) citeşti, (el, ea) citeşte, (noi) citim, (voi) citiţi, (ei, ele) citesc.

Timpul imperfect este un timp trecut a cărei acţiune este neterminată, are terminaţii:
(eu) citeam, (tu) citeai, (el, ea) citea, (noi) citeam, (voi) citeaţi, (ei, ele) citeau.

Timpul perfect compus arată o acţiune trecută şi terminată, se conjugă cu ajutorul verbului auxiliar „a avea“ :
(eu) am citit, (tu) ai citit, (el, ea) a citit, (noi) am citit, (voi) aţi citit, (ei, ele) au citit.

Timpul perfect simplu exprimă o acţiune trecută şi terminată, dacă verbul la modul infinitiv se termină cu vocala i, la persoana I, singular se scrie cu doi de i, are şi terminaţii la pers. a II-a, sg.; şi la pl.:

(eu) citii, (tu) citişi, (el, ea) citi, (noi) citirăm, (voi) citirăţi, (ei, ele) citiră.
Timpul mai mult ca perfect exprimă o acţiune trecută, săvârşită înaintea altei acţiuni trecute:
(eu) citisem, (tu) citiseşi, (el, ea) citise, (noi) citiserăm, (voi) citiserăţi, (ei, ele) citiseră.
Timpul viitor arată o acţiune ce se va desfăşura după momentul vorbirii, se conjugă cu ajutorul verbului auxiliar „a voi":
(eu) voi citi, (tu) vei citi, (el, ea) va citi, (noi) vom citi, (voi) veţi citi, (ei, ele) vor citi.
Timpul viitor anterior arată o acţiune ce se va întâmpla înaintea altei acţiuni viitoare, se conjugă cu ajutorul verbelor auxiliare „a voi" şi „a fi":
(eu) voi fi citit, (tu) vei fi citit, (el, ea) va fi citit, (noi) vom fi citit, (voi) veţi fi citit, (ei, ele) vor fi citit
Timpul viitor popular :
(eu) o să citesc, (tu) o să citeşti, (el, ea) o să citească, (noi) o să citim, (voi) o să citiţi, (ei, ele) o să citească.
Modul conjunctiv (exprimă o acţiune nerealizată dar care se poate realiza, are două timpuri, prezent şi perfect, se conjugă cu ajutorul conjuncţiei să, iar la timpul perfect şi cu ajutorul verbului auxiliar „a fi")
Timpul prezent:
(eu) să citesc, (tu) să citeşti, (el, ea) să citească, (noi) să citim, (voi) să citiţi, (ei, ele) să citească.
Timpul perfect:
(eu) să fi citit, (tu) să fi citit, (el, ea) să fi citit, (noi) să fi citit, (voi) să fi citit, (ei, ele) să fi citit
Modul condiţional optativ (exprimă o acţiune dorită şi are două timpuri: prezent şi perfect)
Timpul prezent:
(eu) aş citi, (tu) ai citi, (el, ea) ar citi, (noi) am citi, (voi) aţi citi, (ei, ele) ar citi.
Timpul perfect:
(eu) aş fi citit, (tu) ai fi citit, (el, ea) ar fi citit , (noi) am fi citit, (voi) aţi fi citit, (ei, ele) ar fi citit.
Modul imperativ (exprimă o poruncă, un îndemn, o chemare şi are forme doar pentru persoana a II-a, singular şi plural): a) forma pozitivă: Citeşte! Citiţi! b) forma negativă: Nu citi! Nu citiţi!
La aceste moduri verbul poate îndeplini funcţia sintactică de predicat verbal şi predicat nominal.
Predicatul verbal poate fi exprimat prin verb predicativ.
Predicatul nominal e format din verb copulativ plus nume predicativ. Verbele copulative sunt: a deveni (e tot timpul vb. cop.), a fi (e vb. cop. când nu are înţelesul de a exista, a se afla), a rămâne, a ieşi, a se face, a ajunge, a constitui, a părea, a însemna.
Ex. Eu sunt la şcoală. (vb. pred.); Cerul e senin. (vb. cop.); Aş fi venit. (vb.

auxiliar)
Verbele auxiliare ajută la formarea unor moduri şi timpuri compuse, ele sunt: a fi, a avea, a vrea.
Modurile nepersonale ale verbului:
Modul infinitiv (denumeşte acţiunea, precizând numele verbului)
Timp prezent: forma afirmativă: a citi, forma negativă: a nu citi.
Timpul perfect: a fi citit.
Conjugarea unui verb se află punându-l pe acesta la modul infinitiv:
Conjugarea I se termină în a: a dansa, a învăţa.
Conjugarea a II-a se termină în ea: a avea, a bea.
Conjugarea a III-a se termină în e: a merge, a culege.
Conj. a IV-a se termină în i şi î: a munci, a doborî.
Modul gerunziu (prezintă o acţiune în desfăşurare), verbul la acest mod se termină în ând şi ind (citind, învăţând, povestind, mergând).
Modul participiu (exprimă o acţiune suferită de obiect). Verbul la participiu se transformă în adjectiv când însoţeşte un substantiv. Ex. scris, citit, mers,
Modul supin (denumeşte situaţia verbală propusă ca scop): de citit, de scris, pentru completat se formează de la participiu plus prepoziţii simple sau compuse.
Verbul la modurile nepersonale nu poate îndeplini funcţia sintactică de predicat.
Un verb la modul infinitiv poate să îndeplinească funcţia sintactică de subiect, nume predicativ, complement, atribut verbal.
Să luăm de exemplu verbul la infinitiv „a citi“:
A citi îmi place. subiect;
Să şti înseamnă a citi. nume predicativ;
Hotărăsc a citi. complement direct;
Mă gândesc a citi. complement indirect;
S-a descurcat fără a citi. complement circumstanţial de mod;
Dorinţa de a citi îl caracterizează. atribut verbal.
Diatezele verbului (este forma pe care o ia verbul în raport cu subiectul gramatical)
Diateza activă: La această diateză subiectul gramatical face acţiunea şi tot el o suferă. Vb. la această diateză poate sta la toate modurile. (Eu citesc o carte.)
Diateza reflexivă: La această diateză verbele se conjugă ca la diateza activă, dar însoţite de pronumele reflexive în cazul dativ şi acuzativ. Nu are modurile participiu şi supin. (mod ind. prezent: (eu) mă joc, (tu) te joci, (el) se joacă, (noi) ne jucăm, (voi) vă jucaţi, (ei) se joacă - pron. reflexiv în acuzativ; (eu) îmi imaginez, (tu) îţi imaginezi, (el) îşi imaginează, (noi) ne imaginăm, (voi) vă imaginaţi, (ei) îşi imaginează - pron. reflexiv în dativ.
Diateza pasivă: La această diateză subiectul logic (complementul de agent) face acţiunea şi subiectul gramatical o suferă. Diateza pasivă se formează cu ajutorul verbului „a fi“ plus participiul verbului de conjugat. Verbul la această

diateză îndeplineşte funcţia de predicat verbal (mod. ind. prezent: (eu) sunt ascultat, (tu) eşti ascultat, (el) este ascultat, (noi) suntem ascultaţi, (voi) sunteţi ascultaţi, (ei) sunt ascultaţi).
Lecţia a fost citită de elev. (lecţia s. gram. şi elev s. logic)
Caracterul tranzitiv şi intranzitiv al verbelor: Dacă verbele pot primi complement direct sunt tranzitive, iar dacă nu pot primi complement direct sunt intranzitive.
Verbele în timpul conjugării pot fi regulate (a citi) sau neregulate (a fi).
Verbele unipersonale au forme doar pentru persoana III-a: a lătra, a grohăi.
Verbele impersonale acţiunea nu e făcută de o anumită persoană: a ploua, a tuna.
Locuţiunile verbale sunt grupuri de cuvinte ce înlocuiesc un verb: a o lua la sănătoasa - a fugi; a fi cu luare aminte - a fi atent, a băga de seama - a observa.
Verbul este nucleul comunicării.

Substantivul

Substantivul este partea de vorbire flexibilă care denumeşte fiinţe, lucruri, etc. (dulap).
Felul substantivului: comune (apă), proprii (Ana, Caransebeş), simple (pâine), compuse (floarea-soarelui, untdelemn), colective au forma de singular la înţeles de plural (tufiş, stol), mobile care îşi formează femininul de la masculin (lup- lupoaică, elev - elevă), epicene care au o singură formă pentru masculin şi feminin (elefant, crocodil), defective de plural (aur, grâu), defective de singular (ochelari, icre).
Genul subst. : masculin (un, doi- băiat), feminin (o, două- elevă), neutru (un, două- tablou)
Cazurile substantivului: O să trec substantivul **pădure** pe la toate cazurile şi fc. sintactice.
Nominativ:
- subiect: Pădurea are farmec. (cine?, ce?)
- nume predicativ: Brazii devin pădure deasă la maturitate. (determină un verb copulativ)
- atribut substantival apoziţional: Ea, pădurea, îmi place. (care?)

Acuzativ:
- compl. direct: Am văzut o pădure. (pe cine? ce?)
- compl. indirect: Mă gândesc (la) pădurea de brad. (cu cine?, cu ce?, de la cine?, de la de?, pentru cine?, pentru ce?, la cine?, la ce?, despre cine?, despre ce?)
- compl. de agent: Izvorul este ascuns (de) pădure.
- compl. circum. de loc: Mă aflu (în) pădure. (unde?)
- compl. circumstanţial de mod: Scrie subiectul legendei (fără) pădurea misterioasă. (cum?)
- complement circumstanţial de timp: După pădure urmează câmpia. (când?)
- complement circumstanţial de cauză: A devenit poet de la pădure. (din ce

cauză?)
- complement circumstanţial de scop: A mers în excursie (pentru) pădure. (cu ce scop?)
- atribut substantival prepoziţional: Poveştile (despre) pădure îmi plac. (care?, ce fel de?)
- nume predicativ: Poveştile sunt (despre) pădure.

Dativ: (cui?)
- complement indirect: Maria a scris o poezie pădurii.
- nume predicativ: Grădina este (aidoma) pădurii.

Genitiv: (a, ai, al, ale cui?)
- atribut substantival genitival: Murmurul pădurii mă îndeamnă la visare.
- nume predicativ: Copacii sunt ai pădurii.
- subst. în G mai poate îndeplini şi alte funcţii sintactice (ex. CCT: (Din timpul) pădurilor trăiesc legendele; coml. circ. de cauză: (Din cauza) pădurii s-a rătăcit.)

Vocativ: nu are funcţie sintactică

Substantivele în vocativ se izolează prin virgulă de restul propoziţiei. Ex. Pădureo, spune-mi povestea cu zâne!

Forma pe care o ia substantivul în diferite cazuri se numeşte declinare.

Locuţiunile substantivale sunt grupuri de cuvinte ce au înţelesul unui subst. : părere de rău - regret.

Articolul

Este partea de vorbire flexibilă care însoţeşte un substantiv.

Felul articolului: hotărât se aşează la sfârşitul substantivului (casa, elevul, băiatului), în unele cazuri stă în faţă (lui Ion); nehotărât se aşează în faţa substantivului (o fată, un copil, unui om); posesiv (genitival) se aşează în faţa subst. şi pron. (A fetei, al băiatului); demonstrativ (adjectival) cel bun.

Articolul proclitic stă în faţa subsantivului (un copil) şi cel enclitic la sfârşitul substantivului (elevul).

Articolul posesiv sau genitival: a, al, ai, ale.

Articolul demonstrativ: cel, cea, cei, cele.

Adjectivul

Este partea de vorbire flexibilă care însoţeşte un substantiv şi arată însuşirea unui obiect.

Felul adjectivelor:

1. variabile când îşi modifică forma în vorbire
- are două terminaţii şi are patru forme flexionare - la masculin şi feminin, singular şi plural: frumos, frumoasă, frumoşi, frumoase;
- are două terminaţii şi are trei forme flexionare - la feminin şi masculin singular şi o formă pentru ambele genuri la plural: mic, mică, mici.
- are o terminaţie şi două forme flexionare - o singură formă pentru ambele genuri la masculin şi o singură formă pentru ambele genuri la feminin: mare, mari.

2. invariabile când nu îşi modifică forma în vorbire: gri, eficace.
3. provenite din verb la participiu (lecţia) citită şi din verb la gerunziu (mână) tremurândă
Adjectivul se acordă în gen număr şi caz cu substantivul determinat şi poate îndeplini funcţile sintactice de: atribut adjectival (Băiatul deştept învaţă.); nume predicativ (Fata este frumoasă.)
Gradele de comparaţie ale adjectivului:
1. pozitiv: frumos
2. comparativ: - de inferioritate (mai puţin frumos), - de egalitate (la fel de frumos), - de superioritate (mai frumos).
3. superlativ: - relativ de superioritate: cel mai frumos, - relativ de inferioritate: cel mai puţin frumos; - absolut: foarte frumos, nespus de frumos etc.
Unele adjective nu au grade de comparaţie: viu, veşnic.
Locuţiunile adjectivale grupuri de cuvinte ce se comportă ca un adjectiv: om cu stare bogat.

Numeralul

Este partea de vorbire flexibilă care arată un număr.
Felul numeralului:
1. cardinal:
a. propriu-zise: unu (simple), treizeci (compuse).
b. multiplicative: înzecit, însutit.
c. distributive: câte unu, câte doi.
d. adverbiale: de două ori, de patru ori.
e. colective: tustrei, tuspatru, toţi cinci, câteşitrei, amândoi.
f. fracţionare: o doime, două pătrimi, trei procente.
2. ordinale (arată ordinea): primul, al doilea, a treia, cel de-al doilea.
Numeralul cu valoare substantivală poate îndeplini funcţia sintactică de: subiect, nume predicativ, complement. (Amândoi se joacă.) Când răspunde la întrebările (câţi? câte? care? ce fel de?) şi determină un substantiv are valoare adjectivală şi îndeplineşte funcţia sintactică de atribut adjectival. (Doi elevi se joacă.) Numeralul mai poate avea şi valoare adverbială. (A muncit înmiit.)

Pronumele

Este pertea de vorbire flexibilă care ţine locul unui substantiv.
Felul pronumelui:
1. ***Pronume personal*** - desemnează persoane şi are forme pentru toate trei persoanele, singular şi plural: eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele - caz nominativ; la acuzativ şi dativ se folosesc atât formele accentuate, cât şi cele neaccentuate: pe mine (f. acc. Ac.), mă, m- (f. neacc. Ac.); mie (f. acc. D), îmi, mi (f. neacc. D). Alte forme a pron. pers. sunt dânsul, dânşii.
2. ***Pronumele personal de politeţe*** are forme doar pentru persoana a II-a şi a III-a: dumneata
3. ***Pronumele reflexiv***: f. accentuate: sie, sieşi D, sine Ac.; f. neaccentuate: îşi, şi D, se Ac. La persoana I şi a II-a se folosesc formele neaccentuate ale

pronumelui personal pron. reflexiv are aceeaşi persoană şi număr cu verbul: Tu te îmbraci.-p. reflexiv, El te îmbracă. p. personal.
4. ***Pronumele şi adjectivul pronominal de întărire***: masculin (însumi, însuţi, însuşi, înşine, înşivă, înşişi), feminin (însămi, însăţi, însăşi, însene, însevă, însele). Când determină un substantiv devine adjectiv pronominal, se acordă cu acesta în gen număr şi caz, îndeplineşte funcţia sintactică de atribut adjectival.
5. ***Pronumele posesiv şi adjectivul pronominal posesiv*** înlocuieşte numărul posesorului şi al obiectului posedat.
Un posesor şi un singur obiect posedat: al meu, a mea, a ta, al tău, al său, a sa.
Un posesor şi mai multe obiecte posedate: ai mei, ai tăi, ale mele, ale tale, ai săi, ale sale.
Mai mulţi posesori şi un singur obiect posedat: al nostru, al vostru, a noastră, a voastră.
Mai mulţi posesori şi mai multe obiecte posedate: ai noştri, ai voştri, ale noastre, ale voastre.
Obs. Pron. ai lor nu este posesiv, ci personal.
6. ***Pronumele şi adjectivul pronominal demonstrativ***: - de apropiere (acesta, ăsta, cestălalt); - depărtare (acela, ăla, celălalt); - de identitate (acelaşi, aceeaşi); adj. pron. dem. acel elev.
7. ***Pronumele şi adjectivul pron. interogativ*** introduce prop. interogative cine? care? ce? cât?
Caz N. Cine merge acolo?; Care vine?
Caz Ac. Pe cine aştepţi?; Pe care ai ascultat?
Caz D. Cui i-ai dat caietul?; Căruia i-ai dat notă?
Caz G. Al cui e caietul?; Al căruia e penarul?
8. Pron. şi adj. pronominal relativ: Pronumele relativ face legătura între propoziţia subordonată şi regenta ei şi au aceeaşi formă ca şi pronumele interogative. (Floarea care îmi place e ghiocelul.)
9. ***Pronumele şi adjectivul pronominal negativ*** apare în prop. negative: nimic, nimeni, nicio.
10. ***Pron. şi adj. pron. nehotărât*** nu indică precis obiectul înlocuit: unul, altul, oricine, fiecare, toţi.

Părţile de vorbire neflexibile
Adverbul

Definiţie:
Este partea de vorbire neflexibilă care arată o caracteristică a unei acţiuni, stări sau însuşiri.
Determină verbe, adjective sau alte adverbe
Ex. Ea adormi târziu.
Felul adverbului: După formă: - simple: aşa, aici, acasă, bine… - compuse: devreme, niciodată…

După înţeles:
- ***adverbe de mod***: abia, aşa, da, nu…
- ***adverbe de loc***: aici, acolo, sus, departe…
- ***adverbe de timp***: acum, ieri, azi…
- ***adverbe relative***: cum, unde, când, de unde… (apar în prop. exclamative, cu punct)
- ***adverbe interogative***: cum? unde? când? (apar în prop. interogative)
- ***adverbe nehotărâte***: undeva, cumva, oricum, oarecum, oriunde, oricând…
- ***adverbe negative***: nicăieri, deloc, nu…
- ***adverbe predicative***: probabil, fireşte, desigur…
- ***adverbe comparative***: mai, puţin…
- **adverbe de mod cantitativ**: atât …

Funcţii sintactice:
- complement circumstanţial de loc: unde? S-a oprit aici.
- complement circumstanţial de mod: cum? Vorbeşte corect.
- complement circumstanţial de timp: când? A sosit ieri.
- atribut adverbial: care? Ce fel de? Tema de azi a fost uşoară.
- nume predicativ: Este uşor a scrie. (determină un verb copulativ)
- predicat verbal: Fireşte că vine.

Gradele de comparaţie ale adverbului:
1. pozitiv: greu
2. comparativ:
- de inferioritate: mai puţin greu
- de egalitate: la fel de greu, tot atât de greu
- de superioritate: mai greu

3. superlativ:
- relativ: - de inferioritate: cel mai puţin greu;
- de superioritate: cel mai greu
- superlativ: foarte greu, absolut de greu…

Locuţiunile adverbiale: din când în când

Prepoziţia:

Definiţie: partea de vorbire neflexibilă ce exprimă raportul sintactic de dependenţă în propoziţie. Ea nu are funcţie sintactică.

Feluri:
- simple: la, cu, de, în, pentru… - compuse: de la (prin alăturare), despre, deasupra (prin contopire)

Prepoziţile cer anumite cazuri:
- acuzativ: în, pe, de… A mers la film.
- dativ: graţie, datorită, mulţumită, conform, contrar, potrivit... - Datorită lui a venit.
- genitiv: asupra, contra, împotriva, în spatele, în faţa... Mihai este împotriva lui.

Locuţiunile prepoziţionale: în faţa

Interjecţia

Definiţie. Partea de vorbire neflexibilă prin care se exprimă senzaţii, sentimente, imită zgomote din natură. Unele interjecţii pot avea funcţii sintactice.

Felul: - interjecţii propriu-zise: vai, of…
- onomatopee - imită zgomote din natură: buf, poc,
- sunetele scoase de animale: cip-cirip, cu-cu
- de adresare: măi, mă, bre…
- predicative: iată, uite, hai, marş, zbâr…

Funcţii sintactice:
- subiect: Cip-cirip se aude.
- predicat verbal: Hai acasă!
- complement circumstanţial de mod: Raţa merge lipa-lipa.
- complement direct: Am auzit buum!
- atribut interjecţional:- Zgomote (de) pac-pac se aud.
- nume predicativ: E vai de el.

Conjuncţia

Definiţie: Este partea de vorbire neflexibilă ce exprimă raportul de coordonare în propoziţie şi de coord. şi subordonare între prop. unei fraze:

Felul:
- simple: că, şi,
- compuse: ca să, fiindcă.

Coordonatoare: leagă două propoziţii sau părţi de propoziţie de acelaşi fel.
Ion şi Ioana dansau. Am citit / şi am scris./
- coordonatoare copulative: şi, nici, precum şi.
- coordonatoare adversative: dar, iar, însă, ci.
- coordonatoare disjunctive: - ori, sau, fie.
- coordonatoare conclusive: deci, aşadar, prin urmare.

Subordonatoare: introduc diferite tipuri de subordonate: să, că, dacă, ca să, căci, deoarece ...

Locuţiunile conjuncţionale: din cauză că

Sintaxa

Se ocupă cu studiul părţilor de propoziţie şi al propoziţilor într-o frază.

Prop. principale nu depind de altă propoziţie, prop. secundare depind de alte propoziţii. Prop. subordonate depind de prop. regente. Coordonarea se poate realiza între propoziţii de acelaşi fel: prin virgulă (juxtapunere); prin conjuncţii coordonatoare copulative, disjunctive, adversative, conclusive şi, dar, iar, însă, ci, sau, ori, fie, deci, aşadar. Prop. subordonatoare sunt introduse de conj. subordonatoare: că, să, dacă, căci, deşi, dacă, ca să; pron. şi adj. pron. relative şi nehotărâte: care, oarecare; adverbe relative şi nehotărâte: unde, cum, când,

oriunde, oareunde.
Prop. pot fi:
Necircumstanţiale:
1**. Predicativă (PR)** ţine loc de nume predicativ pentru verbul copulativ din regentă.
Problema este cine vine.
2. **Subiectivă (SB)** ţine loc de subiect pt. prop. Regentă. Se zice că nu vine.
Termeni regenţi:
- vb. pred. Cine învaţă, reuşeşte.
- vb. la diateza reflexivă: Se zice că o să fie bine.
- adeverbe predicative: Probabil va merge acolo.
- expresii verbale impersonale: E bine că a citit.
- locuţiuni adverbiale predicative: Foarte probabil că o să reuşească la liceu.
- verbe impersonale: Trebuie să citesc.

3. **Atributivă (AT)** (care? Ce fel de?); Am citit o carte care îmi place.
4. **Completivă directă (CD)** (pe cine? Ce?), după un vb. Tranzitiv; Am hotărât ce facem.
5. **Completivă indirectă (CI)** Mă gândesc ce voi face. (la ce mă gândesc?)
Circumstanţiale:
1**. Prop. circum. de loc sau locală** (CL) (unde?) Merg unde eşti tu.
2. **Prop. circum. de timp sau temporală** (CT) (când?) Când nu te aştepţi, atunci vine.
3**. Prop. circum. de mod sau modală** (CM) (cum?) Aleargă cum poate.
4**. Prop. circum. de cauză sau cauzală** (CZ) (din ce cauză?) Învaţă, fiindcă are teză.
5. **Prop. circum. de scop sau finală** (CS) (cu ce scop?) Du-te ca să vezi.
6. **Prop. circum. condiţională** (CDŢ) (cu ce condiţie?) Vei reuşi, dacă înveţi.
7. **Prop. circum . concesivă** (CV) (în ciuda cărui fapt?) Vino, deşi e târziu.
8. **Prop. circum. consecutivă** (CNS) (care este urmarea faptului că?) A mers mult, încât a obosit.

Contragerea este procedeul prin care o propoziţie este înlocuită cu partea de propoziţie corespunzătoare. Mă hotărăsc să învăţ. - Mă hotărăsc a învăţa.
Expansiunea constă în transformarea unei părţi de propoziţie în propoziţia corespunzătoare.
Ex. A învăţa înseamnă a ştii în viaţă.
a învăţa - subiect; a ştii - nume predicativ
Să înveţi înseamnă să ştii.
Să înveţi - SB.
să ştii - PR.
Prop. Incidentă se izolează între virgule şi reprezintă o comunicare suplimentară. Învăţ, spune ea.

2. NOŢIUNI DE TEORIE A LITERATURII

1. Procedee artistice

I. Figuri de stil:

- epitetul (Arată însuşirea unui lucru.) avem epitete ale substantivului: fată frumoasă şi epitete ale verbului: trece călduros).
- comparaţia (Un termen e comparat cu alt termen.) Nisipul arde ca focul.
- metafora (Este o jumătate de comparaţie, o structură cu sens figurat.) Pe cer a apărut regina nopţii. Sufletul ei a prins aripi.
- personificarea: Un obiect primeşte însuşiri omeneşti. (Vântul îşi cântă povestea.)
- hiperbola exagerare a trăsăturilor („Şi Vodă-i un munte.“ G.Coşbuc).
- antiteza - a pune în opoziţie două lucruri (El este cuminte, ea e neastâmpărată.).
- repetiţia (Vine repede, repede.)
- enumeraţie (Ador cerul, stelele, luna şi soarele.)
- inversiunea schimbarea topicii cuvintelor: mare problemă în loc de problemă mare.
- asonanţa repetarea voclelor dintr-un vers, aliteraţia repetarea consoanelor dintr-un vers.

II. Imagini artistice:

- o imagine cromatică: Verdele ierbii îmi place.
- o imag. olfactivă: Are un parfum suav.
- o imag. auditivă: Vorbeşte cu ei.
- o imag. vizuală: E un tablou superb)
- o imag. motorie: Aleargă cât îl ţin picioarele.

2. Modurile de expunere:

descrierea - prezentarea unui tablou din natură, obiect etc.
dialogul comunicarea dintre două sau mai multe personaje.
naraţiunea povestirea, a nara = a povesti, se relatează întâmplări.
monologul prezentarea unui punct de vedere în faţa altora, vorbirea unui personaj cu sine însuşi.

3. Genuri şi specii literare

A. *genul liric*

- trăsături: exprimarea în mod direct a sinelui, a sentimentelor, prezenţa eului liric (eul liric = autorul), mărcile eului liric sunt pronumele şi verbele la persoana I singular şi plural, descrierea e modul de expunere, apar procedee artistice, versificaţia, nu apare naraţiunea şi nu apar personaje.

Specii literare aparţinând genului liric:

Pastelul: specie lirică în versuri în care se prezintă cu ajutorul descrierii un tablou din natură. Moduri de expunere: descrierea şi monologul liric.

Idila-pastel: specie lirică în versuri în care se îmbină armonios tema dragostei cu tema naturii.

Imnul: specie lirică care aduce un omagiu unei ţări, unui conducător,

divinităţii.

Doina: specie a liricii populare.

Versificaţia

Tipuri de rimă: monorimă când toate versurile rimează între ele; împerecheată când versul unu rimează cu doi şi trei cu patru; îmbrăţişată când versul unu rimează cu patru şi doi cu trei; încrucişată când versul unu rimează cu trei şi doi cu patru, imperfectă.

Măsura unui vers constă în numărul de silabe al acestuia.

Ritmul trohaic prima silabă accentuată, a doua neaccentuată, iambic - prima silabă neaccentuată, a doua accentuată, amfibrah, o silabă accentuată şi două nu, piciorul metric la ritmul trohaic şi iambic e de două silabe, la amfibraf trei sau patru silabe.

Tipuri de strofă:

- cu un vers: monovers, cu două versuri: distih, cu trei versuri: terţină, cu patru versuri: catren, cu cinci versuri: cvinarie sau cvintet, cu şase versuri sextină, cu şapte versuri: septină, cu opt versuri: octet, cu mai multe versuri polimorfă.

B. genul epic

Trăsături:

- cuprinde totalitatea operelor în care un narator povesteşte întâmplări puse pe seama personajelor, scriitorul îşi transmite în mod indirect gândurile şi sentimentele, prezenţa naratorului, prezenţa personajelor, moduri de expunere: naraţiunea care se împleteşte cu descrierea şi dialogul, indicii spaţio-temporali sunt adverbele şi locuţiunile adverbiale de timp şi de loc, substantive ce exprimă circumstanţe temporale ca nume de locuri.
- opera epică poate să fie structurată pe momentele subiectului:
- expoziţiunea: situaţia iniţială (locul, timpul şi personajele).
- intriga: momentul ce declanşează desfăşurarea acţiunii.
- desfăşurarea acţiunii: relatarea întâmplărilor.
- punctul culminant: momentul de maximă tensiune.
- deznodământul: finalul.

Specii literare aparţinând genului epic:

1. **basmul**

- specie epică în proză în care se relatează întâmplări fantastice puse pe seama unor personaje cu însuşiri supranaturale, pozitive şi negative.
- apare conflictul dintre forţele binelui şi a răului, binele câştigând în final.
- apar formule de început: a fost odată ca niciodată, mediane: că-nainte mult mai este, finale: şi-am încălecat pe-o şea şi v-am spus povestea aşa.
- apar numere magice, fatidice: trei, şapte, nouă.
- apar obiecte magice: oglinda, piaptănul.
- metamorfoza: posibilitatea ca eroul să primească altă înfăţişare de plantă, animal etc.
- probele iniţiatice.
- basmul popular are caracter oral, anonim, colectiv, tradiţional.
- timpul şi spaţiul nedeterminat.

2. schiţa

- specie epică în proză, de întindere mică, acţiune simplă ce prezintă un singur episod din viaţa unui personaj, acţiunea se desfăşoara pe timpul a câtorva ore, cel mult o zi, mod de expunere naraţiunea împletită cu dialogul, personaje negative cu trăsături morale ce trebuiesc corectate.

3. fabula

- specie epică în versuri sau proză, conţine o povetire alegorică cu un caracter moralizator.
- sunt satirizate defecte omeneşti cu scopul d a le îndrepta.
- personajele fabulei: animale, plante, obiecte personificate.
- existenţa unei morale.

4. nuvela

- specie epică în proză, mai mare ca schiţa, mai mică decât romanul, cu un singur fir narativ, accentul căzând asupra personajelor şi nu asupra acţiunii, moduri de expunere: naraţiunea care se împleteşte cu descrierea şi dialogul.

5. romanul

- specie epică în proză de mare întindere cu mai multe fire narative, personaje principale, secundare şi episodice, moduri de expunere: naraţiunea care se împleteşte cu descrierea şi dialogul, este structurat pe capitole, subcapitole.

6. balada

- specie epică în versuri cu acţiune eroică sau fapte neobişnuite din trecut, în care intervin elemente fabuloase, personajele înzestrate cu puteri supranaturale sunt prezentate în antiteză sau cu ajutorul hiperbolei moduri de expunere: naraţiunea care se împleteşte cu descrierea şi dialogul, prezenţa dativului etic.

C. genul dramatic

- cuprinde totalitatea operelor destinate reprezentării pe scenă: comedii şi tragedii.

Comedia - specie a genului dramatic, structurată pe acte şi scene, poate să fie prezentată pe scenă.

- indicaţii scenice, numele personajelor apar în faţa replicilor, tipuri de comic: de situaţie, de caracter, de limbaj, de moravuri, de nume.

4. Textul literar

- are caracter sau statut ficţional fiind o plăsmuire a imaginaţiei.
- se îmbină realitatea cu ficţiunea.
- apar moduri de expunere, personaje, procedee artistice, autorul, aparţin diferitelor genuri şi specii literare.

5. Textul nonliterar

- este rezultatul observării realităţii, are caracter nonficţional, nu are moduri de expunere, procedee artistice, prezintă date obiective, clare.
- texte nonliterare: texte de lege, reţete, prospecte de medicamente, ghiduri turistice, aunţuri publicitare, reclame, articole de ziar, ştiri.

Capitolul II

TESTE GRILĂ

Test 1

Se dă textul:

„- Asta e culmea!... culmea!... strigă d. Lefter, ştergându-şi fruntea de sudoare, pe când madam Popescu, consoarta sa, caută fără preget în toate părţile... Nu e şi nu e!...

- Femeie, trebuie să fie în casă... Dracu n-a venit să le ia!...

Dar ce au pierdut? Ce caută?

Caută două bilete de loterie cu cari d. Lefter Popescu a câştigat."

(Două loturi, I.L.Caragiale)

1. În text e utilizată:
a. vorbirea directă
b. vorbire indirectă.
2. Care este emiţătorul în text?
a. autorul
b. femeia
c. Lefter
3. Care este receptorul în text?
a. autorul
b. femeia
c. Lefter
4. Care este mesajul în text?
a. biletele de loterie
b. madam Popescu
5 Textul citat este:
a. epic
b. liric
c. dramatic
6. Textul aparţine speciei litrare:
a. romanul
b. schiţa
c. nuvela
7. *ştergându-şi* este:
a. verb nepersonal, modul gerunziu, diateza reflexivă, cojugarea a II-a
b. verb, modul indicativ, diateza activă, conjugarea a II-a
8. Cuvântul *sudoare* conţine:
a. diftong
b. hiat
9. Ce caută soţii Popescu?
a două bilete la loterie
b. Loteria

10. *Dracu n-a venit* este:
a. propoziţe afirmativă
b. propoziţie negativă
11. Numeralul *două* are valoare:
a. substantivală
b. adverbială
c. adjectivală
12. *strigă d. Lefter* este:
a. propoziţie incidentă
b. propoziţie predicativă
13. Ideea principală a fragmentului este:
a. Soţii Popescu caută două bilete de loterie.
b. Soţii Popescu caută două bilete de loterie *cu cari d. Lefter Popescu a câştigat*.

Test 2

Citeşte cu atenţie textul şi rezolvă cerinţele:
„Îi foşnea uscat pe frunze poala lungă a albei rochii,
Faţa-i roşie ca mărul, de noroc i-s umezi ochii;
La pământ mai că-i ajunge al ei păr de aur moale,
Care-i cade peste braţe, peste umerele goale.
Astfel vine mlădioasă, trupul ei frumos îl poartă,
Flori albastre are-n păru-i şi o stea în frunte poartă.“
1. *Faţa-i roşie ca mărul* este:
a. personificare
b. comparatie
c. epitet
2. *aur moale* este:
a. epitet
b. metaforă
c. antiteză
3. Antonimul cuvântului frumoasă este:
a. drăguţă
b. urâtă
c. incultă
4. Cuvântul *poala* conţine:
a. diftong
b. pleonasm
c. hiat
5. *Astfel* s-a format prin:
a. compunere
b. derivare
c. conversiune
6. Textul este:
a. un portret
b. o poveste
c. o istorioară

CAPITOLUL III

FIXAREA CUNOŞTINŢELOR - TESTE

TEST - PĂRŢILE PRINCIPALE DE PROPOZIŢIE

PREDICATUL

Predicatul este _____ care atribuie subiectului o acţiune.
Răspunde la întrebarea _____.
Felul predicatului:
I. Predicat _____
II. Predicat _____
Predicatul verbal poate să fie exprimat prin:
1. verb predicativ ex. _____
2. locuţiune verbală predicativa ex. _____
3. _____ex. hai, uite, iată etc.
4. _____ex. probabil, fireşte, desigur etc.
Predicatul nominal este alcătuit din _____ .
1. a deveni este întotdeauna _____ ex._____ .
2. a fi este verb copulativ când nu are înţelesul de _____ .
a fi verb copulativ _____ verb pred. _____ .
3. a ajunge vb cop _____ verb pred. _____ .
4. a rămâne vb. cop. _____ verb pred. _____ .
5. a ieşi vb. cop. _____ verb pred. _____ .
6. a se face vb. cop. _____ verb pred. _____ .
7. a parea vb. cop. _____ verb pred. _____ .
Numele predicativ poate să fie exprimat prin:
1. _____ El devine student.
2. _____ Caietul este a lui.
3. adjectiv ex. _____
4. numeral ex. _____
5. adverb ex. _____
6. interjecţie ex. _____
7. verb nepersonal ex. _____
8. locuţiune _____ ex. _____

SUBIECTUL

Subiectul este partea principală de propoziţie despre care se spune ceva cu ajutorul _____. Răspunde la întrebările «_____», «_____»
Subiectul gramatical arată cine este autorul acţiunii şi stă în cazul _____.

Felul subiectului

A. Subiect Exprimat > _____în propoziţie.
1 _____ S-a ivit o fată.
2 _____ Gheorghe, Ion şi Pătru la coasă au plecat, zise Măriuca.

Subiectul poate să fie exprimat prin:
1. substantiv _____ ex. _____.
2. substantiv _____ ex. _____.
3. pronume ex. _____
4. numeral ex. _____
5. verb nepersonal ex. _____
6. locuţiune _____ ex. _____
7. interjecţie ex. _____

B. Subiect _____ > nu apare în propoziţie.
1 inclus verbul este la persoana I şi a II-a. Ex. _____
2 subînţeles verbul este la persoana a III-a. Ex. _____

C. Subiect _____> nu se poate preciza persoana. Ex. S-a comunicat la radio.

Subiectul nu se desparte niciodată prin virgulă de predicat şi poate sta atât în faţa predicatului cât şi _____.
Potrivirea dintre subiect şi predicat spre a putea realiza comunicarea logică se numeşte _____.

Test - Fonetică, Vocabular, Semantică

A. Teorie.
Fonetica este ştiinţa ce se ocupă cu studiul _____ unei limbi.
Sunetul este cea mai _____unitate a limbii. Sunetele limbii române sunt:
- vocale: _____ (_____pot forma singure o silabă, ex. a-mar)
- semivocale: e, i, o, u (când apar lângă _____ în aceeaşi silabă, ex. soa-re)
- consoane: _____ (nu pot forma singure _____)

Grupuri de sunete:
1. Diftongul este grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală şi _____în aceeaşi _____. ex. _____
2. Triftongul este grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală şi _____ semivocale în aceeaşi silabă . ex. _____
3. Hiatul apare între _____ vocale alăturate ce fac parte din silabe diferite ex. ___ .

Grupuri de litere:
Grupurile ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi urmate de o vocală alcătuiesc un singur sunet şi urmate de o consoană alcătuiesc _____ sunete (ceară- 5l,4s; circ- 4l,4s; gheaţă- 6l,4s; ghindă- 6l,5s). Când sunt la finalul cuvântului, grupurile menţionate se comportă ca în prezenţa unei _____(ureche- 6l,4s; atinge- 6l,5s). Unele litere x, w reprezintă _____ sunete (excursie- 8l,9s; x-cs).
Cuvinte monosilabice alcătuite dintr-o singură _____ (sac)
Cuvinte plurisilabice alcătuite din mai _____ silabe (co-me-di-e).
Vocabularul (lexicul) cuprinde totalitatea _____dintr-o limbă.
Structura vocabularului:
1. Fondul principal lexical cuprinde cuvintele cele mai _____ în comunicare de la care se pot forma _____ cuvinte prin derivare, compunere, conversiune (om, apă, a alerga, că, în, iar, frumos, eu, trei...)
2. Masa vocabularului cuprinde restul cuvintelor care pot fi structurate astfel:

a. arhaisme: cuvinte _____ care nu se mai folosesc: ex. _____.
b***. regionalisme***: cuv. folosite în anumite _____ ale ţării: curechi, păpuşoi etc. (cuvinte populare: a se pitula)
c***. neologismele***: cuv. noi, _____ din alte limbi (mijl. externe de îmbogăţire a vocab.): astru, stres, solitar etc.
d***. termenii tehnico-ştiinţifici***: folosiţi în anumite domenii ale _____
e. cuvintele de argou: sunt folosite de anumite grupuri sociale pentru _____de cei din jur: ex. _____.
f. ***elementele de jargon***: sunt folosite de anumite categorii sociale cu scopul de a impresiona: ex. _____

Îmbogăţirea vocabularului (mijloace interne):

Derivarea este procedeul prin care se formează noi cuvinte cu ajutorul prefixelor şi _____.
Prefixul este sunetul care se ataşează _____ radicalului unui cuvânt: ne- (nedorit), re- (reface)
Sufixul este sunetul ce se adaugă _____ radicalului unui cuvânt: sufixe diminutivale ce _____ obiectul (iţă- copiliţă), sufixe augmentative care _____ obiectul (andru- copilandru).
Derivatele _____sunt cuvintele alcătuite atât cu ajutorul prefixului, cât şi al sufixului (neprimitor)
Familia lexicală este alcătuită din totalitatea cuvintelor obţinute prin derivare, pornind de la un cuvânt de bază (floare _____)
Câmpul lexical este alcătuit din toate cuvintele legate printr-un sens comun, după obiectele sau stările denumite (câmpul lexical al stărilor sufleteşti: _____
Compunerea este procedeul prin care se formează noi cuvinte şi se realizează prin:
- contopire (mai multe cuvinte se unesc într-un singur cuvânt): ex. _____
- alăturare (mai multe cuvinte alăturate formează un singur cuvânt): ex. _____
Schimbarea valorii gramaticale (conversiunea) este procedeul prin care o parte de vorbire _____ la altă parte de vorbire: Eu merg. (verb); Mersul e sănătos. (substantiv); Drumul mers fusese greu. (Adj.)

Semantica

Se ocupă cu sensurile cuvintelor.
Cuvinte monosemantice cu _____ un singur înţeles (hard)
Cuvinte polisemantice cu mai ____ înţelesuri
Sensul cuvintelor:
- sensul_____: Am cules o floare.
- sensul_____: Este în floarea vârstei.

Sinonimele sunt cuvintele cu formă diferită şi cu sens _____: ex. _____.
Antonimele sunt cuvintele cu sens _____: ex. _____
Omonimele sunt cuvitele cu aceeaşi formă şi cu sens _____: ex. _____
Omofonele (ortograme) sunt cuvinte ce se pronunţă la fel dar se ____ diferit. (neam, ne-am).

Omografele sunt cuvintele ce au aceeaşi formă dar care accentuate diferit au _____ sens: (lúngi-lungí).
Paronimele sunt cuvinte cu _____ asemănătoare: (orar-oral; oroare-eroare; familial-familiar).
Pleonasmul este o _____ de exprimare: (Coboară în jos. Înoată în apă. Aterizează la sol.).
Calamburul e alcătuit din _____: (Mama ta de-i vie/Spune-i ca să vie/Pân' la noi la vie.)

B. Exerciţii

1. Precizaţi ce fenomene fonetice întâlniţi în cuvintele de mai jos (grupuri de sunete sau litere): toamnă, fonetice, acelea, sfătuiau, bântuiau, chinuite, plângeri, cinste, frumoasă, aicea, rochia, noroi, noi, toate, întortochiate, joace, crăiasă, ploioasă.
2. Precizaţi cum s-au format cuvintele: deodată, copiliţă, nefiresc, oricând, cumsecade, Oţelu Roşu, BCR, fugarul, împădurit.
3. Precizaţi sinonimele cuvintelor: a se gândi, epuizat, vise, a spune, bucurie, prieten.
4. Precizaţi antonimele cuvintelor: hotărât, veselie, a cădea, a râde, niciunul, uşor.
5. Alcătuiţi enunţuri cu omonimele cuvintelor: ceară, vinete, păr.
6. Alcătuiţi enunţuri cu următoarele paronime: eminent/iminent.
7. Alcătuiţi enunţuri cu următoarele omofone: nai, n-ai.
8. Alcătuiţi enunţuri cu următoarele omografe: déşi, deşí.
9. Identifică pleonasmul: Poteca se bifurca în două şi nu ştia pe unde s-o apuce.
10. Sublinează cu o linie cuvintele monosemantice şi cu două linii cele polisemantice: băi, despre.
11. Sublinează cu o linie arhaismele cu două linii regionalismele, cu trei linii cuvintele de argou şi cu patru linii neologismele: spahii, eternitate, cucuruz, şpagă.
12. Desparte în silabe cuvintele: deodată, despre, inegal, omucidere, vreodată, preşcolar.
13. Precizaţi din ce parte a vocabularului fac parte cuvintele părădaisă, agă, mişto, simbol, pădure (fondul principal lexical sau masa vocabularului arhaisme, regionalisme, neologisme, argoul).
14. Găsiţi grupurile de sunete (diftong, triftong, vocale în hiat) din cuvintele: seară, cooperare, iertare, leoaică, creioane, idee, poiană, izvoare, aveau, poet.
15. Câte litere şi sunete au cuvintele: cinema, ceas, chiuvetă, ghem, frige.
16. Alcătuieşte familia lexicală a cuvântului pădure (cinci derivate)
17. Alcătuieşte enunţuri în care cuvintele **scris, mers, învăţat, desenat, filmat** să fie pe rând: substantive, adjective, verbe.
18. Alcătuieşte câmpul lexical al animalelor, florilor, părţilor de vorbire, scriitorilor români.
19. Identifică tautologiile: Mama-i mamă, casa-i casă, copilul, copil o viaţă.
20. Alcătuieşte enunţuri în care să arăţi omonimia cuvântului **o**.

TEST - VERBUL

A. Teorie, modurile personale.

Este partea de vorbire _____ care arată _____(a alerga), _____ (a sta), _____ (a deveni)
Verbul îşi schimbă forma după mod, _____, număr, persoană, diateză.

Modurile personale ale verbului:

Modul indicativ (arată o acţiune reală şi are _____ timpurile)
Timpul prezent arată o acţiune ce se desfăşoară în momentul vorbirii:
(eu) citesc, (tu) _____ (el, ea) citeşte, (noi) _____ (voi) citiţi, (ei, ele) _____
Timpul imperfect este un timp ___ a cărei acţiune este neterminată, are terminaţii:
(eu) citeam, (tu) _____ (el, ea) citea, (noi) _____ (voi) _____ (ei, ele) citeau
Timpul perfect compus arată o acţiune _____ şi terminată, se conjugă cu ajutorul verb. auxiliar „a avea" :
(eu) _____, (tu) _____, (el, ea) a citit, (noi) _____, (voi) aţi citit, (ei, ele) _____
Timpul perfect simplu exprimă o acţiune trecută şi terminată, dacă verbul la modul infinitiv se termină cu vocala i, la persoana I, singular se scrie cu doi de i , are şi terminaţii la pers. a II-a, sg.; şi la pl.:
(eu) citii, (tu) _____, (el, ea) citi, (noi) citirăm, (voi) citirăţi, (ei, ele) _____
Timpul mai mult ca perfect exprimă o acţiune trecută, săvârşită înaintea altei acţiuni _____:
(eu) citisem, (tu) _____, (el, ea) citise, (noi_____, (voi) _____, (ei, ele) citiseră
Timpul viitor arată o acţiune ce se va desfăşura după momentul vorbirii, se conjugă cu ajutorul verbului auxiliar „a voi":
(eu) _____, (tu) _____ (el, ea) va citi, (noi) _____, (voi) _____, (ei, ele) vor citi
Timpul viitor anterior arată o acţiune ce se va întâmpla înaintea altei acţiuni viitoare, se conjugă cu ajutorul verbelor auxiliare „a voi" şi „a fi":
(eu) ___, (tu) ____, (el, ea) _____, (noi) _____, (voi) _____, (ei, ele) vor fi citit
Timpul viitor popular :
(eu) ____, (tu) _____, (el, ea) _____, (noi) _____, (voi) _____, (ei, ele) o să citească
Modul conjunctiv (exprimă o acţiune nerealizată dar care se poate realiza, are două timpuri, prezent şi perfect, se conjugă cu ajutorul conjuncţiei să, iar la timpul perfect şi cu ajutorul verbului auxiliar „a fi")
Timpul prezent:
(eu) să citesc, (tu) _____, (el, ea) să citească, (noi) _____, (voi) să citiţi, (ei, ele) _____
Timpul perfect:
(eu) să fi citit, (tu) să fi citit, (el, ea) _____, (noi) să fi citit, (voi) să fi citit, (ei, ele) _____
Modul condiţional optativ (exprimă o acţiune dorită şi are două timpuri: prezent şi perfect)
Timpul prezent:
(eu) aş citi, (tu) _____, (el, ea) ar citi, (noi) ____, (voi) _____, (ei, ele) ar citi

Timpul perfect:
(eu) aş fi citit, (tu) ____, (el, ea) ar fi citit , (noi) _____, (voi) _____, (ei, ele) ar fi citit
Modul Imperativ: _____, _____

B. Exerciţii:

1. Alcătuieşte trei enunţuri în care verbul **a fi** să îndeplinească valori morfologice diferite.
2. Precizează modul şi timpul, persoana, numărul, diateza şi conjugarea verbelor: am desenat, să citesc, mersesem, îşi plânseră, rămâneam, aş picta, dansează, vor înţelege, o să înveţi, a fost certată, să fi auzit, venişi, începurăm, se plimbă.
3. Treceţi verbele **a citi** şi **a culege** pe la toate modurile nepersonale.
4. Precizează funcţia sintactică a verbului **a citi** din enunţurile de mai jos. Perecizează şi modul acestuia:
A citi îmi place.
Să şti înseamnă a citi.
Hotărăsc a citi.
Dorinţa de a citi îl caracterizează.
A înţeles fără a citi.
5. Alcătuieşte câte un enunţ în care verbul *a alerga* la modul gerunziu să îndeplinească fc. sint. de: CCM şi CCT.
6. Alcătuieşte câte un enunţ în care să ai un adjectiv provenit dintr-un verb la modul gerunziu, respeciv unul provenit dintr-un verb la modul supin.
7. Precizează felul următoarelor verbe (personale, impersonale sau unipersonale): mergeam, cântă, a lătrat, mieunau, plouă, ninge, desenează, cotcodăcea, fulgera.
8. Subliniaţi cu o linie verbele copulative, cu două linii verbele predicative şi încercuiţi verbele auxiliare: am citit, ar deveni, este (în grădină), era şofer, vorbeşte, rămâne şomer, rămâne (la bunici), ajunge medic, ajunge (la cinema), va învăţa, voi fi mers, se face (popă).
9. Analizează predicatele nominale din enunţurile:
Cerul este senin.
El devenise profesor.
Am ajuns preot.
Voi rămâne repetent.
Părea frumoasă, în ciuda tristeţii.
10. Analizează verbele la moduri nepersonale din fraza: Ieşind în faţa clasei, începuse să spună povestea fără a sta pe gânduri, hotărât să primească notă de trecere, căci situaţia lui la învăţătură lăsa de dorit.

TEST - SUBSTANTIVUL

A. Teorie

Substantivul este partea de vorbire _____care denumeşte fiinţe, lucruri, etc. (dulap).

Felul substantivului: comune (apă), ____(Ana, Caransebeş), simple (_____), compuse (_____), colective au forma de singular la înţeles de _____ (tufiş, stol), mobile care îşi formează femininul de la _____(lup- lupoaică, elev - elevă), epicene care au o singură formă pentru masculin şi feminin (_____), defective de plural (_____), defective de _____ (ochelari, icre).

Genul subst. : _____ (un, doi- băiat), feminin (o, două- elevă), neutru (_____)

Cazurile substantivului: Trece substantivul pădure pe la toate cazurile şi fc. sintactice.

Nominativ:

- _____: Pădurea are farmec. (cine?, ce?)
- nume predicativ: Brazii devin pădure deasă la maturitate. (determină un verb _____)
- atribut substantival apoziţional: Ea, pădurea, îmi place. (_____)

Acuzativ:

- compl. direct: Am văzut o pădure. (_____)
- _____: Mă gândesc (la) pădurea de brad. (cu cine?, cu ce?, de la cine?, de la de?, pentru cine?, pentru ce?, la cine?, la ce?, despre cine?, despre ce?)
- compl. de agent: Izvorul este ascuns (de) pădure. (_____)
- compl. circum. de loc: Mă aflu (în) pădure. (_____)
- _____: Scrie subiectul legendei (fără) pădurea misterioasă. (cum?)
- complement circumstanţial de timp: După pădure se iveşte câmpia. (_____)
- complement circumstanţial de cauză: A devenit poet de la pădure. (_____)
- complement circumstanţial de scop: A mers în excursie (pentru) pădure. (_____)
- _____ substantival prepoziţional: Poveştile (despre) pădure îmi plac. (care?, ce fel de?)
- nume_____: Ciupercile sunt (de) pădure.

Dativ: (cui?)

- complement_____: Maria a scris o poezie pădurii.
- nume predicativ: Grădina este (aidoma) pădurii.

Genitiv: (a, ai, al, ale cui?)

- _____: Murmurul pădurii mă îndeamnă la visare.
- nume predicativ: Copacii sunt ai pădurii.
- subst. în G mai poate îndeplini şi alte funcţii sintactice (ex. CCT: (Din timpul) pădurilor trăiesc legendele; coml. circ. de cauză: (Din cauza) pădurii s-a rătăcit.)

Vocativ nu are funcţie sintactică

Substantivele în vocativ se izolează prin _____ de restul propoziţiei. Ex.

Pădureo, spune-mi povestea cu zâne.
Forma pe care o ia substantivul în diferite cazuri se numeşte declinare.

Articolul

Este partea de vorbire flexibilă care însoţeşte un substantiv.
Felul articolului: hotărât se aşează la _____ substantivului (casa, elevul, băiatului), în unele cazuri stă în faţă (lui Ion); nehotărât se aşează _____ substantivului (o fată, un copil, unui om); posesiv (genitival) se aşează în faţa subst. şi pron. (A fetei, al băiatului); demonstrativ (adjectival) cel bun.

B. Exerciţii:

1. Alcătuiţi un enunţ în care locuţiunea substantivală aduceri-aminte să fie în cazul N cu funcţia sintactică de subiect.
2. Alcătuiţi enunţuri în care substantivul floare să fie pe rând CD în Ac. şi CI în D.
3. Dă exemple de substantive epicene (trei subst.)

TEST PRONUMELE

1. Ilustraţi următoarele funcţii sintactice ale pron personal **el**:
Subiect, nume predicativ, CD, CI în D, CCL, CCT, CCM, complement de agent, atribut pronominal.
2. Completaţi spaţiile libere cu formele neaccentuate ale pron. pers.
Pe ea…….cheamă la ei.
Ţie……spune numai vorbe dulci.
Pe voi…..a trimis la teatru.
Lor…….a spus deja despre olimpiadă.
Pe mine……..privesc cu teamă.
Nouă…….se comunică notele.
3. Alcătuiţi enunţuri în care pron. interogativ **care** să fie trecut pe la cazurile: N, Ac, D, G.
4. Alcătuiţi enunţuri în care **acesta** să fie pe rând pronume şi adjectiv pronominal.
5. Completaţi spaţiile libere cu adjective pronominale de întărire.
Maria _____ a mers la şcoală.
Eu (fem.) _____ am fost la piaţă.
Tu (masc.) _____ ai citit lecţia.
Băieţii _____ se joacă.
Voi (fem.) _____ aţi fost în excursie.
6. Analizează morfologic şi sintactic cuvintele subliniate din următoarele enunţuri:
Toţi au mers la părinţii tăi. Nimic nu i-a liniştit pe aceia.

ADJECTIVUL - TEST

I. Teorie:

Este partea de vorbire ____care însoţeşte un _____ şi arată ____ unui obiect.

***Felul adjectivelor**:*

După formă:

1. _____ când îşi modifică forma în vorbire:

a) are _____ terminaţii şi are _____ forme flexionare - la masc. şi fem., singular şi plural: ex._____

b) are _____terminaţii şi are _____ forme flexionare la feminin şi masculin singular şi o formă pentru ambele genuri la plural:ex. _____

c) are ___ terminaţie şi _____ forme flexionare o singură formă pentru ambele genuri la masculin şi o singură formă pentru ambele genuri la feminin: ex._____

2. _____ când nu îşi modifică forma în vorbire: ex._____

După criteriul semantic:

1. _____ex._____

2. _____

a) adj. pronominal de_____ îssoţeşte subst. cu scopul de a preciza obiectul determinat

masculin (însumi, pers.II, sg. _____, însuşi, înşine, pers. II, pl._____, înşişi) fem. (persI, sg._____, însemi, însăţi, înseţi, însăşi, înseşi, însene, însevă, pers. III, pl._____).

b) adjectivul pronominal _____ înlocuieşte numărul posesorului şi al obiectului posedat.

_____ şi _____ obiect posedat: al meu, a mea, a ta, al tău, al său, a sa.

_____ şi _____ ai mei, ai tăi, ale mele, ale tale, ai săi, ale sale.

_____ şi _____: al nostru, al vostru, a noastră, a voastră.

_____ şi _____: ai noştri, ai voştri, ale noastre, ale voastre.

c) adj. pron. _____: înloc. numele ob. deosebindu-l de alte ob., arătând apropierea, id.şi dep. _____ ex._____

- _____ ex. _____

- _____ ex. _____

d) adjectivul pron. _____ introduce prop. interogative cine? care? ce? cât?

Caz N. _____

Caz Ac. _____

Caz D. _____

Caz G. _____

e) adj. pronominal _____ face legătura între propoziţia subordonată şi regenta ei şi au aceeaşi formă ca şi pronumele _____ (Floarea care îmi place e ghiocelul.)

f) adjectivul pronominal _____ apare în prop. negative: ex.

_____
g) adj. pron. _____ nu indică precis obiectul înlocuit: ex. _____
3. provenite din verb
la_____ex._____
provenite din verb la_____ex._____
4. provenite din_____ex. Apa repede îmi dă fiori.

Funcţiile sintactice ale adjectivului

Adjectivul se acordă în gen număr şi caz cu _____ determinat şi poate îndeplini funcţiile sintactice de: _____ (Băiatul deştept învaţă.);
_____ (Fata este frumoasă.)

Gradele de comparaţie ale adjectivului:

1. _____: ex. _____
2. _____:
- _____ (mai puţin frumos), - _____ (la fel de frumos), - _____ (mai frumos)

superlativ:
- _____ de superioritate: cel mai frumos,
- relativ _____: cel mai puţin frumos;
- absolut: ex. _____

Unele adjective nu au _____: viu, veşnic

Locuţiunile adjectivale

_____ ce se comportă ca un adjectiv: om cu stare bogat

II. Exerciţii:

1. Identifică în textele de mai jos, adjectivele obţinute prin derivare, conversiune şi cele obţinute prin compunere:
a) Zmeii ascunseseră fetele suferinde pe drumurile pădurii întunecate.
b) El este un om cu mânie repede.
c) Are un chip îngeresc.
d) Amurgul sângeriu se prăvăli peste noi.
e) El este un om cumsecade.
2. Formulaţi adjective de la substantivele de mai jos cu ajutorul derivării:
mijloc, plete, pădure, om, floare, frunză
3. Ataşează următoarelor substantive câte un adjectiv epitet: dragoste, lumânare, apă, ciocârlie
4. Numeşte prin şase adjective, aflate la diferite grade de comparaţie, principalele trăsături de caracter ale prietenului tău sau prietenei tale.
5. Alcătuieşte enunţuri în care verbul a flutura, la modul participiu şi modul supin să devină adj.
6. Analizează adjectivele din următoarele enunţuri:
Şcoala noastră este plină de elevi cuminţi.
Maria însăşi nu a zărit nicio schimbare la elevii cei mai silitori.
Cartea care ai primit-o este a băiatului acesta.

TEST

Părţile de vorbire neflexibile

Adverbul

Definiţie:
Este partea de vorbire _____ care arată o caracteristică a unei _____.
Determină _____
Ex. Ea adormi târziu. (subliniază adv. din enunţ)
Felul adverbului: După formă: -simple: _____… -_____: devreme, niciodată…
După înţeles:
- adverbe de _____: ex._____
- adverbe _____: ex._____
- adverbe _____ex. _____
- adverbe _____ex. _____
- adverbe _____: cum? unde? când?
(apar în prop. interogative)
- adverbe _____ex. _____
- adverbe _____ex. _____…
- adverbe _____ex. _____…
Funcţii sintactice:
- _____: unde?
S-a oprit aici.
- _____: cum?
Vorbeşte corect.
- _____: când?
A sosit ieri.
- _____: care? Ce fel de?
Tema de azi a fost uşoară.
- _____: Este uşor a scrie.
(după verb copulativ)
- _____: Fireşte că vine.
Gradele de comparaţie ale adverbului:
1. _____: greu
2. comparativ:
- de inferioritate: _____
- _____: la fel de greu, tot atât de greu
- de superioritate_____
3. _____
- relativ: _____: cel mai puţin greu;
- de superioritate: _____
- superlativ: _____
Locuţiunile adverbiale sunt _____ cu valoare de adverb:

Prepoziţia:

Definiţie: partea de vorbire _____ ce exprimă raportul sintactic de dependenţă în propoziţie. Ea _____are funcţie sintactică.
Feluri:
- _____: la, cu, de, în, pentru…-_____: ___(prin alăturare), _____ (prin contopire)
Prepoziţiile cer anumite cazuri:

- _____: în, pe, de… A mers la film
._____: graţie, datorită, mulţumită, conform, contrar, potrivit... - Datorită lui a venit.
- _____: asupra, contra, împotriva, în spatele, în faţa... Mihai este împotriva lui.

Locuţiunile prepoziţionale sunt grupuri de cuvinte cu valoare de prepoziţie:

Interjecţia

Definiţie. Partea de vorbire neflexibilă prin care se exprimă senzaţii, sentimente, - _____ zgomote din natură. Unele interjecţii _____ funcţii sintactice.

Felul: - interjecţii propriu-zise: ----------
- onomatopee - _____: buf, poc,
- sunetele scoase de animale: _____
- de adresare: _____
- _____: iată, uite, hai, marş, zbâr…

Funcţii sintactice:
- _____: Cip-cirip se aude.
- _____: Hai acasă!
- _____: Raţa merge lipa-lipa
- _____: Am auzit buum!
- _____:- Zgomote de pac-pac se aud.
- _____: E vai de el.

Conjuncţia

Definiţie: Este partea de vorbire neflexibilă ce exprimă raportul de coordonare în propoziţie şi de coord. şi subordonare între _____ unei fraze:

Felul:
- _____: că, şi,
- _____: ca să, fiindcă

Coordonatoare: leagă _____propoziţii sau părţi de propoziţie de acelaşi fel
Ion şi Ioana dansau. Am citit / şi am scris./
- coordonatoare _____: şi, nici, precum şi
- coordonatoare _____: dar, iar, însă, ci
- coordonatoare _____: - ori, sau, fie
- coordonatoare _____: deci, aşadar, prin urmare

Subordonatoare: introduc _____: să, că, dacă, ca să, căci, deoarece...

Locuţiunile conjuncţionale sunt _____ cu valoare de conjuncţiedin cauză că, în timp ce

Test teorie literară

Ce procedee artistice (figuri de stil epitet, comparaţie, personificare, repetiţie, enumeraţie şi imagini artistice vizuale, auditive, cromatice, olfactive sau motorii) întâlniţi în următoarele enunţurile de mai jos:

a. Pădurea suspina şi îşi spunea povestea vântului.
b. Florile copacilor erau albe ca zăpada.
c. Fete frumoase şi flori parfumate se zăreau pe câmpia înverzită.
d. Repede, repede adunau mere, nuci şi struguri.

CAPITOLUL IV

VERIFICAREA CUNOŞTINŢELOR

Test de evaluare a cunoştinţelor, cls. a V-a.

Se dă textul:

„Crivăţul din miazănoapte vâjâie prin vijelie,
Spulberând zăpada-n ceruri de pe deal, de pe câmpie.
Valuri albe trec în zare, se aşterne-n lung troian,
Ca nisipurile dese din pustiul african.

Viscolul frământă lumea!...Lupii suri ies după pradă,
Alergând, urlând în urmă-i prin potopul de zăpadă.
Turmele tremură; corbii zbor vârtej, răpiţi de vânt,
Şi răchitele se-ndoaie lovindu-se de pământ.“

(Viscolul, Vasile Alecsandri)

1. Transcrie un cuvânt colectiv din text dându-i un sinonim. 0, 20p.
2. Alcătuieşte familia lexicală a cuvântului pământ (patru derivate). 0, 40p.
3. Transcrie din text un cuvânt care să conţină diftong şialtul în care să găseşti vocale în hiat. 0,40p.
4. Precizează câte litere şi sunete au cuvintele: răchitele, ceruri 0,50p.
5. Alcătuieşte câmpul lexical al verbelor la modul gerunziu din text.. 0, 40p.
6. Transcrie din text două epitete. 0, 60p.
7. Alcătuieşte enunţuri în care verbul a fi să fie pe rând: verb copulativ, verb predicativ, verb auxiliar. 0, 60p.
8. Conjugă verbul trec la modul indicativ, timpurile imperfect, perfect compus şi mai mult ca perf. 0, 90p.
9. Alcătuieşte o compunere în care să comentezi prima strofă citată, în compunerea ta vei avea în vedere: mesajul strofei citate, ce tablou din natură prezintă, încadrarea ei într-un gen literar procedeele artistice utilizate de autor (figuri de stil şi imagini artistice), prezentare conţinutului, rimă, măsură, concluzii. 1 p.
10. Alcătuieşte un dialog între vânt şi corbi. 2p.
11. Pornind de la mesajul textului citat alcătuieşte o compunere în care să prezinţi un tablou de iarnă, folosind descrierea. 2p.

TEST DE EVALUARE INIŢIALĂ

Disciplina: Limba şi literatura română
Clasa a VI-a
Numele si prenumele elevului:
Data susţinerii testului:

Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerinţelor din Partea I şi din Partea a II-a se acordă 78 de puncte. Pentru redactarea întregii lucrări se acordă 12 puncte. Din oficiu se acordă 10 puncte.

Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

PARTEA I

Citeşte textul:

„Atunci Aleodor întinsese coprinsul său şi pe moşia lui Jumătate-de-om călare-pe-jumătate-de-iepure-şchiop, luă de soţie pe fata lui Verdeş împărat şi se întoarse la împărăţia lui.

Când îl văzură gloatele venind teafăr, alături de o soţioară de-i râdea şi stelele de frumoasă, îl primiră cu mare bucurie; şi urcându-se din nou în scaunul împărăţiei, domni şi trăi în fericire, până se istoviră.

Iar eu încălecai pe-o şea şi v-o spusei dumneavoastră aşa.“ (***Aleodor Împărat***)

Rezolvă următoarele sarcini de lucru, formulate pornind de la textul dat.

A.

1. Încercuieste litera corespunzătoare răspunsului corect: **6 puncte**

Cuvântul *soţioară*, din secvenţa *alături de o soţioară,* s-a format prin:

a. compunere. b. conversiune. c. derivare.

2.Subliniaţi varianta corectă despărţită în silabe:

bu-cu-ri-e / bu-cu-rie

dum-nea-voas-tră / dum-nea-voast-ră

i-sto-vi-ră / is-to-vi-ră **6 puncte**

3. Explică folosirea cratimei în structura *de-i râdea* **6 puncte**

4. Precizează valoarea morfologică şi cazul pentru cuvintele: îl, dumneavoastră, gloatele. **6 puncte**

5. Construieste un enunţ în care substantivul *Aleodor* să aibă funcţia sintactică de atribut. **6 puncte**

B.

1. Menţionează două personaje care apar în textul dat. **6 puncte**

2. Transcrie o personificare din textul dat. **6 puncte**

3. Precizează sensul expresiei *alături de o soţioară de-i râdea şi stelele de frumoasă*. **6 puncte**

PARTEA a II-a (30 de puncte)

Redactează o compunere de 5-7 rânduri (aproximativ 50-70 de cuvinte), în care să folosesti 3 cuvinte alese de tine din textul dat la Partea I. Dă un titlu sugestiv acestei compuneri.

Cuvinte selectate: _____, _____, _____

Vei primi 12 puncte pentru redactarea întregii lucrări (respectarea normelor de ortografie, de punctuaţie si de exprimare, respectarea limitelor de spaţiu indicate).

BAREM DE EVALUARE ŞI DE NOTARE

Se punctează oricare alte formulări/ modalităţi de rezolvare corectă a cerinţelor.

Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracţiuni de punct.

Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărţirea la 10 a punctajului total.

PARTEA I (48 de puncte)

A.

1. c 6 puncte

2. câte 2 puncte pentru sublinierea formei corect despărţite în silabe pentru cuvintele date 3x2p=6 puncte

3. explicarea folosirii cratimei din secvenţa dată 6p/ explicare superficială, ezitantă 2p 6 puncte

4. câte 1 punct pentru indicarea fiecărei valori morfologice şi a fiecărui caz pentru cuvintele din coloana din stânga 6x1p=6 puncte
5. construirea unui enunţ în care cuvântul indicat să aibă funcţia sintactică de atribut 6 puncte
B.
1. câte 3 puncte pentru menţionarea oricăror două personaje din text 2x3p=6 puncte
2. transcrierea unei personificări din text 6 puncte
3. precizarea sensului expresiei indicate 6 puncte
PARTEA a II-a (30 de puncte)
câte 2 puncte pentru utilizarea oricăruia dintre cei 3 termeni aleşi din textul de la Partea I 3x2p=6 puncte
alegerea unui titlu sugestiv 4 puncte
conţinut ideatic adecvat cerinţei 15p/ tratare ezitantă, superficială a cerinţei 5p 15 puncte
coerenţă şi echilibru al compoziţiei 5 puncte
Redactarea întregii lucrări: 12 puncte
respectarea limitelor de spaţiu indicate 3 puncte
respectarea normelor de exprimare si de ortografie 6 puncte
(0-1 greseli 6p; 2-3 greseli 4p; 4-5 greseli 2p; peste 6 greseli 0p)
respectarea normelor de punctuaŅie 3 puncte
(0-1 greseli 3p; 2-3 greseli 2p; 4-5 greseli 1p; peste 6 greseli 0p)

Test de evaluare - cls. a VIII-a

Abia atingi covorul moale,
Mătasa sună sub picior,
Şi de la creştet pân-în poale
Pluteşti ca visul de uşor.
(Mihai Eminescu, Atât de fragedă…)

Cerinţe:

1. Transcrie din text două figuri de stil diferite şi precizează-le.
2. Precizează rima versurilor.
3. Pecizează cărui gen literar aparţine textul şi de ce.
4. Arată în 10-12 rânduri semnificaţia titlului poeziei făcând referire la textul citat.
5. Transcrie un cuvânt compus prin alăturare din text.
6. Alcătuieşte un enunţ în care cuvântul **uşor** să fie folosit cu alt sens decât în text.
7. Alcătuieşte câmpul lexical al verbelor din text.
8. Precizează ce valoare morfologică au cuvintele subliniate: *Abia, moale, de uşor*.
9. Transcrie prima propoziţie din text.
10. Realizează expansiunea atributului moale din primul vers într-o propoziţie subordonată corespunzătoare.

TEST
Cls. a VI-a

„Prunii deşteptaţi din toropeala verii deschid ochi vineţi, aiuriţi.
Merele şi perele fug de prin aşternutul crengilor, zugrăvindu-şi chipurile colorate pe feţele frunzelor, ca să nu observe nimeni fuga, dar vântul descoperă înşeşăciunea şi mânios, în căutarea lor, se uită pe ferestre, le vede şi le cheamă prin horn. Gutuile îngălbenesc de spaimă..., păsările s-au împrăştiat şi vara s-a rătăcit departe."

(**Basmul toamnei**, Ionel Teodoreanu)

1. Alcătuieşte un enunţ cu omonimul cuv. *dar*. 2 p
2. Precizează cum s-au format cuvintele: *fuga, îngălbenesc*. p. 4 p
3. Transcrie din text un verb auxiliar şi un verb la un mod nepersonal. 6 p
4. Analizează verbele: să nu observe şi fug.10p.
5. Alcătuieşte enunţuri cu verbul a fugi la infinitiv astfel încât să îndeplinească funcţiile de subiect, nume predicativ, complement direct, complement indirect, complement circumstanţial de mod şi atribut verbal. 12 p.
6. Demonstrează că textul citat este o descriere literară. (Pentru a arăta că este o descriere artistică e necesar să arătaţi ce descrie (prezintă) textul, mesajul textului, rolul figurilor de stil în poezie şi a imaginilor artistice, ce părţi de vorbire predomină la nivel morfologic, ca de exemplu: substantive) 14 p
7. Imaginează-ţi că toamna este o prinţesă, într-o compunere de zece-doisprezece rânduri conturează-i portretul. 12p.
8. Într-o compunere de 15-20 de rânduri demonstrează că o operă litrară studiată de tine la clasă este o naraţiune **(30 p).** Puteţi folosi pentru a demonstra acest lucru opera litrară ***Sobieski şi românii*** de C. Negruzzi ţinând cont de: - definiţia nuvelei 2 p, - semnificaţia titlului 2 p, - moduri de expunere 2 p, - povestire pe momentele subiectului 10 p, - trăsăturile a unul, două personaje 5 p, - compunerea ta să respecte convenţile specifice acesteia: introducere, cuprins şi încheiere 3 p , - pentru a primii punctajul de p compunerea trebuie să fie de minim 15 rânduri, ortografie şi punctuaţie, aşezare în pagină, exprimare 6 p.

Se acordă 10p din oficiu.

TEST, cls. a VII-a

E cald…grădina-n jurul meu
Surâde, leneşă la soare.
Frunzişul prăfuit şi greu
Îşi culcă umbra călătoare

Pe-al ierburilor câmp plăpând…
Râzând, cu capul dat pe spate,
Un mac îşi scutură pe rând
Petalele însângerate.

În sălcii vrăbiile tac,
Doar cucul cel bătrân aruncă,
Neîndemânatic şi buimac,

Chemarea-i scurtă peste luncă.

Şi din trifoiul parfumat,
Cu flori uşoare şi rotunde.
Acelaşi murmur necurmat
De greieri adormiţi răspunde…

Otilia Cazimir, **Vară**

Se acordă **10 p** din oficiu

A. Înţelegerea textului: **20 p**

1. Precizează care este rima poeziei. 2 p
2. Care este tema poeziei? 2 p
3. Comentează primele două versuri ale poeziei în 3-4 rânduri. 4 p
4. Arată în 10-12 rânduri că textul citat este o descriere artistică. (pentru a arăta că este o descriere artistică e necesar să arătaţi ce descrie (prezintă) textul, rolul figurilor de stil în poezie şi a imaginilor artistice, ce părţi de vorbire predomină la nivel morfologic, ca de exemplu: adjetive) 12 p

B. Limba română **40 p**

1. Transcrie din text un cuvânt care conţine diftong şi unul care conţine hiat 2 p
2. Câte litere şi sunete au cuvintele: chemarea, sălcii, însângerate 3 p
3. Precizează cum s-au format cuvintele: neîndemânatic, chemarea, meu, necurmat, însângerate, acelaşi. 6 p
4. Precizează valoarea morfologică a cuvântului **i** (chemarea-**i**) şi arată în trei enunţuri omonimia lui 4 p
5. Transcrie un predicat verbal şi unul nominal din text. 2 p
6. Transcrie din text un verb la diateza reflexivă şi unul la diateza activă. 2 p
7. Alcătuieşte enunţuri în care verbul *a scutura* să fie trecut pe la toate trei diatezele (activă, reflexivă, pasivă) 3 p
8. Transcrie din text un verb la un mod nepersonal, precizându-l. Trece acest verb la modul infinitiv şi alcătuieşte enunţuri în care să îndeplinească funcţiile sintacice de: subiect, complement direct, complement indirect şi atribut verbal. 5 p
9. Transcrie din text un verb tranzitiv şi unul intranzitiv, precizează conjugarea acestora, modul şi timpul. 8 p
10. Alcătuieşte un enunţ în care să ai o locuţiune verbală, analizeaz-o. 5 p

C. Într-o compunere de 20-25 de rânduri demonstrează că o operă litrară studiată de tine la clasă este o nuvelă. **(30 p)** În compunerea ta ţine cont de:

- definiţia nuvelei 2 p
- semnificaţia titlului 2 p
- povetire pe momentele subiectului 10 p
- trăsăturile a unu, două personaje 4 p
- limbaj, tipuri de comic dacă reies aceste lucruri în nuvela aleasă de tine 4 p
- compunerea ta să respecte convenţiile specifice acesteia: introducere, cuprins şi încheiere 3 p
- pentru a primii punctajul de p compunerea trebuie să fie de minim 20 rânduri, ortografie şi punctuaţie, aşezare în pagină, exprimare 5 p

TEST, cls. a VII-a

Se dă textul:
Ce schimbătoare e la munte
Lumina; cât ai scăpăra,
Un curcubeu a-ntins o punte
Din casa mea pân-la a ta.

Şi-un gând, un gând nebun îmi vine!
- Aşa-s poeţii uneori-
Să mă avânt până la tine
Pe puntea asta de culori.

Cu fruntea de lumini brăzdată
Să urc tăriile cereşti
Şi când nici nu te-aştepţi, deodată
Să-ţi bat cu degetu-n fereşti...

Dar când să urc frumoasa punte
S-a dărâmat, ş-acuma norii
Au tras perdeaua către munte:
Nebuni sunt Doamne visătorii!

Dimitrie Anghel, **Curcubeul**

Se acordă 10 p din oficiu
I. Înţelegerea textului (2 puncte)
1. Explică sintagma „gând nebun“ **2** p
II. Alcătuieşte o cerere (5 p) de înscriere adresată directorului Clubului Copiilor din Timişoara, prin care se solicită înscrierea la cursurile de dans modern, pe o foaie distinctă. Te numeşti Daniel/Daniela Marinescu, locuieşti în Timişoara, pe str. Trandafirilor, nr 5 şi eşti elev în cls a VIII-a la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu“. Data redactării cererii. 18. 09. 2009 (5 p din care 3 p conţinut şi 2 p respectarea convenţilor specifice cererii)
III. Scriere despre textul literar (40 de puncte)
Într-o compunere de 15 20 de rânduri, prezintă trăsăturile operei lirice, având în vedere:
1. tema operei 3 p
2. mesajul operei 3 p
3. semnificaţia titlului 3 p
4. mărci ale prezenţei eului liric în poezie, cu exemple din text 4 p-(2p ca aţi pecizat cum îşi face prezenţa eul liric în text şi 2 p pentru două exemple)
5. mod de expunere 2 p
6. procedee artistice, utilizând, pentru exemplificare, secvenţe din poezie, rolul procedeelor artistice în poezie, mesajul lor. 10p
7. Valoarea stilistică a verbelor din text. 4 p
8. elemente de versificaţie: măsură, rimă, ritm 3 p
9. redactare (dacă ai aşezat corect în pag., cu aliniate compunerea 1 p, dacă te-ai exprimat corect 3 p, dacă nu ai greşeli de ortografie 2 p, dacă ai scris citeţ 1 p, dacă

ai cel puţin 15 rânduri 1 p)

IV Limba română 43 p

1. Transcrie din text: un cuvânt derivat, un cuvânt care să conţină diftong, un cuvânt compus prin contopire, un cuvânt format prin scimbarea valorii gramaticale, precizează câte sunete are cuv schimbătoare **5 p**

2. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate şi scrise cu bold **un** curcubeu, casa **mea, pân-la, au** tras, puntea **s-**a dărâmat **5 p**

3. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate şi scrise cu bold: **aşa**-s, **perdeaua, lumina, acuma,** puntea **asta**, **5 p**

4. (5 p) Transcrie din text un predicat nominal,**1 p** sublinează numele predicativ **1 p**, realizează expansiunea acestuia într-o propoziţie corespunzătoare precizând felul ei **3p.**

5. Se dau următoarele cuvinte: sublinia, preşcolar, inegal, omucidere, vreodată.

- despărţiţi în silabe cuvintele **5 p**
- arătaţi cum s-au format cuvintele **5 p**

6. Alcătuiţi propoziţii în care să aveţi:

adjectiv provenit din verb la participiu, adjectiv provenit din verb la gerunziu, adj. provenit din pronume, adverb provenit din adj, prepoziţie provenită din adv. **5 p**

Dă exemple de: **8 p**: un adjectiv compus prin contopire, un adjectiv compus prin alăturare, un pronume compus prin contopire, un verb compus prin contopire, un adverb compus prin alăturare, o intertjecţie compusă prin alăturare, o prepoziţie compusă prin contopire, un substantiv compus prin alăturare.

Test, cls. a VII-a A

Fluture, tu, pe unde prin perdea
Putuşi intra-n chilia mea?
Ce ştiri mi-aduci din primăvară,
Frumosule de catifea solară?
Echer plăpând te-ai şi prins de părete,
Uitându-te la cărţi şi la caiete
Cu ochii aprinşi ca jarul de rubin
Ai şi tu o chemare? Ai şi tu un destin?
Deschideţi-i fereastra dintre ramuri
Să nu-şi lovească frăgezimea-n geamuri.
Puiul luminii caută-ntr-afară.
Lovit în frunte poate să şi moară,
Aici, în foişorul nostru din cărare,
Unde nici nimeni, nici nimic nu moare,
Decât pe înserate vreo stea sau câte-o floare.

Fluture, tu, Tudor Arghezi

1. Care este mesajul textului? (5, 6 rânduri)
2. Precizează măsura versului al doilea.
3. Care este rima versurilor?
4. Transcrie din text:

un epitet, un epitet metaforic, o comparaţie, o interogaţie retorică, o imagine vizuală, o metaforă.
5. Precizează rolul virgulelor în primul vers.
6. Precizează rolul cratimei în structura intra-n
7. Transcrie un cuvânt compus, un cuvânt format prin conversiune, şi unul derivat.
8. Transcrie 4 cuvânte cu diftong.
9. Câte litere şi sunete au cuvintele: echer, ochii, chemare, deschideţi, geamuri, chilia, frăgezimea
10. Precizează sinonimele contextuale ale cuvintelor: plăpând, chemare, destin
11. Precizează antonimele cuvintelor: nimeni, înserate
12. Alcătuieşte enunţuri cu omonimele cuvântelor: i şi o
13. Arată polisemantismul verbului a prinde
14. Analizează cuvintele subliniate.

Test, cls. a VII-a

Se dă textul:
Cine nu iubeşte fluturii, aceste minuni ale naturii **ale căror** aripioare picturi vii sunt acoperite de **cele mai strălucitoare** culori şi de cele mai fanteziste şi elegante desene?
Lăcaşul uimitoarelor culori ale fluturilor **se află** în solzii aripilor. **Uneori** structura **acestora** ajută descompunerea luminii. Aceste culori se numesc de structură şi dau reflexele metalice: argintiu, albastru, violet, verde etc. în alte cazuri, culoarea e produsă de pigmenţii localizaţi în pereţii şi în cavitatea internă a solzilor: pterinele dau culorile galben, portocaliu, roşu; melanina colorează în negru şi în brun; carotenul şi flavonele **sunt preluate de corpul** insectelor de la florile **pe care** le polenizează.
Forma, culoarea, tipul desenului de pe aripi constituie excelente repere vizuale, ABC-ul codului de recunoaştere în văzduh sau deasupra unei poieni de munte, de pildă, unde zboară **mii** de fluturi din zeci de specii. **De altfel** ochii fluturilor situaţi pe părţile laterale ale capului sunt compuşi din mii de omatidii. Datorită acestei structuri particulare, fluturii (ca şi insectele de altfel) au un câmp vizual foarte larg.
(Tudor Opriş, *Mica enciclopedie a graiului animalelor*, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti, 2007)
Pterinele biochimia insectelor, cu acidul folic produce o cromatografie (pigmenţi) specifică familiei de insecte
Melanină pigment organic de culoare neagră care conţine fier şi sulf şi se găseşte în coroidă, în păr ori în piele
Caroten - pigment roşu-portocaliu
Flavonele substanţă incoloră sub formă de cristal de natură vegetală răspândită în naură; în legătură cu activ. vitaminică unele insecte
1. Redactează o compunere, de 10-15, rânduri în care să relatezi o întâmplare (reală sau imaginară) petrecută la munte, într-o poiană străjuită de brazi, unde, împreună cu prietenii tăi, te aflai la prins fluturi pentru completarea insectarului personal; nu uita să valorifici şi informaţiile despre fluturi „picturi vii" din fragmentul de text

folosit ca suport. 1p
2. Analizează cuvintele subliniate. 3p (0.30p x 10 = 3 p)
3. Alcătuieşte câte un enunţ în care cuvintele: **deasupra** (deasupra unei poieni), **acestei** (Datorită acestei structuri) şi **au** (au un câmp) să îndeplinească altă valoare morfologică decât în text. 0, 60 p
4. Alcătuieşte enunţuri în care cuvântul **iar** să fie pe rând: adverb, conjuncţie şi substantiv 0, 30p
5. Alcătuieşte enunţuri în care cuvântul **prieten** să fie în cazul N cu fc. sint. de atribut apoziţonal, în cazul Ac. cu fc. sint. de complement direct şi atribut substantival prepoziţional, în cazul D cu fc. sint. de CI, în cazul G cu fc. sint. de nume predicativ şi complement circumstanţial de cauză 0, 60p
6. Alcătuieşte enunţuri în care pronumele interogativ **cine** să fie pe rând în cazul N, Ac, D, G, iar pronumele personal **el** să fie în cazul D 0, 50p
7. Demonstrează că o operă literară studiată de tine la clasă este o baladă populară sau caracterizează un personaj dintr-o baladă populară studiată. 3 p
1p se acordă din oficiu.

Test, cls. a VII-a.

Se dă textul:
Valea se strâmta mereu. Dealurile se apropiau, creşteau, îşi îndreptau şalele **înverzite** de păduri, **clătinându-se** agale ca nişte uriaşi bătrâni **ce** înfruntau bătrânetea. Someşul fugea printre picioarele lor, rostogolindu-se peste bolovanii din cale, mugind parca l-**ar fi alungat o arătare** înspăimântătoare.

Trenul sufla **din ce in ce mai greu**, pârâia din **toate** încheieturile, trecea mereu de pe un ţărm **pe celalalt**, încercând sa-si uşureze suişul. **De uruitul roţilor** clocoteau codrii, iar fumul negru, care gâlgâia tot mai furtunos din coşul maşinii, se întindea peste copacii speriaţi, agăţându-se prin crengi si acoperind fata soarelui, ca un val de doliu
(Liviu Rebreanu, *Cuibul visurilor*)
1.Scrie o compunere de 10-15 rânduri, în care să-ţi exprimi opinia despre semnificaţiile sau despre mesajul fragmentului citat din *Cuibul visurilor* de Liviu Rebreanu 1p
2. Analizează cuvintele subliniate. 3p (0.30p x 10 = 3 p)
3. Alcătuieşte câte un enunţ în care cuvintele: **iar** (**iar** fumul negru), **care** (**care** gâlgâia) şi **se apropiau** (Dealurile **se apropiau**) să îndeplinească altă valoare morfologică decât în text. 0, 60 p
4. Alcătuieşte enunţuri în care cuvântul **împotriva** să fie pe rând: adverb, prepoziţie şi adjectiv 0, 30p
5. Alcătuieşte enunţuri în care cuvântul **codru** să fie în cazul N cu fc. sint. de atribut apoziţonal, în cazul Ac. cu fc. sint. de complement direct şi atribut substantival prepoziţional, în cazul D cu fc. sint. de CI, în cazul G cu fc. sint. de nume predicativ şi complement circumstanţial de cauză 0, 60p
6. Alcătuieşte enunţuri în care pronumele interogativ **care** să fie pe rând în cazul N, Ac, D, G, iar pronumele personal **eu** să fie în cazul D 0, 50p
7. Demonstrează că o operă literară studiată de tine la clasă este o baladă populară sau caracterizează un personaj dintr-o baladă populară studiată. 3 p

Test de evaluate - cls. a VI-a

Văd drumuri albe-n zări senine,
La margini munţi, mai jos coline
Şi, ca pe-o pânză zugrăvit,
Oraşu-n vale-adânc sub mine.
E pace-n cer şi pe pământ;
Abia nestătătorul vânt
Venit de peste munţi, de-aiurea,
Tot spune ce din veci a spus
Şi până-n văi, de-aici de sus,
Se zbate-ncet doinind pădurea.

Pe Tâmpa, George Coşbuc

1.Extrage din text:
Un epitet
O personificare
O imagine auditivă
O imagine vizuală
2.Arată în 8-10 rânduri că textul citat este o descriere literară şi artistică
3. Precizează rolul cratimei în structura: albe-n
4. Alcatuieşte enunţuri în care să arăţi omonimia cuvântului **o**, precizând valoarea morfologică a cuvânului **o** din text: pe-o pânză.
5. Precizează sinonimele cuvintelor: senine- cer-
pădurea-
6. Extrage câteva mărci gramaticale ale prezentei eului liric în text:
7. Analizează cuvintele subliniate.

Test de evaluate - cls. a VI-a

La uşa ce se vaită prelung
Mă-ntâmpină parfum închis şi greu,
Şi-n pragul putred, din trecut, m-ajung
Vechi amintiri din ceea ce-am fost eu.
Odăile pustii mi se-arată
Atât de mari cum îmi păreau odată,
Pe vremea când le măsuram, tiptil,
Cu paşi mărunţi şi şovăielnici de copil
Era atât de nalt pe-atunci plafonul scund,
Şi uşile erau atât de grele
Când încercam să mă ascund,
Ţinându-mi răsuflarea, după ele...
Otilia Cazimir, *Pelerinaj sentimental*
1.Extrage din text:
Un epitet
O imagine auditivă
O imagine vizuală
2.Arată în 10-12 rânduri că textul citat este o creaţie lirică.

3. Precizează rolul cratimei în structura: m-ajung
4. Precizează masura versului al treilea
5. Precizează antonimele cuvintelor: putred- grele-
din trecut-
6. Precizează cum s-au format cuvintele:
Prelung
din trecut
şovăielnici
7. Analizează cuvintele subliniate.
Analizează pronumele şi adjectivele pronominale din textul:
Acela a obţinut o diplomă pe spatele tău, fiindcă tu l-ai ajutat să înţeleagă etapele acelea de care îmi povesteai.
Despre ai mei se spune acelaşi lucru.
Pe aceeaşi am văzut-o luând caietul acesta şi citind notiţele noastre.
Mie nu mi-a dat cartea ceialaltă.
Alcătuiţi enunţuri în care pronumele să fie pe rând: personale şi reflexive:
Ţi
Ţi
Mă
Mă
V
V
Îmi
Îmi
Ni
Ni
Alcătuiţi enunţuri în care cuvintele de mai jos să fie pe rând pronume personale şi adjective pronominale personale.
Acesta
Acesta
Tău
Tău
Alcătuiţi enunţuri în care pronumele aceasta să fie în cazurile
N
Ac
D
G
Alcătuiţi enunţuri în care pronumele el să fie în cazurile
N
Ac
D
G

CAPITOLUL V

Model de subiect pentru olimpiada de limba şi literatura română

Model de subiect pentru olimpiada de limba şi literatura română cls. a VIII-a

Iubito-mbogăţeşte-ţi cântăreţul,
mută-mi cu mâna ta în suflet lacul,
şi ce mai vezi, văpaia şi îngheţul,
dumbrava, cerbii, trestia şi veacul.

Cum stăm în faţa toamnei, muţi,
sporeşte-mi inima, c-o ardere, c-un gând.
Solar e tâlcul ce tu ştii oricând
atâtor lucruri să-mprumuţi.

O, lumea, dacă nu-i o amăgire,
ne este un senin veşmânt.
Că eşti cuvânt, că eşti pământ,
nu te dezbraci de ea nicicând.

O, lumea e albastră haină,
în care ne cuprindem, strânşi în taină,
ca vara sângelui să nu se piardă,
ca vraja basmului mereu să ardă.

Lucian Blaga, **Vara Sfântului Mihail (Vară de noiembrie)**

Nu mă-ntreba nimic în noaptea asta
Nici cât e ceasul, nici ce gânduri am,
Mai bine lasă-mă să-nchid fereastra,
Să n-aud frunzele cum cad din ram.

Fă focul şi preumblă-te prin casă.
Fără să spui nimic, nici un cuvânt.
Vreau să mă simt la tine ca acasă,
Să n-aud frunzele cum zboară-n vânt.

Învăluită-n straie de culcare,
Aşează-mi-te-alăturea c-un ghem
Şi deapănă mereu, fără-ncetare
Să n-aud frunzele sub paşi cum gem.

Fereşte-mă în preajma ta de vasta
Urgie-a toamnei care bântuie
Şi nu mă întreba în noaptea asta
De ce mă înspăimântă frunzele.

Radu Stanca, ***Nu mă-ntreba***

Alege una dintre variantele de subiect propuse mai jos şi răspunde corect tuturor cerinţelor formulate în sarcinile de lucru. (90 de minute)

VARIANTA I

a.) Lectura 80 de puncte

I. Înţelegerea textului (16 puncte)

1. Precizează care este mesajul poeziilor. (4 p.)

*2.*Explică în maxim zece rânduri valoarea stilistică a verbelor din ambele poezii. (12 p.)

II. Scriere despre textul literar (25 de puncte)

Într-o compunere de 15 20 de rânduri, prezintă trăsăturile operei lirice, având în vedere mesajul operelor, mărci ale prezenţei eului liric în poezii, mod de expunere, procedee artistice şi utilizând, pentru exemplificare, secvenţe din ambele poezii.

III. Scriere imaginativă (25 de puncte)

Valorificând mesajul fiecăruia dintre cele două poezii, alcătuieşte o compunere descriptivă, de cel puţin 25 de rânduri, în care să utilizezi următoarele secvenţe din textele propuse: *lacul, albastră haină, vraja basmului, senin veşmânt, suflet, toamnă.*

Pentru a obţine punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:

- propunerea unui titlu sugestiv ;
- respectarea relaţiei dintre titlu şi conţinutul compunerii;
- utilizarea descrierii ca mod de expunere;
- introducerea în compunere a tuturor structurilor indicate ;
- valorificarea valorii expresive a părţilor de vorbire într-un text descriptiv.
- respectarea regulilor de ortografie şi punctuaţie, aşezarea în pagină a textului, utilizarea unui stil adecvat tipului de compunere indicat.

REDACTARE (pentru ambele compuneri II şi III: 14 puncte)

b) practica raţională şi funcţională a limbii (10 puncte)

1. Alcătuieşte câte un enunţ în care cuvintele **toamnă şi noapte** să fie utilizate cu sens figurat.
(4 p.)

2.Alcătuieşte câte un enunţ care să ilustreze omonimia cuvintelor **gem** şi **care** din poezia **Nu mă-ntreba...** 6p

c) elemente de construcţie a comunicării (20 puncte)

1. Precizează valorile morfologice ale lui o din „**O**, lumea, dacă nu-i **o** amăgire.“ (6 p.)

2. Transcrie o propoziţie principală şi una secundară din poezia lui Lucian Blaga. (6 p.)

3. Dă exemple de patru expresii care să conţină cuvântul **foc**.(8 p.)

10 puncte se acordă din oficiu

VARIANTA a II-*a*

a.) Lectura 80 de puncte

I. Înţelegerea textului (16 puncte)

1. Precizează două caracteristici comune ale celor două poezii propuse. (4 p.)
2. Explică în maxim 10 rânduri semnificaţia titlului ambelor poezii. (12 p.)

II. Scriere despre textul literar (25 de puncte)

Într-o compunere de 15 20 de rânduri, prezintă trăsăturile operei lirice, având în vedere mesajul operelor, mărci ale prezenţei eului liric în poezii, mod de expunere, procedee artistice şi utilizând, pentru exemplificare, secvenţe din ambele poezii.

III. Scriere imaginativă (25 de puncte)

Valorificând mesajul fiecăruia dintre cele două poezii, alcătuieşte o compunere descriptivă, de cel puţin 25 de rânduri, în care să utilizezi următoarele secvenţe din textele propuse: *lacul, albastră haină, vraja basmului, senin veşmânt, suflet, toamnă.*

Pentru a obţine punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:

- propunerea unui titlu sugestiv ;
- respectarea relaţiei dintre titlu şi conţinutul compunerii;
- utilizarea descrierii ca mod de expunere;
- introducerea în compunere a tuturor structurilor indicate ;
- valorificarea valorii expresive a părţilor de vorbire într-un text descriptiv;
- respectarea regulilor de ortografie şi punctuaţie, aşezarea în pagină a textului, utilizarea unui stil adecvat acestui tip de compunere.

REDACTARE (pentru ambele compuneri II şi III: 14 puncte)

b) practica raţională şi funcţională a limbii (10 puncte)

1. Transcrie din a doua poezie un cuvânt care să conţină diftong şi un cuvânt derivat (4 p.)
2. Alcătuieşte un enunţ cu omograful cuvântului **haină** „O, lumea e albastră haină**“**6p

c) elemente de construcţie a comunicării (20 puncte)

1. Explică semnificaţia sintagmei ***senin veşmânt*** (6 p.)
2. Transcrie o propoziţie principală şi una secundară din poezia lui Radu Stanca. (6 p.)
3. Arată polisemia cuvântului **a cădea**, patru enunţuri.(8 p.)

10 puncte se acordă din oficiu

Barem de corectare şi notare

VARIANTA I

a.) Lectura 80 de puncte

I. Înţelegerea textului (16 puncte)

1. Precizează care este mesajul poeziilor. (4 p.) Se acordă (2 p) pentru abordarea sumară a mesajului ambelor poezii şi (4 p) dacă elevul observă că **Nu mă-ntreba** este poezia unei stări de nelinişte pe care o provoacă trecerea de neoprit a timpului (iubita este singura care-l poate ajuta să depăşească această stare de teamă) şi că poezia **Vara de noiembrie**, exprimă ideea că timpul trece nemilos fără a ne putea împotrivi. Doar prin iubire şi tinerete poate fi prelungit.

2. Explică în maxim zece rânduri valoarea stilistică a verbelor din ambele poezii.

Se acordă 4 p dacă elevul s-a exprimat corect şi nu are greşeli de ortografie şi 8 p pentru explicarea valorii stilistice a verbelor, dacă valoarea stilistică a verbelor este prezentată sumar se acordă doar 4 p, se acordă 2p pentru explicarea sumară a valoarii stilistice a verbelor dintr-o singură poezie(12 p.)

II. Scriere despre textul literar (25 de puncte)

Într-o compunere de 15 20 de rânduri, prezintă trăsăturile operei lirice, având în vedere mesajul operelor, mărci ale prezenţei eului liric în poezii, mod de expunere, procedee artistice şi utilizând, pentru exemplificare, secvenţe din ambele poezii. Mărcile eului liric cu exemple din ambele texte 6 p (ex. 3p ***mi-*** +3p **mea, mi-),** se acordă 2p pentru precizarea modului de expunere şi 6 p pentru precizarea modului de expunere cu exempificări pe ambele texte, se acordă 7 p pentru surprindera corectă a mesajului celor două poezii, abordarea sumară 3 p, se acordă 10 p pentru identificarea şi explicarea rolului procedeelor artistice în ambele poezii ex. pentru identificarea a două metafore sau a unei comparaţii şi o metaforă , sau a două imagini vizuale se acordă 1 p, iar dacă sunt şi explicate2 p

III. Scriere imaginativă (25 de puncte)

Valorificând mesajul fiecăruia dintre cele două poezii, alcătuieşte o compunere descriptivă, de cel puţin 25 de rânduri, în care să utilizezi următoarele secvenţe din textele propuse: *lacul, albastră haină, vraja basmului, senin veşmânt, suflet, toamnă.*

Pentru a obţine punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:

- propunerea unui titlu sugestiv ; 4p, titlu obişnuit 2 p
- respectarea relaţiei dintre titlu şi conţinutul compunerii; 4p, respectare parţială 2 p
- utilizarea descrierii ca mod de expunere; 3 p
- introducerea în compunere a tuturor structurilor indicate 6 p, 1 p pt fiecare
- valorificarea valorii expresive a părţilor de vorbire într-un text descriptiv 4p
- respectarea regulilor de ortografie şi punctuaţie, aşezarea în pagină a textului, utilizarea unui stil adecvat tipului de compunere indicat. 4 p

REDACTARE (pentru ambele compuneri II şi III: 14 puncte)

b) practica raţională şi funcţională a limbii (10 puncte)

1. . Alcătuieşte câte un enunţ în care cuvintele **toamnă şi noapte** să fie utilizate cu sens figurat. (4 p.)

Variante de răspuns: A ajuns în toamna vieţii. 2 p; În sufletul ei e noapte. 2 p

2. Alcătuieşte câte un enunţ care să ilustreze omonimia cuvintelor **gem** şi **care** din poezia **Nu mă-ntreba...**

Variante de răspuns: Mama a preparat un gem de căpşuni. 3 p; Pe drum trec care cu fân. 3 p

c) elemente de construcţie a comunicării (20 puncte)

1. Precizează valorile morfologice ale lui o din „**O**, lumea, dacă nu-i **o** amăgire.“ (6 p.)

Interjecţie şi articol nehotărât (3 p + 3 p)

2. Variante de răspuns:

prop. principală „Iubito-mbogăţeşte-ţi cîntăreţul“; prop. secundară „...să ardă.“

3. Dă exemple de patru expresii care să conţină cuvântul **foc**.. 2 p fiecare exemplu, variante de răspuns: e foc şi pară, a luat foc, a se juca cu focul, foc pe foc nu stinge, ci mai mult îl aprinde, fără foc nu iasă fum, s-a supărat foc(8 p.)

10 puncte se acordă din oficiu

VARIANTA a II-*a*

a.) Lectura 80 de puncte

I. Înţelegerea textului (16 puncte)

1. Precizează două caracteristici comune ale celor două poezii propuse. 2p precizarea unei singure caracteristici (4 p.) precizarea a două caracteristici (trecerea timpului, eul liric din ambele poezii crede că iubita e cea care îl poate salva)

2. Explică în maxim 10 rânduri semnificaţia titlului ambelor poezii.. 4 p pentru exprimare, ortografie şi încadrare şi 4 p pentru explicarea unui singur titlu şi 8 p pentru explicarea ambelor titluri (Titlul **Vară de noiembrie** este sugestiv simbolizând dorinţa eului liric de a retrăi clipele tinereţei. Metafora titlului este alcătuită din substantivul "vară" ce simbolizează tinereţea şi substantivul "noiembrie" ce evocă toamna ,anotimpul bătrâneţii. Titlul poeziei Nu mă-ntreba este alcătuit dintr-un verb la imperativ, la forma negativă şi un pronume personal. Verbul comunică refuzul comunicării verbale.)(12 p.)

II. Scriere despre textul literar (25 de puncte)

Într-o compunere de 15 20 de rânduri, prezintă trăsăturile operei lirice, având în vedere mesajul operelor, mărci ale prezenţei eului liric în poezii, mod de expunere, procedee artistice şi utilizând, pentru exemplificare, secvenţe din ambele poezii. Mărcile eului liric cu exemple din ambele texte 6 p (ex. 3p ***mi-*** +3p **mea, mi-),** se acordă 2p pentru precizarea modului de expunere şi 6 p pentru precizarea modului de expunere cu exempificări pe ambele texte, se acordă 7 p pentru surprindera corectă a mesajului celor două poezii, abordarea sumară 3 p, se acordă 10 p pentru identificarea şi explicarea rolului procedeelor artistice în ambele poezii ex. pentru identificarea a două metafore sau a unei comparaţii şi o metaforă , sau a două imagini vizuale se acordă 1 p, iar dacă sunt şi explicate2 p

III. Scriere imaginativă (25 de puncte)

Valorificând mesajul fiecăruia dintre cele două poezii, alcătuieşte o compunere descriptivă, de cel puţin 25 de rânduri, în care să utilizezi următoarele secvenţe din textele propuse: *lacul, albastră haină, vraja basmului, senin veşmânt, suflet, toamnă.*

Pentru a obţine punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:

- propunerea unui titlu sugestiv ; 4p, titlu obişnuit 2 p
- respectarea relaţiei dintre titlu şi conţinutul compunerii; 4p, respectare parţială 2 p
- utilizarea descrierii ca mod de expunere; 3 p
- introducerea în compunere a tuturor structurilor indicate 6 p, 1 p pt fiecare
- valorificarea valorii expresive a părţilor de vorbire într-un text descriptiv 4p
- respectarea regulilor de ortografie şi punctuaţie, aşezarea în pagină a textului, utilizarea unui stil adecvat tipului de compunere indicat. 4 p

REDACTARE (pentru ambele compuneri II şi III: 14 puncte)

b) practica raţională şi funcţională a limbii (10 puncte)

1. Transcrie din a doua poezie un cuvânt care să conţină diftong şi un cuvânt derivat (4 p.)

Variante de răspuns: derivate: învăluită, înspăimântată, 2 p diftong: mai, zboară 2p

2. Alcătuieşte un enunţ cu omograful cuvântului **haină** „O, lumea e albastră haină**“** **(**6p)

Alina e o femeie haină.

c) elemente de construcţie a comunicării (20 puncte)

1. 1. Explică semnificaţia sintagmei ***senin veşmânt*** (6 p.) (Poetul surprinde ideea că lumea atunci când nu este o amăgire devine „senin veşmant". Acest epitet simbolizează faptul că oamenii îşi acceptă cu seninatate soarta.) 2 p dacă preciazează că e un epitet, 4 p dacă arată mesajul epitetului, 2 p explicaţie sumară(6 p.)

2. Transcrie o propoziţie principală şi una secundară din poezia lui Radu Stanca. (6 p.)

prop. secundară: „...cum cad din ram."

prop. principală: „Vreau..."

3. Arată polisemia cuvântului **a cădea**, patru enunţuri.((8 p.)

A căzut pe scări. (a picat)

A căzut examenul. (nu a promovat)

Se cade a-i acorda respect. (se cuvine)

A căzut la pace cu el. (de acord)

10 puncte se acordă din oficiu

Model de subiect pentru olimpiada de limba şi literatura română, cls. a VII-a

Spânzurat de aer printre ramuri
se frământă în mătasea-i
un păianjen.
Raza lunii
l-a trezit din somn.
Ce se zbate? A visat că
raza lunii-i fir de-al lui şi
cearcă-acum să se urce
până-n ceruri, sus, pe-o rază.
Se tot zbate îndrăzneţul
şi s-azvârle.
Şi mi-e teamă
c-o să cadă visătorul.

Visătorul, Lucian Blaga

Fluture, tu, pe unde prin perdea
Putuşi intra-n chilia mea?
Ce ştiri mi-aduci din primăvară,
Frumosule de catifea solară?
Echer plăpând te-ai şi prins de părete,
Uitându-te la cărţi şi la caiete
Cu ochii aprinşi ca jarul de rubin
Ai şi tu o chemare? Ai şi tu un destin?

Deschideţi-i ferastra dintre ramuri
Să nu-şi lovească frăgezimea-n geamuri.
Puiul luminii caută-ntr-afară.
Lovit în frunte poate să şi moară,
Aci, în foişorul nostru din cărare,
Unde nici nimeni, nici nimic nu moare,
Decât pe înserate vreo stea sau câte-o floare.

Tudor Arghezi, **Fluture, tu**

Alege una dintre variantele de subiect propuse mai jos şi răspunde corect tuturor cerinţelor formulate în sarcinile de lucru. (90 de minute)

VARIANTA I

a.) Lectura 80 de puncte

I. Înţelegerea textului (16 puncte)

1. Explică semnificaţia titlului la ambele poezii. (4 p.)

*2.*Explică în maxim zece rânduri care este mesajul ambelor poezii.(12 p.)

II. Scriere despre textul literar (25 de puncte)

Într-o compunere de 15 20 de rânduri, prezintă trăsăturile operei lirice, având în vedere prezenţa eului liric în text, mod de expunere, procedee artistice şi utilizând, pentru exemplificare, secvenţe din ambele poezii.

III. Scriere imaginativă (25 de puncte)

Valorificând mesajul fiecăruia dintre cele două poezii, alcătuieşte o compunere descriptivă, de cel puţin 25 de rânduri, în care să utilizezi următoarele secvenţe din textele propuse: *visătorul, raza lunii, catifea solară, echer plăpând, jarul de rubin, destin.*

Pentru a obţine punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:

- propunerea unui titlu sugestiv ;
- respectarea relaţiei dintre titlu şi conţinutul compunerii;
- utilizarea descrierii ca mod de expunere;
- introducerea în compunere a tuturor structurilor indicate ;
- valorificarea valorii expresive a părţilor de vorbire într-un text descriptiv.
- respectarea regulilor de ortografie şi punctuaţie, aşezarea în pagină a textului, utilizarea unui stil adecvat tipului de compunere indicat.

REDACTARE (pentru ambele compuneri II şi III: 14 puncte)

b) practica raţională şi funcţională a limbii (10 puncte)

1. Alcătuieşte câte un enunţ în care cuvintele **flutur şi floare** să fie utilizate cu sens figurat. (4 p.)

2.Transcrie din al doilea text un cuvânt format prin schimbarea val. gram. şi unul compus. 6p

c) elemente de construcţie a comunicării (20 puncte)

1. Arată în trei enunţuri omonimia cuvântului **i** (6 p.)
2. Transcrie un verb la diateza activă şi unul la diateza reflexivă. (6 p.)
3. Dă exemple de expresii care să conţină cuvântul ochi.(8 p.)

10 puncte se acordă din oficiu

VARIANTA a II-*a*

a.) Lectura 80 de puncte

I. Înţelegerea textului (16 puncte)

1. Precizează două caracteristici comune ale celor două poezii propuse. (4 p.)
2. În cel mult 10 rânduri, explică valoarea stilistică a verbelor din ambele texte. (12 p.)

I. Scriere despre textul literar (25 de puncte)

Într-o compunere de 15 20 de rânduri, prezintă trăsăturile operei lirice, având în vedere prezenţa eului liric în text, mod de expunere, procedee artistice şi utilizând, pentru exemplificare, secvenţe din ambele poezii.

II. Scriere imaginativă (25 de puncte)

Valorificând mesajul fiecăruia dintre cele două poezii, alcătuieşte o compunere descriptivă, de cel puţin 25 de rânduri, în care să utilizezi următoarele secvenţe din textele propuse: *visătorul, raza lunii, catifea solară, echer plăpând, jarul de rubin, destin.*

Pentru a obţine punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:

- propunerea unui titlu sugestiv ;
- respectarea relaţiei dintre titlu şi conţinutul compunerii;
- utilizarea descrierii ca mod de expunere;
- introducerea în compunere a tuturor structurilor indicate ;
- valorificarea valorii expresive a părţilor de vorbire într-un text descriptiv;
- respectarea regulilor de ortografie şi punctuaţie, aşezarea în pagină a textului, utilizarea unui stil adecvat acestui tip de compunere.

REDACTARE (pentru ambele compuneri II şi III: 14 puncte)

b) practica raţională şi funcţională a limbii (10 puncte)

1. Transcrie din text câte un verb pentru fiecare conjugare(4 p.)
2. Transcrie din text două cuvinte care să conţină diftong şi un cuvânt derivat 6p

c) elemente de construcţie a comunicării (20 puncte)

1. Explică semnificaţia sintagmei **echer plăpând**(6 p.)
2. Alcătuieşte enunţuri în care verbul **a chema** să fie trecut pe la toate trei diatezele. (6 p.)
3. Arată polisemia cuvântului **a cădea**, patru enunţuri.((8 p.)

10 puncte se acordă din oficiu

OLIMPIADA DE LIMBĂ,
COMUNICARE ŞI LITERATURĂ ROMÂNĂ
- CLASA A VII-A -
Propus pentru ETAPA ZONALĂ 24 IANUARIE 2015 Oţelu Roşu

Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

- Timpul destinat lecturii critice a textelor 30 de minute.
- Timpul destinat redactării răspunsurilor 150 de minute

Fiecare concurent poate gestiona timpul total afectat probei, în funcţie de ritmul individual de lucru.

Citeşte cu atenţie următoarele fragmente:

Privite cărţile par nespus de sfioase. Ele nu vin niciodată spre tine. [...]
Tăcerea cărţilor şi rugămintea lor nerostită. Ele nu-şi pot cere „dreptul de a fi deschise". Cărţile nu fac grevă pentru a fi citite. Tot ce pot face este să ceară îndurare din parte cititorului care nu este încă.
Când privesc peretele unei biblioteci, îmi vine în minte scena balului din „Război şi pace". [...] Cărţile aliniate, aşteptând de-a lungul peretelui. Privirea distantă care trece peste ele, fără să se hotărască asupra uneia anume. Apoi mâna care se întinde, care scoate o carte din raft, care o deschide. Dansul poate începe. Dans cu o carte.
Îi e totuna unei cărţi în ce împrejurări va fi deschisă: într-o bibliotecă, într-o chilie, pe masa de studiu de acsă, în pat, în tramvai, sub un felinar, în tren. Important este ca ea să fie citită şi altfel să fie mânuită de aparenţa de simplu obiect rătăcit printre alte obiecte. Pentru că oricât de arătoasă ar fi, cartea nu există în simpla ei materialitate. Ea nu este un obiect, ci un obiect de citit şi astfel singurul corp spiritual existent pe lume.
Splendoarea cărţii este că ea nu se impune de la sine. ... Cartea nu este „cea de toate zilele" ca pâinea, ca apa, ca hainele. Nu citeşti aşa cum resimţi nevoia de a mânca, atunci când îţi este foame.

(Gabriel Liiceanu Dans cu o carte)

„Am crescut, m-am format şi trăiesc într-un univers în care cărţile au fost întotdeauna mult mai importante decât fenomenele naturii. Este destul să mă gândesc cât din ceea ce ştiu se datorează cărţilor şi cât experienţelor mele nemijlocite; câte dintre bucuriile mele vin din cărţi şi câte din frunze; câte din nenorocirile mele se datoresc fantasmelor şi câte gesturilor, faptelor; câţi dintre prietenii mei sunt personaje şi câţi sunt oameni în carne şi oase, ca să înţeleg că în viaţa mea verbul *a citi* a fost mult mai important decât verbul a trăi, atât de important încât folosind un mic artificiu poetic mărturisec că n-aş putea să mă imaginez trăind fără a citi, dar nu mi-ar fi deloc greu să mă închipui citind şi după moarte. Înaintez printr-o lume încropită din cărţi, prin oraşe pavate cu volume şi odăi tencuite cu tomuri; (...) mă închin în catedrale înălţate din palimpseste; rătăcesc prin păduri cu frunze de file, pe mări cu valuri de hârtie; un univers de biblioteci fără sfârşit m-a născut şi mă cuprinde în sine, şi mie îmi rămâne doar dreptul de a citi încă un cuvânt, încă un rând, încă o pagină, încă o operă, încă un raft, încă un perete ... Ce poate fi norocul în această lume nu născută, ci scrisă, ce poate fi fericirea decât tot o carte, o carte altfel decât celelalte, o capodoperă?"

(Ana Blandiana Autobiografie, Vol. Autoportret cu palimpsest)

Notă: Palimpsest, s. n. pergament sau papirus de pe care s-a şters imperfect scrierea iniţială pentru a se putea refolosi şi pe care coexistă diferite straturi de text.

a. Lectura 80 de puncte

I. Înţelegerea textului (16 puncte)

1. Transcrie din textele suport, două structuri expresive ce conturează universul cărţii. (6p)

2. Explică, într-un text de 6-12 rânduri(60-120 de cuvinte), semnificaţia următoarei secvenţe selectate din primul text: *Privirea distantă care trece peste ele, fără să se hotărască asupra uneia anume. Apoi mâna care se întinde, care scoate o carte din raft, care o deschide. Dansul poate începe. Dans cu o carte.*

identificate de tine în acest fragment.. (10p)

II. Scriere despre textul literar (25 de puncte)

Într-o compunere de 2025 (200-250 de cuvinte)de rânduri, prezintă modul particular în care mesajul este transmis de către cei doi autori, utilizând, pentru exemplificare, secvenţe din ambele texte propuse.

III. Scriere imaginativă (25 de puncte)

Valorifică sugestiile textelor-suport şi alcătuieşte o compunere de aproximativ 25-30 (250-300 de cuvinte) de rânduri în care să foloseşti secvenţa: „rătăcesc prin păduri cu frunze de file, pe mări cu valuri de hârtie;“

Pentru a obţine punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:

- propunerea unui titlu sugestiv;
- introducerea secvenţei;
- utilizarea tehnicilor descriptive şi narative
- punerea în valoare a potenţialului expresiv al sensului figurat al cuvântului, prin folosirea adecvată a cel puţin patru figuri de stil studiate;
- viziunea originală asupra temei propuse;
- încadrarea compunerii în numărul minim de rânduri indicat.

REDACTARE (pentru ambele compuneri II şi III: 14 puncte)

- respectarea regulilor de ortografie şi de punctuaţie, aşezarea în pagină a textului, utilizarea unui stil adecvat tipului de compunere indicat.

***b. Practica raţională şi funcţională a limbii* (10 puncte)**

Redactează un text de 8 12 rânduri (80-120 de cuvinte) în care să-ţi spui opinia despre importanţa cărţii în viaţa omului având ca model textele suport.

***c. Elemente de construcţie a comunicării* (20 puncte)**

1. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în primul text: *de-a lungul, care, de la sine* (3p) şi precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate în al doilea text: *mele, fără a citi, de a citi* (3 p.)

2. Introduceţi în diferite enunţuri forme ale verbului *a citi*, la indicativ, mai-mult ca perfectul, diateza pasivă; la conjunctiv, perfect, diateza reflexivă, la condiţional optativ, prezent, diateza activă.(6 p.)

3. Transcrie din textele suport: un cuvânt compus, un cuvânt format prin conversiune, un cuvânt derivat, un verb copulativ (8p.)

10 puncte se acordă din oficiu. Total punctaj : 120 de puncte.

OLIMPIADA DE LIMBĂ, COMUNICARE ŞI LITERATURĂ ROMÂNĂ
- CLASA A VII-A -

BAREM DE CORECTARE ŞI DE NOTARE

***Timpul efectiv de lucru este de trei ore.**

***Se acordă 10 puncte din oficiu. Total 120 de puncte.**

a. Lectură - 80 de puncte

I Înţelegerea textului (16 puncte)

1.Transcrierea din textele suport a unei structuri expresive ce conturează universul cărţii (3p). Transcrierea din textele suport a două structuri expresive ce conturează universul cărţii (6p)

Variante de raspuns: „Ea nu este un obiect, ci un obiect de citit şi astfel singurul corp spiritual existent pe lume.“ „ Am crescut, m-am format şi trăiesc într-un univers în care cărţile au fost întotdeauna mult mai importante decât fenomenele naturii.“

2. Explicarea nuanţată a secvenţei date în raport cu mesajul textului (12p); sesizarea semnificaţiei secvenţei fără ilustrarea relaţiei dintre mesajul secvenţei şi mesajul textului (6p) **12p**

II. Scriere despre textul literar (25 de puncte)

Conţinut:

Prezentarea modului particular în care mesajul este transmis de către cei doi autori, utilizând, pentru exemplificare, secvenţe din ambele texte propuse. **25p**

- sesizarea **parţială** a trăsăturilor, exemplificări dintr-un singur text…….**15p**
- sesizarea **parţială** a trăsăturilor, fără exemplificări……**9p**
- încercare de rezolvare neizbutită a elementului de conţinu……...**3p**

III. Scriere imaginativă (25 de puncte)

- propunerea unui titlu sugestiv 4 p, a unui titlu banal/2p/ niciun titlu 0p
- - introducerea secvenţei; / 4 p
- utilizarea tehnicilor descriptive şi narative 6 p/ utilizarea unei tehnici 3 p, a niciunei tehnici/0 p
- utilizarea a patru figuri de stil diferite/a trei figuri de stil diferite/ a două figuri de stil diferite/ unei figuri de stil/omiterea sarcinii de lucru ... 4p/3p/2p/1p/0p
- viziune originală asupra temei/ prezentare neconcludentă, lipsită de expresivitate, fără înscriere în tema dată/ lipsită de originalitate…….....……. 5p/2p/0p
- încadrarea compunerii în numărul de rânduri/nerespectarea **limitei minime**

de rânduri…….....…….2p/1p
Total ……..…….....…....……..25p
Redactare (Pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să aibă minimum de rânduri. **Nu vor fi penalizate răspunsurile care depăşesc limita de spaţiu impusă**)..……**7p**
- Coerenţa textului. (Claritatea textului, lexicul şi sintaxa adecvate în totalitate: 4p; parţial:
2p; text incoerent, lexic şi sintaxă neadecvate:
0p)…….…….....**4p**
- Ortografia şi punctuaţia. (0-1 greşeli: 2p; 2-3 greşeli: 1p; 4 şi mai multe greşeli:0p).**2p**

***b. Practica raţională şi funcţională a limbii* (10 puncte)**

Redactarea unui text de minimum de rânduri în care se prezintă opinia despre importanţa cărţii în viaţa omului 10 p. - Opinia personală 4 p - Folosirea ca model a textelor suport 4 p
încadrarea compunerii în numărul de rânduri/nerespectarea **limitei minime** de rânduri……..2p/1p
- Aşezarea corectă în pagină**,** lizibilitatea…….....**1p**

***c. Elemente de construcţie a comunicării* (20 puncte)**

1. Precizarea corectă a valorilor morfologice 3 p (1p fiecare valoare morfologică)şi precizarea corectă funcţiilor sintactice pentru cuvintele subliniate 3 p (1p fiecare funcţie sintactică)
de-a lungul locutiune prepozitionala, care pronume relativ, de la sine pronume reflexiv
mele artibut adjectival, fără a citi - CCM, de a citi atribut verbal.
2. Introducerea în diferite enunţuri a formelor verbului *a citi* (2px3)……...**6p**
a indicativ, mai-mult ca perfectul, diateza pasivă
Varianta de raspuns: Cartea fusese citita de elev.
la conjunctiv, perfect, diateza reflexivă
Varianta de raspuns: Sa-si fi citit compunerile inainte.
la condiţional optativ, prezent, diateza activă.
Varianta de raspuns: As citi o carte.
3. Transcrie din textele suport: un cuvânt compus, un cuvânt format prin conversiune, un cuvânt derivat, un verb copulativ (8p.) (2pX4)
Variante de raspuns:
un cuvânt compus: niciodată
un cuvânt format prin conversiune: mele (bucuriile mele)
un cuvânt derivat: nemijlocite
un verb copulativ: par (par nespus de sfioase)

OLIMPIADA DE LIMBĂ, COMUNICARE ŞI LITERATURĂ ROMÂNĂ - CLASA A VII-A -

Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.
Fiecare concurent poate gestiona timpul total afectat probei, în funcţie de ritmul individual de lucru.

Citeşte cu atenţie textele:

„Nu ştiu pentru cine adun
Cuvinte de foc pe zăpada hârtiei.
Trebuie ceva adânc şi puternic să spun
Înainte de-a intra în cripta veciei.

Trebuie să moi pana în inima mea,
Să scriu despre toamna din gândurile mele,
Să apuc de sfoara ei de raze o stea
Şi s-o atârn în cercevele.

Trebuie despre oameni şi lume să cânt,
Cât mai e vreme ...
Să-mi ridic sufletul de pe pământ,
Să-l fac să învie-n poeme."

(George Lesnea, *Nu ştiu*)

A fost odată un cuvânt atât de frumos
încât se prefăcea în obiecte lucioase,
dând mâinii rupte nobil os
şi crivăţului, oase.

Nu cred că el era rostit
anume în vreo limbă
sau vreun copil l-a fost găsit
pe când dormea pe-o stâncă.

Şi nici în creierul zburând
nu cred, al unei păsări,
de-acolo-n jos peste pământ
să fi căzut în zarzări.

Se pare că a fost cândva
doar un cuvânt pe lume...

Care-o fi fost şi când a fost
şi ce cuvânt anume,
Nu ştim.

(Nichita Stănescu, *Cuvântul*)

Criptă s.f. construcţie subterană.
Cercevea s. f. cadrul în care este fixat geamul de la o fereastră sau de la o uşă, lemnăria (în formă de cruce) din mijlocul ferestrei, în care sunt montate geamurile.

a. Lectura 80 de puncte

I. Înţelegerea textului (16 puncte)

1. Transcrie din textele suport, două metefore. (6p)
2. Explică, într-un text de 6-12 rânduri(60-120 de cuvinte), semnificaţia următoarelor versuri din primul text: Trebuie să moi pana în inima mea, / Să scriu despre toamna din gândurile mele.“ (10p)

II. Scriere despre textul literar (25 de puncte)

Într-o compunere de 2025 (200-250 de cuvinte)de rânduri, prezintă modul particular în care mesajul este transmis de către cei doi autori, utilizând, pentru exemplificare, secvenţe din ambele texte propuse.

III. Scriere imaginativă (25 de puncte)

Valorifică sugestiile textelor-suport şi alcătuieşte o compunere de aproximativ 25-30 (250-300 de cuvinte) de rânduri în care să foloseşti secvenţele: „Să scriu despre toamna din gândurile mele.“; „Cuvinte de foc pe zăpada hârtiei.“

Pentru a obţine punctajul maxim, vei avea în vedere următoarele repere:
- propunerea unui titlu sugestiv;
- introducerea secvenţei;
- utilizarea tehnicilor descriptive şi narative
- punerea în valoare a potenţialului expresiv al sensului figurat al cuvântului, prin folosirea adecvată a cel puţin patru figuri de stil studiate;
- viziunea originală asupra temei propuse;
- încadrarea compunerii în numărul minim de rânduri indicat.

REDACTARE (pentru ambele compuneri II şi III: 14 puncte)

- respectarea regulilor de ortografie şi de punctuaţie, aşezarea în pagină a textului, utilizarea unui stil adecvat tipului de compunere indicat.

***b. Practica raţională şi funcţională a limbii* (10 puncte)**

Redactează un text de 8 12 rânduri (80-120 de cuvinte) în care să-ţi spui opinia despre importanţa cuvântului având ca model textele suport.

***c. Elemente de construcţie a comunicării* (20 puncte)**

1. Transcrie din textele suport: un cuvânt compus, un cuvânt format prin conversiune şi un cuvânt derivat. 6 p.
2. Transcrie din textul al doilea un verb la diateza activă, un verb la diateza reflexivă şi unul la diateza pasivă. 6 p.

3. Precizează pentru fiecare cuvânt subliniat din textele citate valoarea morfologică şi funcţia sintactică. să spun , mea , o stea , care 8 p.

10 puncte se acordă din oficiu. Total punctaj : 120 de puncte.

OLIMPIADA DE LIMBĂ, COMUNICARE ŞI LITERATURĂ ROMÂNĂ
- CLASA A VII-A -
ETAPA ZONALĂ 24 IANUARIE 2015 -
BAREM DE CORECTARE ŞI DE NOTARE

***Timpul efectiv de lucru este de trei ore.**

***Se acordă 10 puncte din oficiu. Total 120 de puncte.**

a. Lectură - 80 de puncte

I Înţelegerea textului (16 puncte)

1. Transcrierea din textele suport a unei metafore (3p), a două metafore (6p).
Variante de răspuns: cuvinte de foc, zăpada hârtiei.

2. Explicarea nuanţată a secvenţei date în raport cu mesajul textului (12p); sesizarea semnificaţiei secvenţei fără ilustrarea relaţiei dintre mesajul secvenţei şi mesajul textului (6p) **12p**

II. Scriere despre textul literar (25 de puncte)

Conţinut:

Prezentarea modului particular în care mesajul este transmis de către cei doi autori, utilizând, pentru exemplificare, secvenţe din ambele texte propuse. **25p**

- sesizarea **parţială** a trăsăturilor, exemplificări dintr-un singur text…**15p**
- sesizarea **parţială** a trăsăturilor, fără exemplificări…**9p**
- încercare de rezolvare neizbutită a elementului de conţinut…**3p**

III. Scriere imaginativă (25 de puncte)

- propunerea unui titlu sugestiv 4 p, a unui titlu banal/2p/ niciun titlu 0p
- - introducerea secvenţei; / 4 p
- utilizarea tehnicilor descriptive şi narative 6 p/ utilizarea unei tehnici 3 p, a niciunei tehnici/0 p
- utilizarea a patru figuri de stil diferite/a trei figuri de stil diferite/ a două figuri de stil diferite/ unei figuri de stil/omiterea sarcinii de lucru …4p/3p/2p/1p/0p
- viziune originală asupra temei/ prezentare neconcludentă, lipsită de expresivitate, fără înscriere în tema dată/ lipsită de originalitate… 5p/2p/0p
- încadrarea compunerii în numărul de rânduri/nerespectarea **limitei minime** de rânduri…2p/1p

Total …25p

Redactare (Pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să aibă minimum de rânduri. **Nu vor fi penalizate răspunsurile care depăşesc limita de spaţiu impusă**)...**7p**

- Coerenţa textului. (Claritatea textului, lexicul şi sintaxa adecvate în totalitate: 4p; parţial:
2p; text incoerent, lexic şi sintaxă neadecvate: 0p)…**4p**

- Ortografia şi punctuaţia. (0-1 greşeli: 2p; 2-3 greşeli: 1p; 4 şi mai multe greşeli:0p).**2p**

b. Practica raţională şi funcţională a limbii **(10 puncte)**

Redactarea unui text de minimum de rânduri în care se prezintă opinia despre importanţa cărţii în viaţa omului 10 p. - Opinia personală 4 p - Folosirea ca model a textelor suport 4 p

încadrarea compunerii în numărul de rânduri/nerespectarea **limitei minime** de rânduri…2p/1p

- Aşezarea corectă în pagină**,** lizibilitatea…**1p**

c. Elemente de construcţie a comunicării **(20 puncte)**

1. Transcrie din textele suport: un cuvânt compus, un cuvânt format prin conversiune şi un cuvânt derivat. 2 X 3 6 p

Variante de răspuns:

să învie cuvânt derivat

ceva- cuvânt compus

mea conversiune

2. Transcrie din textul al doilea un verb la diateza activă, un verb la diateza reflexivă şi unul la diateza pasivă. . 2 X 3 6 p

Variante de răspuns:

Nu cred diateza activă

Se pare diateza reflexivă

a fost găsit diateza pasivă

3. Precizarea corectă a valorilor morfologice 4 p (1p fiecare valoare morfologică)şi precizarea corectă funcţiilor sintactice pentru cuvintele subliniate 4 p (1p fiecare funcţie sintactică)

<u>să spun</u> verb predicativ, PV

<u>mea</u> adj. pron. posesiv, atr. adj.

<u>o stea</u> subst. comun, CD

<u>care</u> pron. relativ, subiect

(8p.)

CAPITOLUL VI

Teste de evaluare - clasele V-VIII, Pe specii şi genuri literare

Test nuvela ***Popa Tanda***, I. Slavici, cls a VIII-a

„...Chiar de la început, părintele Trandafir a înţeles un lucru: cum că în Butucani era mai bine decât în Sărăceni. Oamenii aveau câte ceva; iară de unde este poţi lua. În Sărăceni însă toate încuietorile erau de lemn. Şi apoi părintele judeca: popa face treaba satului, iar satul să îngrijească de traista popii...
„Câtă vreme vor fi sărăcenii leneşi, ei vor rămânea săraci şi eu flămând!“ Îşi puse dar în gând ca să facă din poporenii săi oameni harnici....“ (*Popa Tanda*, Ioan Slavici)
1. Scoate ideea principală din ultimul paragraf al textului. 0, 25 p.
2. Ce moment al subiectului este surprins în acest fragment? 0, 25 p.
3. Precizează tipul de caracterizare prin care este prezentat părintele Trandafir în primul paragraf al textului. 0,25 p.
4. Transcrie din text un epitet. 0, 25 p.
5. Precizează modul de expunere întâlnit în acest paragraf: „Câtă vreme vor fi sărăcenii leneşi, ei vor rămânea săraci şi eu flămând!“. 0, 25 p.
6. Care este perspectiva naratorului asupra faptelor şi personajului (este un narator obiectiv sau este marcat afectiv) 0, 25 p
7. Transcrie o structură prin care este prezentat satul Sărăceni. 0, 25 p.
8. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor: săi, toate, îşi 0, 75 p.
9. Ce funcţie sintactică au cuvintele subliniate: părintele, săraci, harnici 0, 75 p.
10. Realizează expansiunea părţilor de propoziţie identificate la exerciţiul 9 în propoziţiile subordonate coespunzătoare. 1, 50 p.
11. Demonstrează că textul citat apaţine unei nuvele în 20 25 rânduri. 4, 50 p.
Pentru a primi punctajul acordat trebuie să:
- precizeze trăsăturile nuvelei cu aplicaţie pe text,
- să rezume textul arătând că este o nuvelă, precizând modurile de expunere utilizate şi momentul subiectului întâlnit,
- să identifice tipul de personaj, trăsătura de caracter a personajului şi tipul de caracterizare,
- să se încadreze în limita de spaţiu indicată,
- să respecte normele de ortografie şi punctuaţie.
Se acordă 1 p din oficiu.

Barem de corectare şi notare

1. Scoate ideea principală din ultimul paragraf al textului. 0, 25 p.
Dacă elevii vor scoate ideea principală din ultimul paragraf al textului vor primi 0, 25 p., variantă de răspuns (Părintele îşi pune în gând a-i schimba pe oameni.)
2. Ce moment al subiectului este surprins în acest fragment? 0, 25 p.

Elevii ce vor preciza că momentul subiectului surprins în text este intriga vor primi 0, 25 p.
3. Precizează tipul de caracterizare prin care este prezentat părintele Trandafir în primul paragraf al textului. 0,25 p.
Pentru a obţine punctajul 0, 25 p., elevii vor preciza că parintele Trandafir este prezentat prin intermediul caracterizării inirecte.
4. Transcrie din text un epitet. 0, 25 p.
Se acordă 0, 25 p. dacă elevii vor transcrie din text un epitet, exemplu: *oameni harnici*
5. Precizează modul de expunere întâlnit în acest paragraf: „Câtă vreme vor fi sărăcenii leneşi, ei vor rămânea săraci şi eu flămând!“. 0, 25 p.
Se va acorda 0, 25 p. elevilor care au precizat că modul de expunere folosit este monologul.
6. Care este perspectiva naratorului asupra faptelor şi personajului (este un narator obiectiv sau este marcat afectiv) 0, 25 p
Dacă elevii vor preciza că naratorul este obiectiv vor primi 0, 25 p.
7. Transcrie o structură prin care este prezentat satul Sărăceni. 0, 25 p.
Exemplu de structură prin care este prezentat satul Sărăceni: *În Sărăceni însă toate încuietorile erau de lemn*, 0, 25 p.
8. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor: săi, toate, îşi 0, 75 p.
Se va acorda 0, 25 p. pentru precizarea corectă a fiecărei valori morfologice (0, 25 p. X 3 p. = 0, 75 p.); săi adjectiv pronominal posesiv, toate adjectiv pronominal nehotărât, îşi
pronume reflexiv.
9. Ce funcţie sintactică au cuvintele subliniate: părintele, săraci, harnici 0, 75 p.
Se va acorda 0, 25 p pentru precizarea corectă a fiecărei funcţii sintactice (0, 25 p. X 3 p. = 0, 75 p.); părintele subiect, săraci nume predicativ, harnici atribut adjectival
10. Realizează expansiunea părţilor de propoziţie identificate la exerciţiul 9 în propoziţiile subordonate coespunzătoare. 1, 50 p
Se va acorda 0, 50 p pentru expansiunea fiecărei părţi de propoziţie (0, 50 p. X 3 p. = 1 p.)
Exemplu:
Şi apoi [1]/ **cine** este părinte[2]/ judecă.[1]/ 1 PP, 2 - SB
Şi ei vor rămânea [1]/ **cum** sunt. [2]/ 1 PP, 2 - PR
Ca să facă din poprenii săi oameni [1]/ **care** sunt harnici. [2]/ 1 CS, 2 - AT
11. Demonstrează că textul citat aparţine unei nuvele. 4, 50 p.
Se va acorda 1 p. pentru precizarea trăsăturilor nuvelei cu aplicaţie pe text, 1 p pentru conţinutul demonstraţiei, 1 p. pentru identificarea tipului de personaj, trăsăturilor personajului şi tipului de caracterizare, 1, 50 p. pentru încadrarea în limita de spaţiu indicată, respectarea normelor de ortografie şi punctuaţie.
Model de răspuns:
Fragmentul citat aparţine operei Popa Tanda a scriitorului Ioan Slavici şi aparţine speciei literare nuvela, deoarece are un singur fir narativ, iar accentul nu cade asupra acţiunii, ci asupra personajului principal, părintele Trandafir. Acest lucru

poate să fie sesizat încă de la începutul fragmentului datorită concluzilor ce personajul le face cu privire la diferenţa dintre satele Butucani şi Sărăceni: „cum că în Butucani era mai bine decât în Sărăceni.“
Nuvela fiind o operă epică, deoarece scriitorul îşi transmite în mod indirect sentimentele prin intermediul personajelor şi acţiunii poate să fie structurată pe momentele subiectului. Momentul subiectului surprins în acest fragment este intriga, hotărârea părintelui Trandafir de a-i schimba pe oameni.
Tot în acest fragment sunt surprinse de către scriitorul Ioan Slavici şi obiceiuri specifice doar vieţii de la ţară, mai precis satul trebuie să se îngrijească de starea materială bună a preotului.
Pornind de la acestă idee părintele Trandafir hotărăşte să facă din sărăceni oameni harnici după cum afirmă în următorul monolog interior ce zugrăveşte ambiţia, tăria de caracter a personajului: *Câtă vreme vor fi sărăcenii leneşi, ei vor rămânea săraci şi eu flămând!*
După cum se poate bine observa, scriitorul Ioan Slavici a surprins în acest fragment imagini specifice lumii satului pentru care preotul, biserica sunt simboluri, elemente centrale în jurul cărora se desfăşoară întrega activitate dintr-o colectivitate rurală.
Conform celor prezentate în rândurile de mai sus se poate afirma că fragmentul citat aparţine unei nuvele, o nuvelă realistă, deoarece surprinde problemele specifice vieţii de la ţară.
Se acordă 1 p din oficiu.

Test, poezia lirică, cls. a VIII-a.

Frumoaso,
Ţi-s ochii-aşa de negrii încât seara
Când stau culcat cu capu-n poala ta,
Îmi pare
Că ochii tăi, adânci, sunt izvorul
Din care tainic curge noaptea peste văi,
Şi peste munţi şi peste şesuri,
Acoperind pământul c-o mare de-ntuneric.
Aşa-s de negri ochii tăi,
Lumina mea.

(Izvorul nopţii, L. Blaga)

1. Transcie din text două cuvinte antonime. 0, 20
2. Explică titlul poeziei. 0, 30
3. Transcrie din text o inversiune şi o enumeraţie. 0, 30
4. În poezie elementele naturale par a se naşte din ochii iubitei, menţionează cu ce imaginii metaforice asociază poetul ochii iubitei. 0, 30p
5. Precizează ce fenomene fonetice apar în cuvintele: noaptea, ochii 0, 40
6. Cum este structurată poezia citată? 0, 50
7. Precizează cum s-au format cuvintele: frumoaso, tăi, tainic 0, 60p
8. Evidenţiază modalităţiile gramaticale la care recurge poetul pentru realizarea

adresării directe. 1p
9. Precizează funcţia sintactică şi valoarea morfologică a cuvintelor subliniate: Că ochii tăi, adânci, sunt izvorul 1p.
10. Argumentaţi în 10-12 rânduri că textul citat aparţine genului liric.
Trăsăturile operei lirice cu aplicaţii pe text (a. prezenţa eului liric în text; b. adresarea directă a eului liric-către iubită; c. mod de expunere; d. procedee artistice; e. elemente ale cadrului natural ce se nasc din ochii iubitei, f. tema poeziei; g. versificaţie) (4, 40p)
1p din oficiu

Test, cls. a VIII-a operă lirică

„Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

Şi eu trec de-a lung de maluri,
Parc-ascult şi parc-aştept
Ea din trestii să răsară
Şi să-mi cadă lin pe piept;

Să sărim în luntrea mică,
Îngânaţi de glas de ape,
Şi să scap din mână cârma,
Şi lopeţile să-mi scape;

Să plutim cuprinşi de farmec
Sub lumina blândei lune -
Vântu-n trestii lin foşnească,
Unduioasa apă sune!

Dar nu vine... Singuratic
În zadar suspin şi sufăr
Lângă lacul cel albastru
Încărcat cu flori de nufăr."

(*Lacul*, Mihai Eminescu)
1. Arătaţi semnificaţia titlului poeziei. 2-3 rânduri (1 p)
2. Comentaţi valoarea stilistică a verbelor din strofele trei şi patru. 3-5 rânduri (1 p)
3. Trăirile îndrăgăstitului sunt surprise în mai multe momente. Care sunt acestea? (1 p)
4. Argumentaţi în 10-12 rânduri că textul citat aparţine genului liric.
5. Trăsăturile operei lirice cu aplicaţii pe text (a. prezenţa eului liric în text; b. adresarea directă a eului liric-către iubită prin pronumele ea-nu i se concretizează un portret-de ce; c. mod de expunere; d. procedee artistice; e. versificaţie; f. tema poeziei; g. motive-elemente ale cadrului natural şi cosmic) (3 p)

6. Precizează cum s-au format cuvintele: cuprinşi, singuratic. (0, 50 p)
7. Ilustraţi în două enunţuri că epitetul *albi* poate să fie omograf (0, 50 p)
8. Precizaţi ce fenomene fonetice (grupuri de sunete sau litere) întâlnim în cuvintele: unduioasa, ceas, ochioasă. (0, 90 p)
9. Transcrie două cuvinte sinonime din text. (0, 50 p)
10. Transcrie un cuvânt polisemantic din text şi arată-i sensurile în trei enunţuri (0, 60 p)

Test, nuvela (Două loturi, I.L.Caragiale), clasa a VII-a, semestrul I

Se dă textul:

„- Asta e culmea!... culmea!... strigă d. Lefter, ştergându-şi fruntea de sudoare, pe când madam Popescu, consoarta sa, caută fără preget în toate părţile... Nu e şi nu e!...

- Femeie, trebuie să fie în casă... Dracu n-a venit să le ia!...

Dar ce au pierdut? Ce caută?

Caută două bilete de loterie cu cari d. Lefter Popescu a câştigat.

Însă oricine mă poate întreba:

Bine, dacă a pierdut biletele, de unde ştie d. Lefter de câştig?

E lucru simplu. Biletele le-a fost cumpărat cu bani împrumutaţi ca de cábulă, de la d. Căpitan Pandele, fiindcă-i spuseseră mulţi, când se tot plângea că n-are noroc la joc, să-ncerce să joace cu bani de împrumut... Şi a făcut învoială, pe onoare, fără de martori, să dea din câştig, dacă s-o-ntâmpla, zece la sută căpitanului.“

(Două loturi, I.L.Caragiale)

A. Literatura română

1. Arată semnificaţia titlului. 0, 30 p
2. Care este tema acestei nuvele? 0, 30 p
3. Precizează ce moment al subiectului este surprins în primele aliniate ale textului citat. 0, 30 p
4. Precizează ce moment al subiectului este surprins în ultimul aliniat al textului citat. 0, 30 p
5. Cine este naratorul în această operă? 0, 30 p
6. Ce moduri de expunere întâlnim în acest text? 0, 30 p
7. Arată de ce numele şi prenumele personajului „Lefter Popescu“ este sugestiv pentru soarta acestuia. 0, 30 p
8. Ce mijloace de caracterizare a personajului „Lefter Popescu“ întâlnim în textul citat? 0, 30 p
9. Precizează ce tip de personaj e „Lefter Popescu“, dar „madam Popescu“. 0, 30 p
10. Demonstrează în minimum zece rânduri că textul citat aparţine speciei literare nuvela. 1, 30 p

B. Limba română

1. Arată rolul virgulei în structura „madam Popescu, consoarta sa, caută fără preget în toate părţile “. 0, 30 p
2. Arată rolul conjuncţie „şi“ în enunţul: Nu e şi nu e!... 0, 30 p
3. Precizează rolul cratimei în structura „ştergându-şi“ 0, 30 p

4. Arată ce fenomene fonetice întâlneşti în cuvintele: loterie, consoarta, oricine, zece. 0, 40 p
5. Precizează cum s-au format cuvintele: consoarta, oricine. 0, 40 p
6. Precizează antonimele cuvintelor: au pierdut, să dea, simplu, caută. 0, 40 p
7. Găseşte o locuţiune verbală corespunzătoare verbului „a fugi", analizeaz-o. 0, 40 p
8. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din structurile de mai jos şi alcătuieşte câte un enunţ în care să-şi schimbe valoarea morfologică: „Dar ce au pierdut?"; „bani împrumutaţi" 0, 60 p
9. Alcătuieşte enunţuri în care verbul „a căuta" să fie trecut pe la toate trei diatezele. 0, 60 p
10. Analizează verbele subliniate din text: ştergându-şi, n-a venit, ştie, spuseseră, se plângea, să joace. 1, 30 p
Notă: Se acordă 1 p din oficiu.

test realizat de
prof. **Ana-Cristina Popescu**

Test, poemul („Călin *file din poveste*", M. Eminescu) clasa a VII-a

Citeşte cu atenţie textul şi rezolvă cerinţele:
„Îi foşnea uscat pe frunze poala lungă a albei rochii,
Faţa-i roşie ca mărul, de noroc i-s umezi ochii;
La pământ mai că-i ajunge al ei păr de aur moale,
Care-i cade peste braţe, peste umerele goale.
Astfel vine mlădioasă, trupul ei frumos îl poartă,
Flori albastre are-n păru-i şi o stea în frunte poartă."
1. Alcătuieşte o compunere în care să surprinzi portretul gingaşei mirese având în vedere partea a poemului de care aparţine, modul de expunere folosit, surprindera elementelor de portret fizic, procedee artistice şi rolul lor, împletirea realului cu fantasticul, comuniunea cu natura, sentimentele autorului.
2. Extrage din text trei cuvinte care să conţină diftong şi unul cu vocale în hiat
3. Precizează câte litere şi sunte are cuvântul: rochii
4. Precizează cum s-au format cuvintele: astfel, mlădioasă, uscat
5. Arată în enunţuri omonimia cuvântelor: poartă şi care
6. Precizează sinonimele cuvintelor: acum, astfel, noroc
7. Precizează antonimele cuvintelor: vine, frumoasă
8. Precizează rima versurilor.
9. Precizează paronimul cuvântului mână
10. Precizează din ce parte a vocabularului (fondul principal lexical sau masa vocabularului arhaisme, regionalisme, neologisme) fac parte cuvintele: frunze, schiptru, etern, ista.
11. Identifică pleonasmul din enunţurile: Drumul se bifurcă în două. A îngheţat de frig.

Test, cls. a VII-a

„Cum te găseşti, uşoară zburătoare,

Zăcând aci, pe-o margine de drum,
Şi nu dormind într-un polen de floare,
Învăluită-n aur şi parfum.

Neascultând de vântul de la stup,
Te-ai aruncat în plasa verde a zilei
Şi darurile-acum ale zambilei,
Puterile-amorţite ţi le rup.

Voind să duci tezaurul de ceară,
Te prăbuşişi din drumul cel înalt.
Cine-o să vie trupul tău de-afară
Să-l caute şi în jur să sufle cald?

Cu aripa-n ţărână şi în vis,
Strânge la piept comoara ta deplină.
Cât te iubesc, frumoasa mea albină,
Că sarcina chemării te-a ucis!"

(Tudor Arghezi, Lumină lină)

1. Care este mesajul poeziei? 1p
2. Argumentaţi în 5-10 rânduri că textul citat aparţine genului liric.
3. Prezintă trăsăturile operei lirice cu aplicaţii pe text (a. prezenţa eului liric în text, b. adresarea directă a eului liric-de exemplu „uşoară zburătoare", c. mod de expunere, d. procedee artistice, e. versificaţie) 3 p
4. Care este figura de stil care stă la baza textului? 0, 50 p
5. Comentează în 4-6 rânduri valoarea stilistică a verbelor din strofa a III-a. 1 p
6. Transcrie din text două metafore. 0, 50
7. Arată rolul adverbului de negaţie „nu" în versul al treilea al poeziei. 1 p
8. Precizează ce fenomene fonetice (grupuri de sunete sau grupuri de litere) întâlnim în cuvintele: zburătoare, voind, ceară, strânge, chemării. 1, 50 p
9. Dă exemple de texte nonliterare. 0, 50 p
Notă. Se acordă 1 p din oficiu.

Test fabula, clasa a VI-a

Pe spinarea unui bivol mare, negru, fioros,
Se plimba o coţofană
Când în sus şi când în jos.
Un căţel trecând pe-acolo s-a oprit mirat în loc:
- Ah ce maredobitoc!
- Nu-l credeam aşa de prost
Să ia-n spate pe orcine...
Ia stai frate că e rost
Să mă plimbe şi pe mine!

Cugetând aşa se trage îndărăt să-şi facă vânt,
Se piteşte la pământ
Şi deodată, zdup! îi sare
Bivolului în spinare...
Ce s-aîntâmplat pe urmă nu e greu de-nchipuit.
Apucat cam fără veste, bivolul a tresărit,
Dar i-a fost destul o clipă să se scuture, şi-apoi
Să-l răstoarne,
Să-l ia-n coarne
Şi cât colo să-l arunce, ca pe-o zdreanţă în trifoi.
- Ce-ai gândit tu oare javră? Au creyut-ai că sunt mort?
Coţofana, treacă-meargă, pe spinare o suport
Că mă apără de muşte, de ţânţari şi de tăuni
Şi de alte spurcăciuni
Pe când tu, potaie proastă, cam ce slujbă poţi să-mi faci?
Nu mi-ar fi ruşine mie de viţei şi de malaci,
Bivol mare şi puternic, gospodar cu greutate,
Să te port degeaba-n spate?

Bivolul şi coţofana
de George Topârceanu

1. Arătaţi cărui gen literar aparţine, argumentaţi
2. Ce satirizează scriitorul G. Topârceanu în acest text?
3. Prezentaţi semnificaţia titlului.
4. Care este morala acestei fabule?
5. Împarte opera pe momentele subiectului.
6. Ce tipuri umane întruchipează personajele fabulei?
7. Ce moduri de expunere conţine textul?
8. Cum se explică îndrăzneala căţelului?
9. Cum se manifestă indignarea bivolului?
10. Prin ce expresii se realizează nota umoristică?
11. Ce figură de stil predomină în text?
12. Transcrie un epitet triplu.
13. Transcrie din text un atribut apozitional.
14. Ce valoare morfologică au cuvintele subliniate: se, unui, ah, oricine, ia, deodată, ce, dar, alte
15. Transcrie din text un cuvânt compus prin alăturare şi unul prin contopire
16. Explică sintagma *aşa de prost*.

Evaluarea cerinţelor 1-6.

1. Aparţine genului epic, deoarece:
- autorul îşi exprimă gândurile şi sentimentele în mod indirect prin intermediul acţiunii şi personajelor;
- întâmplările sunt povestite de narator, respectându-se ordinea firească a momentelor subiectului.

-2. G. Topârceanu satirizează în această fabulă tendinţa unor oameni de a profita de prostia şi slăbiciunea semenilor, pe cei care, plasaţi pe o treaptă ierarhic superioară

nu-i acceptă decât pe cei care le sunt de folos.
-3. este alcătuit din două substantive comune articulate, folosite cu sens alegoric: *bivolul* simbol al omului puternic şi brutal; *coţofana* simbol al parazitului util.
4. - morala nu este distinctă ca în majoritatea fabulelor, ci implicită, adică îi revine cititorului sarcina de a deduce din text: *cei mari şi puternici îi tachinează pe cei inferiori lor atâta vreme cât pot profita de pe urma acestora, dar nu-i acceptă atunci când aceştia, la rândul lor, vor să profite.*
5. *Expoziţiunea:* prezentarea celor trei personaje.
Desfăşurarea acţiunii: naiv căţelul sare pe spinarea bivolului; bivolul se supără şi îl răstoarnă în trifoi.
Punctul culminant: bivolul îl apostrofează într-un limbaj dur.
Deznodământul: căţelul nu i-ar aduce niciun avantaj şi ar stârni uimirea şi nemulţumirea întregului neam de bovine
Intriga: trecând din întâmplare pe lângă bivol, căţelul vede coţofana plimbându-se pe spinarea acestuia
6.Cele trei personaje reprezintă tipuri umane:
- *bivolul* omul puternic, ocupă un loc de seamă în societate;
- *coţofana* individul lipsit de importanţă şi umil;
- *căţelul* omul simplu, naiv şi încrezător în ceea ce vede.
Notă. Se acordă 1p din oficiu.

Test - schiţa, cls. a VI-a A, sem. II.

„Tânărul Goe poartă un frumos costum de marinar, pălărie de paie cu inscripţia pe pamblică: *le Formidable*
- Vezi ce bine-i şade lui, zise mam' mare, cu costumul de marinel?
- Mamiţo, nu ţi-am spus că nu se zice marinel?
- Da cum?...
- Marinal...
- Ei, ziceţi voi cum ştiţi; eu zic cum am apucat. Aşa se zicea pe vremea mea, când a ieşit întâi moda asta la copii, marinel.
- Vezi că sunteţi proaste amândouă? Întrerupe tânărul Goe.Nu se zice nici marinal, nici marinel!...
- Da cum, procopsitule? Întrebă tanti Miţa cu un zâmbet simpatic.
- Mariner...
- Apoi, de, n-a învăţat toată lumea carte ca dumneata! Zice mam' mare şi sărută pe nepoţel şi iar îi potriveşte pălăria de marinel.

(I. L. Caragiale D-l Goe)

I. Înţelegerea textului
1. Notează personajele care participă la dialog. 0. 20
2. Identifică personajul principal şi secundar din fragment. 0, 20
3. Scrie trăsăturile morale ale personajelor. (două trăsături) 0, 20
4. Ce date ni se dezvăluie în fragment referitor la portretul fizic al personajului principal ? 0, 20
5. Explică semnificaţia titlului. 0 , 20
6. Cărui gen literar şi specii literare aparţine textul, de ce? 0, 20

7. De unde reiese umorul în text ? 0, 20
8. Ce moment al subiectului e surprins în text ? 0, 20
9. Precizează rolul virgulei în Mamiţo, nu ţi-am... 0, 20
10. Transformă vorbirea directă în vorbire indirectă. 0, 30
II. Pornind de la definiţia fabulei arată care sunt trăsăturile acestei specii literare? 0, 40p
III. Comentează pastelul Mărţişor de Ion Pillat aratând elementele specifice primăverii. 3 p
IV. Analizează cuvintele subliniate. 0, 25 p fiecare cuvânt (0.25 x 14 = 3, 50)
1p din oficiu

Test nuvela fantastică

„*-Ce-ţi doreşte inima pe ziua de azi? Îl întrebă ea. O ţigancă, o grecoaică, o nemţoaică...*
-Nu, o întrerupse Gavrilescu ridicând braţul. Nu nemţoaică.
-Atunci, o ţigancă, o grecoaică, o ovreică, reluă bătrâna. Trei sute de lei, adăugă. Gavrilescu zâmbi cu gravitate.
-Trei lecţii de pian! exclamă el începând să se caute în buzunare. Fără să mai socotim tramvaiul dus şi întors.
Bătrâna sorbi din cafea şi rămase pe gânduri.
-Eşti muzicant? Îl întrebă ea deodată. Atunci are să-ţi placă.
-Sunt artist, spuse Gavrilescu. Pentru păcatele mele am ajuns profesor de pian, dar idealul meu a fost, întotdeauna, arta pură. Trăiesc pentru suflet..."

(**Mircea Eliade, *La ţigănci***)

1. Menţionează două trăsături ale prozei fantastice, identificabile în fragmentul dat.
2. Menţionează un element comun cu basmul, existent în text.
3. Indică două mijloace de caracterizare a lui Gavrilescu.
4. Explică diferenţa de semnificaţie dintre cuvintele muzicant şi artist.
5. Comentează ultima replică din text a lui Gavrilescu.
6. Ilustrează conceptul operaţional de stil direct, prin precizarea a două trăsături prezente în text.
7. Rezumă fragmentul citat în maximum 3 enunţuri.
8. Scrie expresii/locuţiuni care să conţină cuvintele *a căuta, a rămâne, inimă*.
9. Identifică timpurile verbale folosite în text, apoi comentează rolul folosirii lor în plan stilistic.

test realizat de
prof. **Ana-Cristina Popescu**

Expresii utilizate la clasă în predarea fantasticului

În procesul de predare-învăţare a operelor fantastice trebuie avut în vedere anumite expresii, noţiuni, cuvinte specifice întâmplărilor fantastice. Pentru aceasta voi propune o fişă de lucru prin care elevii să recunoască expresiile fantastice.

Fişă de lucru

A. Pornind de la basmul popular *Aleodor împărat* precizează înţelesul următoarelor expresii:
-A se topi d(e)-a-n-picioarele
-A dobândi un copil
-La marginea groapei
-A fii la ceasul morţii
-A-şi da obştescul sfârşit
-A duce pe cineva păcatul să
-A fi nevoie de cap
-A da gură
-A face legătura
-A-i râde stelele de frumoasă
B. Identifică o expresie folosită de un scriitor în operele sale, basmul cult.
C. Dă exemple de alte expresii folosite în operele fantastice.
D. Precizează sinonimele următoarelor cuvinte: stârpitură, procopseală, gloată, teafăr, a se istovi
E. Pornind de la aceste expresii alcătuiţi un basm. Trebuie să ţineţi cont şi de toate elementele specifice acestei opere literare.

Evaluarea fişei de lucru:

A. Pornind de la basmul popular *Aleodor împărat* precizează înţelesul următoarelor expresii:
A se topi d(e)-a-n-picioarele - a slăbi, a se prăpădi încetul cu încetul
A dobândi un copil a i se naşte cuiva un copil
La marginea groapei aproape de moarte
A fii la ceasul morţii a fii aproape de moarte
A-şi da obştescul sfârşit a-şi da obştescul sfârşit
A duce pe cineva păcatul să a muri
A fi nevoie de cap a fi pândit de moarte
A da gură a certa
A face legătura a cădea la o învoială
A-i râde stelele de frumoasă nespus de frumoasă
B. Identifică o expresie folosită de un scriitor în operele sale, basmul cult.
Scriitorul Ion Creangă în basmul cult „Harap Alb“ foloseşte expresia „a da o gură“. Ea se regăseşte şi în basmul *Aleodor Împărat*. Mihai Eminescu în basmul „Făt-Frumos din lacrimă“ utilizează expresia „a fi nevoie de cap“, expresie întâlnită şi în basmul *Aleodor Împărat.*
C. Dă exemple de alte expresii folosite în operele fantastice.
„m-ai băgat în toate grozile morţii“ - m-ai îngrozit,
„a mâna porcii la jir“ - a sforăi
D. Precizează sinonimele următoarelor cuvinte:
stârpitură fiinţă nedezvoltată
procopseală căpătuială, înavuţire
gloată mulţime de oameni

teafăr sănătos
a se istovi a se sfârşi, a muri

test realizat de
prof. **Ana-Cristina Popescu**

Test de evaluare basmul, clasa a V-a

„Atunci Aleodor întinsese coprinsul său şi pe moşia lui Jumătate-de-om călare-pe-jumătate-de-iepure-şchiop, luă de soţie pe fata lui Verdeş împărat şi se întoarse la împărăţia lui.
Când îl văzură gloatele venind teafăr, alături de o soţioară de-i râdea şi stelele de frumoasă, îl primiră cu mare bucurie; şi urcându-se din nou în scaunul împărăţiei, domni şi trăi în fericire, până se istoviră.
Iar eu încălecai pe-o şea şi v-o spusei dumneavoastră aşa.“[7]

(Aleodor Împărat)

A. Scoate ideia principală din fragmentul citat.
B. Identifică un element real şi unul fantastic în text.
C. Argumentează în cinci - zece rânduri că textul de mai sus este un basm.
D. Rescrie o expresie fantastică, specifică basmului în care se regăseşte o personificare.
E. Care este modul de expunere folosit în fragment.
F. Care este personajul ce simbolizează binele în fragment şi care este personajul ce simbolizează răul.
G. Dă exemple de două elemente specifice basmului cu aplicaţii pe fragmentul citat.
H. De ce textul de mai sus este o creaţie populară.
I. Cu ce personaj din fragmentul citat ai vrea să te asemeni.
J. Explică bucuria întregului popor la întoarcerea lui Aleodor acasă.
K. Transformă cu ajutorul sufixării substantivul împărat în adjectiv. Alcătuieşte o propoziţie în care acest adjectiv să aibă valuarea de epitet.
L. Scrie un scurt basm pornind de la următorul enunţ: Împărăţia lui Verdeş Împărat a fost vrăjită să îşi piardă curajul.

Barem de corectare şi notare

A. Ideia principală din fragmentul citat este: Întors în împărăţia sa, Aleodor o ia de soţie pe fata lui Verdeş Împărat. 0,50 p.
B. Un elementul real din text constă în căsătoria lui Aleodor cu fiica lui Verdeş Împărat, iar un element fantastic este personajul secundar Jumătate-de-om călare-pe-jumătate-de-iepure-şchiop. 0,50 p.
C. Fragmentul citat aparţine deznodământului unui basm, deoarece este ilustrată biruinţa binelui asupra răului prin învingerea personajului negativ Jumătate-de-om călare-pe-jumătate-de-iepure-şchiop şi căsătoria personajului principal pozitiv ce îşi redobândeşte şi împărăţia mărind-o cu ţinutul personajului malefic.
Aparţinând ultimului moment al acţiunii, deznodământul, apare în fragmentul citat şi o formulă de încheiere specifică basmului: „Iar eu încălecai pe-o şea şi v-o spusei dumneavoastră aşa.“

De remarcat sunt şi cuvintele dar şi expresiile populare şi fantastice prezente în fragment: coprinsul, gloatele, teafăr, de-i râdea şi stelele de frumoasă, se istoviră.
Se poate observa în cele relatate mai sus că fragmentul aparţine unui basm prin biruinţa binelui împotriva răului, pezenţa personajului fantastic Jumătate-de-om călare-pe-jumătate-de-iepure-şchiop, regăsirea unor expresii specifice acestei specii literare, a formulei de încheiere. 1p.
D. O expresie fantastică specifică basmului ce conţine o personificare este „o soţioară de-i râdea şi stelele de frumoasă". 0,50p.
E. Modul de expunere folosit în fragment este naraţiunea. 0,50p.
F. Personajul care simbolizează binele în fragment este Aleodor, iar cel care simbolizează răul este Jumătate-de-om călare-pe-jumătate-de-iepure-şchiop. 0, 50p
G. Un element specific basmului în fragment ar fi biruinţa binelui împotriva răului, a lui Aleodor împotriva lui Jumătate-de-om călare-pe-jumătate-de-iepure-şchiop, iar un alt element specific basmului ar fi formula de încheiere: „Iar eu încălecai pe-o şea şi v-o spusei dumneavoastră aşa."
H. Textul de mai sus este o creaţie populară, din cauză că nu are autor, are un caracter anonim, colectiv (au participat mai mulţi de-a lungul timpului la creaţie), oral (s-a transmis prin viu grai) şi tradiţional (căsătoria, un moment important în viaţă). 0,50p.
I. 0,50p.
J. Poporul se bucură la întoarcerea lui Aleodor acasă, deoarece vor fi conduşi de un împărat drept, bun, blând, milos trăsături ce vin în antiteză cu cele ale personajului negativ învins de el. 0,50p.
K. împărătesc
Palatul <u>împărătesc</u> are privirea spre soare. 1p.
L. 2p.
Se acordă 1p. din oficiu.

test realizat de
prof. **Ana-Cristina Popescu**

FIŞĂ DE LUCRU - PERSONAJELE BASMULUI

A. Personajele basmului sunt selectate din lumea reală, eroul basmului românesc este Făt-Frumos, modelul ideal al tânărului la sat (fiu de împărat sau om simplu). Puterile lui sunt limitate dar învinge, în final, prin calităţile sale deosebite: forţă, frumuseţe fizică, curaj, vitejie, dragoste de adevăr, spirit de dreptate.
Numeşte un personaj pozitiv dintr-un basm popular şi unul dintr-un basm cult.
B. Adversarii personajului pozitiv sunt, de obicei, personaje supranaturale, cu o putere fizică neobijnuită, reprezentând forţele răului, trăiesc într-o lume diferită de a eroului pozitiv, într-un alt tărâm. Lipsite de agerimea minţii au în stâpânire obiecte miraculoase cu ajutorul cărora obţin succese sau au calitate viclenia. Exemple de astfel de personaje (balauri, scorpii, zgripţuroaice, căpcăuni, zmei etc.)
Dă exemplu de un personaj negativ supranatural dintr-un basm popular şi un

personaj negativ dintr-un basm cult. Ai putea da exemplu de un alt personaj dintr-o altă operă literară cultă, diferită de basm (nuvelă, roman) care trăieşte într-un alt tărâm, însă are posibilitatea să pătrundă în viaţa firească a unui om.

C. Pentru a ieşi biruitor din confruntarea cu personajele fabuloase, monstruase, eroului din basm i se alătură personaje din lumea reală (personaje personificate: cal, albină etc.) sau personaje fantastice (Ochilă, Sfânta Duminică).

Dă exemplu de un astfel de personaj dintr-un basm popular şi unul dintr-un basm cult.

D. În confruntările sale cu forţele răului, eroul din basm foloseşte anumite obiecte miraculoase (oglindă, pieptene) şi substanţe cu calităţi tămăditoare (apa vie, apa dulce, apa moartă)

Dă exemplu de un basm popular şi unul cult unde se regăsesc obiecte miraculoase sau tămăduitoare.

E. *Precizează ce înseamnă termenii: fantastic, miraculos, supranatural.*

F. *Arată un fenomen miraculos într-un basm, apoi într-o altă operă diferită de basm.*

G. Acţiunea într-un basm se petrece într-un timp real şi fantastic cu folosirea cifrelor simbolice şi unităţi de timp ca de exemplu trei zile şi tri nopţi.

Puteţi da exemplu de o nuvelă a scriitorului Mircea Eliade în care acţiunea să se desfăşoare într-un timp real şi fantastic cu folosirea cifrelor simbolice şi unităţi de timp.

Evaluarea fişei de lucru

A. Un personaj pozitiv dintr-un basm popular este Aleodor Împărat din basmul cu acelaşi nume, iar un personaj pozitiv dintr-un basm cult este Harap Alb din basmul cu acelaşi nume al scriitorului Ion Creangă.

B. Un exemplu de personaj supranatural negativ dintr-un basm popular este Jumătate-de-om călare-pe-jumătate-de-iepure-şchiop, din basmul *Aleodor Împărat*, iar Spânul este un personaj supranatural negativ dintr-un basm cult, *Harap Alb* al scriitorului Ion Creangă.

Un personaj Domnişoara Christina din romanul *Domnişoara Christina* a scriitorului Mircea Eliade pătrunde în viaţa reală dintr-un alt tărâm, cel al morţii.

C. Un personaj fabulos ce i se alătură lui Aleodor Împărat, personajul basmului popular este ştiuca care îl ajută în una din încercările de a se ascunde de fiica lui Verdeş Împărat, iar un personaj fabulos ce i se alătură lui Harap Alb, personajul basmului cult este Gerilă care îl ajută să biruiască cuptorul încins, camera în care trbuiau să se odihnească peste noapte.

D. Aleodor Împărat se foloseşte de un solzişor, iar în Harap Alb apare putera tămăduitoare a apei (vie şi moartă)

E. Fantastic înseamnă fenomene, întâmplări create şi plăzmuite de imaginaţie, care nu există în realitate.

Miraculos arată un produs uimitor, totalitatea fenomenelor supranaturale dintr-o operă.

Supranatural artă ceva care este mai presus de forţele şi legile naturii, a lumii reale, miraculos, fantastic.

F. Un fenomen miraculos în basmul popular *Aleodor Împărat* este metamorfoza

personajului Aleodor când trebuie să se ascundă de fata împăratului, în basmul cult „Făt-Frumos din lacrimă“ a scriitorului Mihai Eminescu întâlnim metamorfoza eroului într-o floare, iar în nuvela *Şarpele* a scriitorului Mircea Eliade putem vorbi de metamorfoza Andronic-Şarpe. Tot un astfel de element miraculos îl întâlnim în nuvela *Les trois Grâces* prin dubla viaţă a personajului Frusinel ce oscilează între tinereţe şi bătrâneţe.

G. O nuvelă a scriitorului Mircea Eliade în care acţiunea să se desfăşoare într-un timp real şi fantastic cu folosirea cifrelor simbolice şi unităţi de timp este *La ţigănci*. Timpul real este Bucureştiul, iar cel fantastic locul numit „La ţigănci“. Cifra simbolică este aici trei: ora trei, trei fete, trei încercări de a ghici ţiganca.

TEST BALADA POPULARĂ (MIORIŢA)

1. Arată semnificaţia versurilor*: Pe-un picior de plai, / Pe-o gură de rai, ... Se cobor la vale ...*
2. Precizează rolul interjecţiei predicative *Iată* (Iată vin în cale.)
3. Arată rolul mioriţei în text şi precizează figura de stil prin care este prezentată aceasta. (5-8 rânduri)
4. Ce rol îndeplinesc fluierele în text?
5. Explică versul *Cu lacrimi de sînge!*
6. Dacă urmărim firul epic al baladei, care moment al subiectului lipseşte?
7. Precizează ce motive literare întâlnim în baladă.
8. Arată viziunea asupra morţii a ciobănelului mioritic (5-8 rânduri)
9. Alcătuieşte o compunere în care să realizezi portretul ciobănelului mioritic.
10. Transcrie un vers prin care ciobanelul se arată păstrator al tradiţilor populare.
11. Realizează sintaxa frazei*: Iar cel Ungurean, / Şi cu cel Vrâncean, / Mări se vorbiră, / Ei se sfătuiră / Pe l'apus de soare / Ca să mi-l omoare / Pe cel Moldovan / Că-i mai ortoman / Ş'are oi mai multe, / Mîndre şi cornute, / Şi cai invăţaţi / Şi cîni mai bărbaţi!...*

TEST - POEMUL

1. Explică semnificaţia titlului poemului *Dan, căpitan de plai* de Vasile Alecsandri.
2. Cărui gen literar aparţine poemul?
3. Precizează ce figură de stil întâlnim în versul: *Bătrânul Dan trăieşte ca şoimul singuratic*.
4. Explică înţelesul epitetului: *vechi pustnic*.
5. Comentează versurile *Fantazmă drăgălaşă a verdei tinereţi / Ce fuge de răsuflul geroasei bătrâneţi... Iar munţii albi ca dânsul, se-nclină-n depărtare*.
6. Arată semnificaţia versului: *Bătrânul Dan ascultă grăind doi vechi stejari*.
7. Precizează care este intriga poemului.
8. Arată semnificaţia versului: *Pe inimă şi paloş rugina nu s-a pus*.
9. Precizează asemănările şi deosebirile dintre Dan şi Ursan referindu-vă la locul unde trăiesc eroii şi vitejia acestora.
10. Arată semnificaţia versurilor: *Ce simte firul ierbii când coasa e vecină / Ea pleacă fruntea-n pace, răspunde căpitanul,/Căci are să renască mai fragedă la anul.*
11. Arată semnificaţia epitetului *alb* din versul: *Alb am trăit un secol pe plaiul strămoşesc*.
12. Prezintă pe scurt punctul culminant şi deznodământul poemului *Dan, căpitan de plai* de Vasile Alecsandri.

13. Analizează cuvintele subliniate: Pe nimeni nu am zărit trecând pe acolo cu paşi mărunţi. Haide la film! Probabil că învată. Bravo, ai reuşit să-i asculţi pe amândoi. Ascult pic-pic.

TEST - BALADA POPULARĂ
MONASTIREA ARGEŞULUI

Află că noi ştim
Oricând să zidim
Altă mănăstire
Pentru pomenire,
Mult mai luminoasă
Şi mult mai frumoasă!
Domnu-i asculta
Şi pe gânduri sta,
Apoi poruncea
.....
Iar pe cei zidari,
Zece meşteri mari
Să mi-i părăsească
Ca să putrezească
Colo pe grindiş
Sus pe coperiş
Meşterii gândea
Şi ei îşi făcea
Aripi zburătoare
Din şindrili uşoare.
.....
Şi-n văzuh sărea,
Dar pe loc cădea,
Şi unde pica
Trupu-şi despica
Iar bietul Manoli
Când se încerca
De-a se arunca,
Iată c-auzea
Din zid că ieşea,
Un glas năduşit,
Un glas mult iubit,
.....
De pe coperiş
Mort bietul cădea
Iar unde cădea
Ce se mai făcea?
O fântână lină,
Cu apă puţină,
Cu apă sărată,
Cu lacrimi udată.

1. Identificaţi în textul citat două motive epice ale baladei populare. Explicaţi-le în două-trei rânduri.
2. Ce moment a subiectului este surprins în textul citat? Explicaţi acest lucru în cinci-şase rânduri.
3. Arătaţi cărui gen şi specii literare aparţine textul citat în cinci-şase rânduri.
4. Stabiliţi ce relaţie se stabileşte între personajele baladei:
a. Domnul (Negru Vodă) meşteri
b. meşteri Manole
c. Manole Ana
5. Ce mit al poporului român surprinde balada? De ce?
6. Precizază modul sau modurile de expunere prezente în text.
7. Explicaţi în două-trei rânduri sintagma: *floarea câmpului.*
8. Cum vă explicaţi faptul că Manole aude glasul Anei când se aruncă de pe acoperiş?
9. Explicaţi faptul că Ana şi Manole par să moară în acelaşi timp.
10. Explicaţi semnificaţia simbolică a fântânii.
11. Explicaţi dramatismul baladei după cum rezultă din textul citat.
12. Arătaţi cum s-a rezolvat conflictul în baladă.
13. Precizează cum s-au format cuvintele: oricând, altă, coperiş, zburătoare.
14. Alcătuiţi câte un enunţ cu omonimele cuvintelor: noi (Află că noi ştim.), i (Domnu-i asculta.).
15. Precizaţi valoarea morfologică a cuvintelor subliniate: altă un se o.
16. Pecizează modul şi diateza verbelor: să zidim, se încerca.
17. Precizează fc. sint. pt. cuv. zece, altă, mi.
18. Alcătuiţi câmpul lexical al epitetelor din text.
Notă: Se acordă 0, 50 p fiecare cerinţă şi 1p din oficiu.

Test nuvelă, cls. a VIII-a

Toate s-au schimbat; numai părintele Trandafir *a rămas* precum a fost: verde, vesel şi harnic. Dacă părul cărunt şi barba căruntă nu ar vesti vremea lui, *am* crede că copilaşii cu care se joacă înspre seară la laiţa cea de dinaintea casei sunt copilaşii lui. *Unul* dintre copilaşi, pe care l-a ridicat ca să-l sărute, îi fură pălăria din cap şi fuge cu ea năstaşnic. Măriuca deschide fereastra şi strigă: "Trandafirică *al* mamei, nu lăsa pe moş-tătuca cu capul gol". Apoi fuge de la fereastră, pentru ca să prindă pe Ileana, care a furat ceapţa bunichii, s-a împodobit cu ea şi vine să se fălească la moş-tătuca. Moş-tătuca râde din toată inima; îi place gluma. Tocmai vine de la vecernie şi părintele Coste, şi prinde atât pe Ileana cât şi pe Mariuca, le sărută şi apoi se pune pe laiţă lângă socrul *său.* Marcu, vecinul, vechiul prieten, socrul Măriucăi, om de casă, vede alaiul şi vine şi el să stea de vorbă. "Bătrânule! na-ţi căciula, nu sta cu capul gol!" grăieşte bunica, întinzând căciula pe fereastră.

Un om din sat trece, le pofteşte "bună odihnă" şi-şi zice: "Ţine-l, Doamne, la mulţi ani, că este omul lui Dumnezeu!"

(*Popa Tanda*, Ioan Slavici)

1. Scoate ideea principală din primul paragraf al textului.
2. Ce moment al subiectului este surprins în acest fragment?
3. Caracterizează în 10-15 rânduri un personaj din fragment.
4. Demonstrează că textul citat apaţine unei nuvele. (15-20 randuri)
5. Precizează modul - modurile de expunere întâlnite în acest fragment
6. Care este perspectiva naratorului asupra faptelor şi personajului (este un narator obiectiv sau este marcat afectiv)
7. Transcrie o structură prin care este Marcu, vecinul.
8. Transcrie din text un epitet.
9. Ce funcţie sintactică au cuvintele subliniate: verde, vesel şi harnic, Măriuca, din sat
10. Realizează expansiunea părţilor de propoziţie identificate la exerciţiul 9 în propoziţiile subordonate coespunzătoare.
11. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor: toate, a rămas, am, unul, al, său.
12. Se dau următoarele fraze, subliniază predicatele, încercuieşte elementele de legătură, delimitează propoziţile şi precizează felul lor:

a.) Se spune că frământarea lui ajunge să impresioneze oamenii care trec pe stradă.

b) Trebuie, a gândit el, să mergem la şcoală.

13. In 15-20 de randuri realizeaza o naraţiune pornind de la citatul „Un om din sat trece, le pofteşte "bună odihnă" şi-şi zice: "Ţine-l, Doamne, la mulţi ani, că este omul lui Dumnezeu!”

CAPITOLUL VII

EVALUAREA NAŢIONALĂ, CLASA a VIII-a, SUBIECTE MODEL

MODEL DE SUBIECT PENTRU EVALUAREA NAŢIONALĂ
Operă lirică

Subiectul I

Citeşte cu atenţie textul următor:

Vino-n codru la izvorul
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.
Pe genunchii mei şedea-vei,
Vom fi singuri-singurei,
Iar în păr înfiorate
Or să-ţi cadă flori de tei.

Dorinţa, Mihai Eminescu

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Transcrie câteva elemente morfologice prin care să justifici că textul este o adresare directă. 6 p.
2. Numeşte şi exemplifică prin transcriere două figuri de stil diferite din text. 6 p.
3. Numeşte elementele care fac parte din planul terestru. 6 p.
4. Formează câte un sufix diminutival de la cuvintele: *izvor, flori*. 6 p.
5. Explică în 30-40 de cuvinte, (3-4 rânduri) utilizarea verbelor la viitor în strofa a doua a poeziei. 6 p.

B. Redactează o compunere, de 100-150 de cuvinte (10-15 rânduri), în care să prezinţi semnificaţia titlului poeziei *Dorinţa* de Mihai Eminescu, prin raportare la conţinutul textului citat. 12 p

În compunerea ta trebuie:
- să ilustrezi relaţia dintre titlu şi conţinutul textului liric;
- să înfăţişezi relaţia dintre titlu şi conţinutul textului liric cu exaemple din text;
- să ai un conţinut adecvat cerinţei;
- să te înscrii în limitele de spaţiu indicate.

Subiectul II

Citeşte cu atenţie textul următor:

„Leopardul (Leopardus pandalis) trăieşte ascuns în pădurile tropicale din America Centrală şi de Sud.

Silenţios, aproape invizibil, leopardul se deplasează tiptil în căutarea micilor prăzi. Graţie blănii sale, el se „topeşte" perfect în peisaj, ferindu-se astfel din

raza vizuală a eventualelor victime, cât şi a atacatorilor (în primul rând, omul). Frumuseţea blănii i-a adus numai nenorociri, el fiind astăzi ameninţat cu dispariţia. În 1970, mai mult de 140.000 de piei de leopard au fost legal importate de Statele Unite. Deşi după 1975 comerţul cu blănuri de leopard a fost interzis, el… continuă. Faptul că traficul de blănuri de leopard a mai scăzut, nu se datorează grijii faţă de acest animal, ci faptului că numărul lor este din ce în ce mai mic."(Maria Dascălu, Un animal magnific leopardul, în revista „Lumea animalelor", nr. 4, mai-iunie, 1996)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

Formulează câte un enunţ în care să numeşti următoarele elemente care privesc articolul citat:

- anul în care au fost importate legal mai mult de 140.000 de piei de leopard;
- motivul pentru care traficul de blănuri de leopard a mai scăzut. 4 p.

2. Menţionează autorul şi revista din care a fost selectat fragmentul. 4 p.

3. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate din structurile: *Graţie blănii sale, el se „topeşte", au fost legal importate*. 4 p.

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate din structura: *nu se datorează grijii faţă de acest animal, ci faptului că numărul lor este din ce în ce mai mic*.

5. Transcrie din text o propoziţie subordonată atributivă. 4 p.

6. Alcătuieşte un enunţ în care să ai o subordonată subiectivă, având ca tremen regent o expresie verbală impersonală. 4p.

B. Redactează o compunere, de 10-15, rânduri în care să-ţi spuni opinia despre importanţa protejării leopardului.

În compunerea ta trebuie:

- să-ţi spuni opinia despre importanţa protejării leopardului 4 p.
- să argumentezi despre importanţa protejării leopardului cu exemple din text 4 p.
- să ai un conţinut adecvat tipului de text şi cerinţei formulate 2 p.
- să te înscrii în limitele de spaţiu indicate 2 p.

MODEL DE SUBIECT PENTRU EVALUAREA NAŢIONALĂ

Operă epică - balada

Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai,
Iată vin în cale,
Se cobor la vale,
Trei turme de miei,
Cu trei ciobănei.
Unu-i moldovan,
Unu-i ungurean
Şi unu-i vrâncean.
Iar cel ungurean

Şi cu ce-l vrâncean,
Mări, se vorbiră,
Ei se sfătuiră
Pe l-apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel moldovan,
Că-i mai ortoman
Ş-are oi mai multe,
Mândre şi cornute,
Şi cai învăţaţi,
Şi câni mai bărbaţi,
Dar cea mioriţă,
Cu lână plăviţă,
De trei zile-ncoace
Gura nu-i mai tace,
Iarba nu-i mai place.
- Mioriţă laie,
Laie bucălaie,
De trei zile-ncoace
Gura nu-ţi mai tace!
Ori iarba nu-ţi place,
Ori eşti bolnăvioară,
Drăguţă mioară?

1. Transcrie din text un epitet şi o metaforă. 6p
2. Precizează rolul cratimei în structurile: zile-ncoace; mi-l omoare. 6p
3. Transcrie o adresare directă. 6 p
4. Menţionează sinonimele cuvinelor: ortoman, învăţaţi, ciobănei. 6p
5. Comentează versul: *Iată vin în cale* în maximum 5 rânduri. 6p

B. Alcatieşte o compunere de 15-25 de rânduri în care să demonstrezi că fragmenul citat aparţine speciei literare balada. 12 p

Vei avea în vedere să - numesti patru trăsături ale baladei, 4 p - să arăţi două trăsături cu aplicaţii pe text, 4 p - să ai un conţinut adecvat, 2 p - să te înscrii în limitele de spaţiu indicate 2 p

SUBIECTUL aI II-lea (36 de puncte)

Citeşte cu atenţie textul dat.

Acum aproximativ 8-10.000 de ani, o pasăre multicoloră din junglele Indiei îşi începea periplul prin istorie, după ce fusese în prealabil domesticită de primele comunităţi umane. Din acel moment, găinile şi cocoşii, căci despre ele este vorba, au cucerit toată planeta şi au contribuit la întreaga evoluţie şi dezvoltarea a omenirii aşa cum o ştim astăzi**.**

În mod probabil surprinzător, datorăm găinilor mai mult decât ne imaginăm, căci fără existenţa acestei păsări prolifice, rezistente la boli şi intemperii, uşor de transportat şi cu carnea şi ouăle hrănitoare şi gustoase, foarte multe din reuşitele omenirii ar fi fost considerabil întârziate. În plus, aceste păsări nu sunt

deloc atât de simple şi banale cum par la prima vedere, căci ascund mistere încă nedesluşite de ştiinţă.

Istoria găinii domestice *(Gallus domesticus*) pare a fi un puzzle de origine indiană. Probabil prima pasăre domesticită, găina actuală se trage din aşa-numita găină roşie de junglă (*Gallus gallus*) care mai scormoneşte şi astăzi prin desişurile din India şi Asia de sud-est. Cercetătorii susţin că procesul domesticirii a avut loc acum circa 8-10.000 ani, când oamenii care trăiau în aceste locuri în comunităţi deja sedentare au încrucişat găinile roşii de junglă cu cele cenuşii de junglă (*Gallus sonnerat*i).

Alte cercetări de factură şi mai recentă sugerează că procesul domesticirii găinilor ar fi fost unul deosebit de complex, cu mai multe puncte de origine în zone distincte din sudul Chinei, Thailanda, Burma şi India. Odată ce strămoşul direct al găinii domestice de astăzi încă există, comparaţia comportamentelor celor două specii, precum şi a aspetului fiziologic este tentantă, mai ales dacă vrem să vedem efectele domesticirii unei păsări sălbatice. Primele dovezi arheologice ale domesticirii găinilor provin din China şi India, unde de-a lungul Văii Indusului, creşterea găinilor era o ocupaţie frecventă acum circa 5.000 ani. Se pare că de aici, din Valea Indusului, găinile au început să cucerească lumea.

(http://unimedia.info/stiri/gainile--pasarile-care-ne-au-influentat-decisiv-evolutia-76023.html)

A. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1.Formulează câte un enunţ în care să numeşti următoarele aspecte din textul dat:

- primele dovezi arheologice ale domesticirii găinilor.
- locul de unde au început găinile să cucerească lumea. **4 puncte**

2. Menţionează sursa textului. **4 puncte**

3. Menţionează ce parte de vorbire este fiecare din cuvintele subliniate în enunţul: Din acel moment, găinile şi cocoşii, căci despre ele este vorba, au cucerit toată planeta şi au contribuit la întreaga evoluţie şi dezvoltarea a omenirii aşa cum o ştim astăzi**. 4 puncte**

4. Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate din enunţul: Alte cercetări de factură şi mai recentă sugerează că procesul domesticirii găinilor ar fi fost unul deosebit de complex … **4 puncte**.

5. Transcrie fiecare propoziţie precizându-i felul, din fraza „Din acel moment, găinile şi cocoşii, căci despre ele este vorba, au cucerit toată planeta şi au contribuit la întreaga evoluţie şi dezvoltarea a omenirii aşa cum o ştim astăzi**.**

" **4 puncte**

6. Construieşte o frază alcătuită din două propoziţii în care să existe o prop. subiectivă introdusă prin conjuncţia *că*, **4** p.

B. Redactează o compunere de 80-150 de cuvinte (10-15 rânduri) în care să descrii o pădure tropicală, aşa cum ţi-o imaginezi. 12 p

MODEL DE SUBIECT
PENTRU EVALUAREA NAŢIONALĂ

Operă epică - romanul

I. Tăcură un timp. Stătea între ei o întrebare crâncenă. Vitoria mai lăsă să treacă valul care o înăbuşea şi zise încet, privind spre lumina de-afară:

- Încă n-am primit nicio veste de la tată-tău.

Gheorghiţă aşeză domol lingura lângă strachină şi împinse deoparte pânea coaptă anume pentru el. Se uită şi el pe fereastră. Drumuşorul cotit era pustiu.

- Ce să fie n-am înţeles, urmă nevasta. M-am sfătuit cu părintele, am plătit slujbe. Mai aştept puţin, să văd hotărârea de sus. Mă gândesc fel şi chip şi am avut un vis, care-mi mănâncă sănătatea şi mă îmbătrâneşte. Mai stau până ce gătesc de postit cele 12 vineri. Fiind singuri aicea în sat şi fără neamuri, trebuie să te trimet pe tine, ca bărbat ce eşti, să-l cauţi şi să-l afli.

- M-oi duce, răspunse Gheorghiţă cu îndoială. Se poate să i se fi întâmplat ceva?

- Ce să i se întâmple? răspunse aprig femeia. Să-i fi făcut farmece vreo muiere, cum spunea baba Maranda, eu n-aş crede. Acum am înţeles că demonul ăla dacă-l are, e un prost. Ori îi prost, ori n-are nicio putere, de-o lasă pe dânsa amărâtă, calică şi lipsită de toate ... Visul meu e semn mai greu. Tu spui bine: i s-a întâmplat ceva la care mă îngrozesc a mă gândi. Mai bine să fie ce zice baba, decât ce arată visul meu.

(M. Sadoveanu, **Baltagul**)

1. Scrie câte un sinonim pentru cuvintele: domol, aprig, am înţeles. 6 p.
2. Transcrie un enunţ din care să reise o trăsătură morală a unui personaj, menţioneaz-o. 6 p.
3. Transcrie o imagine vizuală din text. 6p.
4. Precizează cum s-au format cuvintele subliniate: deoparte, îmbătrâneşte, meu. 6p
5. Motivează, cu ajutorul fragmentului, încadrarea textului în categoria genului epic. 6p

B. Spune-ţi opinia în 15-25 de rânduri că texul citat aparţine speciei literare romanul. 12 p

- Numirea a două trăsături specifice acestei specii literare;

- Exemplificarea lor pe baza textului citat;

- Respectare convenţiilor unei argumentări;

- Respectarea limitelor de spaţiu, ortografie şi punctuaţie.

II. Alături de Carpaţi şi de Dunăre, o altă entitate fizico-geografică importantă, care a influenţat şi continuă să influenţeze şi în prezent viaţa românilor, este Marea Neagră. Cunoscută din cele mai vechi timpuri sub diferite denumiri Pontus Axeinus (Marea Neospitalieră sau Inospitalieră), Pontus Euxinus (Marea Ospitalieră), Pontus Sarmaticus, Marea Cimerică, Mar Maggiore, Kara Deniz, Mare Nigrum, Cernoe More ş.a. Marea Neagră oferă României, prin litoralul său cu o lungime de 244 km, ieşire liberă la Oceanul Planetar. Prin strâmtorile Bosfor şi Dardanele ea este legată de Marea Egee şi Marea Mediterană pentru ca aceasta din urmă, prin strâmtoarea Gibraltar, să facă legătura cu Oceanul Atlantic.

(Marian Ene, Marea Neagră, o poartă către lume, în revista „Terra magazin", nr. 5, mai 2006)

1. Formulează câte un enunţ în care să numeşti urmatoarele elemente referitoare la textul citat:
- revista în care a fost publicat fragmentul
- o entitate fizico-geografică ce a influenţat şi influenţează viaţa oamenilor 4 p.
2. Denumirile Mării Negre.
3. Menţionează valoarea morfologică a fiecaruia dintre cuvintele subliniate din secvenţa: Marea Neagră oferă României, prin litoralul său cu o lungime de 244 km 4 p
4. Precizează funcţiile sintactice ale cuvintelor subliniate din secvenţa: Marea Neagră oferă României, prin litoralul său cu o lungime de 244 km. 4 p
5. Transcrie o subordonată atributivă din text. 4 p.
6. Construieşte o frază alcatuită din doua propoziţii în care să existe o propozitie subordonata predicativa, introdusa prin adverbul relativ *unde.*

B. Argumentează în 10-15 rânduri că texul citat (Marea Neagră, o poartă către lume) este nonliterar. 12 p.

Redactare 12 p.

Oficiu 10 p.

MODEL DE SUBIECT
PENTRU EVALUAREA NAŢIONALĂ
Operă dramatică

Personajele: X.- bărbat de vreo 30 de ani
Cerşetorul (figurant)
(O haltă pustie. Noapte. Pe o bancă doarme un cerşetor. Intră X., ducând în mână cu grijă o valiză veche. Poartă un costum sărăcăcios, cămaşă, cravată. Valiza va fi mai mult înaltă decât lată, ca o cutie mare. Se aşază lângă cerşetor, care se trezeşte o clipă, deranjat. X. fumează tăcut, mult timp. Într-un târziu se hotărăşte să vorbească, mai mult cu sine. Vorbeşte rar, melancolic.)
X.: Am o viaţă mică. Mică. De câine. Mic. Mic şi nebăgat în seamă. Şi visez o viaţă mare. Atât de mare, încât să-mi plesnească inima din piept. Să mă ducă la urgenţă şi să spună doctorii: nu mai e nimic de făcut. I-a plesnit inima de atâta noroc. De atâta fericire...
Dar nu. N-ar mai fi viaţa mea. Aşa mi-a fost dat mie, se pare. Mic. Mic! Mic ca un muc de ţigară azvârlit pe trotuar când vine autobuzul; ca un mărunţiş pe care nu-l mai iei ca rest, ca să nu-ţi sune degeaba în buzunare. Multă vreme m-am împăcat cu asta. Am şi fost, dealtfel, cel mai mic între fraţi. Când l-a născut pe fratele meu mai mare, bucuria mamei a fost mare. Mare şi luminoasă. În sfârşit, venise Copilul! La naşterea fratelui meu mijlociu, bucuria se mai aşezase: ce atâta bucurie, am mai văzut copii, nu se face gaură-n cer pentru atâta lucru. Creşte şi el lângă celălalt. Să fie sănătos. La naşterea mea, ştiu, ştiu, o să-mi spui că ce ştiu eu de la naşterea mea, cine era nebun să-mi povestească chestia asta?, dar îţi spun eu că ştiu, asta o ştii aşa, fără să ţi-o spună cineva anume, o ai în suflet, nespusă de nimeni; bucuria mamei mele a fost mică. Mică-mică. Abia mai pâlpâia. Păi da, timpul trecuse, mama mai îmbătrânise... Ce să-ţi mai dau, puiule, de unde atâta bucurie? Nu vezi ce timpuri trăim? Bine că a mai rămas şi flăcăruia asta. Ţine-o bine şi ai grijă de ea, că de nu... Am aşezat-o undeva, într-un colţ, şi de atunci am cam uitat de ea...

(Orhideea din fereastra, Nicoleta Ionescu)

1. Transcrie o indicaţie scenică. 6 p.
2. Comentează sintagma: *În sfârşit, venise Copilul! 6p*
3. Transcrie o repetiţie şi un epietet. 6 p
4. Precizează cum s-au format cuvintele: undeva, îmbătrânise, asta. 6 p
5. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în text. 6 p

B. Demonsreaza ca textul citat apartine genului dramaic 15-25 de randuri. 12 p
Redactare 12 p.

Citeste cu atenţie textul următor:

Cercetătorii japonezi au încercat să recreeze în laborator condiţiile existente în timpul ultimei extincţii masive pe care a cunoscut-o planeta noastră. Potrivit concluziilor lor, impactul meteoritului prăbuşit la Chicxulub, în peninsula Yucatan din Mexic, a vaporizat instantaneu rocile bogate în sulf, producând un nor gros de trioxid de sulf (So3).

În amestec cu vaporii de apă din atmosferă, acest gaz provoacă ploi acide sulfurice, care ar fi căzut pe suprafaţe Terrei timp ce câteva zile, crescând aciditatea straturilor superioare ale oceanelor şi omorând numeroase specii marine.

"Ploi foarte bogate în acid sulfuric şi o intensă acidificare a oceanelor cauzată de vapori bogaţi în SO3 au afectat serios ecosistemul global şi sunt probabil vinovate de extincţia a numeroase specii", afirmă autorii acestui studiu publicat în revista Nature Geoscience.

Altfel spus, doar speciile marine capabile să reziste în acele ape mortale sau să se refugieze mai în adâncime au supravieţuit, pentru a coloniza apoi mările golite de ceilelalte vieţuitoare.

Pe uscat, prăbuşirea acelui meteorit cu un diametru de 10 kilometri ar fi declanşat, potrivit scenariului admis de majoritatea oamenilor de ştiinţă, un potop de foc şi ar fi stârnit o furtună de praf la scară globală.

(Florin Bădescu Ploile acide, provocate de prăbuşirea unui asteroid uriaş pe Terra, au însoţit dispariţia dinozaurilor, www.mediafax.ro)

A.

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul pentru fiecare dintre cerinţele de mai jos:

1. Formulează câte un enunţ în care să indici următoarele elemente referitoare la textul dat:
− site-ul unde a apărut articolul.
− ce ce a afectat serios ecosistemul global **4 puncte**
2. Identifică autorul şi titlul textului de mai sus. **4 puncte**
3. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate în text. **4 puncte**
4. Notează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate în Altfel spus, doar speciile marine capabile să reziste în acele ape mortale sau să se refugieze mai în adâncime au supravieţuit, pentru a coloniza apoi mările golite de celelalte vieţuitoare. **4 puncte**
5. Transcrie o propoziţie incidentă
6. Alcătuieşte o frază, alcătuită din două propoziţii în care subordonata să fie predicativă şi să fie introdusă prin *dacă*. **4 puncte**

B.

Alcătuieşte o compunere de 80 150 de cuvinte (10 15 rânduri) în care să arăţi importanţa protejării mediului. 12 p.
10 p din oficiu.

CAPITOLUL VIII
EVALUAREA NAŢIONALĂ, CLASA a VIII-a,
RECAPITULARE PENTRU EVALUAREA NAŢIONALĂ
GENURI ŞI SPECII LITERARE

Test 1 (fabula)

Ion prinse un uliu şi, ducându-l acasă,
Îl legă cu o sfoară,
Lângă coteţ afară.
De o vecinătate aşa primejdioasă
Găini, cocoşi şi gâşte întâi se îngroziră,
Dar cu-ncetul, cu-ncetul se mai obişnuiră,
Începură să vie cât colea să-l privească,
Încă şi să-i vorbească.

Uliul cu blândeţe le primi pe toate;
Le spuse că se crede din suflet norocit
Pentru vizita-aceasta cu care l-au cinstit.
Dar îi pare rău foarte căci el **însuş**i nu poate
La dumnealor să vie,
Vizita să le-ntoarcă după-a sa datorie.
Mai adăugă însă că dacă dumnealor
Îi vor da ajutor
Ca să poată scăpa,
El le făgăduieşte
- Şi Dumnezeu cunoaşte cum vorba şi-o păzeşte -
- Că la orice primejdii va şti a le-ajuta:
Încă din înălţime, el le va da de ştire,
Când asupră-le vulpea va face năvălire.
Astă făgăduială
Nu mai lăsă-ndoială;
Şi găinile proaste, ce doreau să găsească
Pe cineva destoinic să va să le păzească,
S-apucară de lucru: azi, mâine, se-ncercară,
Şi cu ciocuri, cu unghii, abia îl dezlegară.
Uliu-şi luă zborul. Dar se întoarse-ndată
Şi răpi o găină, pe urmă două, trei,
Pe urmă câte vrei.
"**Ce** pază este asta? strigă una cu jale,
Vorba măriei **tale**
Era să ne păzeşti,
Iar nu să ne jertfeşti."

- "**O**! eu ştiu foarte bine cuvântul ce v-am dat,
- Şi ce fel m-am jurat.
Dar când mă juram astfel, eram legat, supus,

Acum însă sunt slobod şi vă vorbesc de sus".

Eu, de-aş fi fost găină, nu l-aş fi slobozit:
Dumnealor au făcut-o şi văz că s-au căit.
Uliii sunt cinstiţi,
Când sunt **nenorociţi**.

Uliul şi găinile, G. Alexandrescu

1. Cărei specii literare aparţine textul şi de ce?
2. Demonstrează că textul aparţine speciei literare menţionate la exerciţiul anterior în 15-25 de randuri.
3.Menţionează rolul semnului excalamării în structura: - *O!*
4.Precizează rolul virgulei în structura: Eu, de-aş fi fost găină, nu l-aş fi slobozit:
5.Care este funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: cinstiţi, o, pe toate
6.Precizează valoarea morfologică pentru cuvintele: **Dar, însuşi, îi pare rău, Pe cineva, Ce, tale, O, nenorociţi.**
7. Cum s-au format cuvintele: ca să, tale, dezlegară.
8. Extrage două figuri de stil diferite din text şi o imagine auditivă.
9. Precizeaza felul propoziţiilor subliniate. Îi vor da ajutor / Ca să poată scăpa.
10. Arată în 2-3 rânduri care este morala textului.

Test 2 (schiţa)

Foarte de dimineaţă, într-o mahala depărtată, bat la uşa amicului meu Pricupescu, profesor de cursul secundar predă istoria în clasele inferioare la un liceu.
Deşi foarte buni prieteni, n-am fost niciodată la el acasă; aşa, nu mă mir că i se pare ciudat a mă vedea la dânsul.
Ei! ce cauţi tu prin mahalaua noastră aşa de dimineaţă?
Am trecut pe aici zic eu şi am intrat să-ţi dau bună ziua... Ştiu că pe la ceasul ăsta pleci de-acasă... şi... zic: haide să văz... o fi plecat Pricupescu? dacă o fi plecat, bine; dacă nu, merg cu el până-n târg... Azi o să fie o căldură... mai teribilă ca ieri... S-a pus pe călduri... O să ne topim în vara asta...
Pricupescu este un om bănuitor; zice:
Fac prinsoare pe ce vrei, că şi tu ai venit să mă rogi pentru vreun măgar, pentru vreun leneş, pentru **vreun** ticălos...
Aş! zic eu...
Măi! adaugă el... mai am doi ani până să ies la pensie... douăzeci o să mi se pară... Uf! să mă văz odată scăpat de canonul ăsta, care a ajuns de la o vreme nesuferit... Uite! până viu eu, citeşte!
Şi zicând acestea, scoate din buzunar un vraf de scrisori, mi le trânteşte dinainte pe masă şi iese.
Pricupescu este indiscret.
De vreme ce mi-a dat voie, m-apuc să-i citesc scrisorile.

Dascal prost, I. L. Caragiale

1. Cărei specii literare aparţine textul şi de ce?
2. Demonstrează că textul aparţine speciei literare menţionate la exerciţiul anterior

în 15-25 de randuri.
3. Menţionează rolul semnului excalamării în structura : - Ei!
4. Precizează rolul linilor de pauză în structura: Am trecut pe aici zic eu
5. Care este funcţia sintactică a cuvintelor subliniate secundar , zice, doi, Uite
6. Precizează valoarea morfologica pentru cuvintele: **De vreme ce. vreun**
7. Cum s-au forma cuvintele: ca să, tale, dezlegară.
8. Precizează antonimele cuvintelor: nesuferit, meu.
9. Precizează felul propoziţiilor subliniate. *De vreme ce mi-a dat voie, m-apuc să-i citesc scrisorile*.
10.. Care este rolul dialogului în text?
11. Cum este naratorul în text, vocea narativă?

Test 3 (nuvela)

Demult, acuma, d-l Stavrache stăpâneşte mirazul rămas de la frate-său, părintele Iancu, de a cărui urmă nu s-a mai putut da şi despre care nici nu se mai pomeneşte. Avocatul povăţuise destul de limpede pe hangiu...
Un om stăpâneşte o avere ; cu drept ori fără drept, o stăpâneşte. Câtă vreme nu-l supără nimeni, câtă vreme nu se ridică nici o pretenţie asupră-i, el n-are nevoie să ia nici o măsură legală. Şi mai mult la urmă situaţia d-lui Stavrache este mai limpede decât a oricărui proprietar.
-Averea a fost a popii?
-Da, a popii.
-Făcută de el, din munca lui?...
-Cea mai mare parte.
-Popa are copii?
-N-are.
-Are femeie?
-Nu.
-Are părinţi?
-**Nu**.
-Mai are alt frate?
-Nici unul, decât pe mine.
-Atunci... stăpâneşte sănătos, a adăogat avocatul, şi dacă te-o supăra cineva, atunci vino la mine... Numai unul singur te-ar putea călca...
-Cine? întrebă d-l Stavrache.
-Popa.
Moştenitorul zâmbi şi cu siguranţă răspunse:
-Aş, nu mai poate călca, săracu!
Apoi, văzând că răspunsul său era prea sigur face o impresie ciudată avocatului, **se** grăbi s-adaoge cu tonul cel mai duios:
-Cine ştie unde s-o fi prăpădit bietul frate-meu. dacă n-a mai venit el la avutul lui atâta amar de vreme!
Au trecut cinci ani de la războiu şi **nimeni**, în adevăr, n-a supărat pe d-l Stavrache, afară decât popa Iancu volintiru, care venea din când în când, de pe altă lume, să tulbure somnul fratelui său. Avocatul avusese dreptate. Singur popa avea dreptul să neliniştească pacinica stăpânire a hangiului.

În vreme de război , I.L. Caragiale

1. Cărei specii literare aparţine textul şi de ce?
2. Demonstrează că textul aparţine speciei literare menţionate la exerciţiul anterior în 15-25 de randuri.
3. Menţionează rolul semnului întrebării în structura: Cine?
4. Precizează rolul virgulei: Câtă vreme nu-l supără nimeni, câtă vreme nu se ridică nici o pretenţie asupră-i.
5. Precizează modul verbului: **calca,** timpul verbelor: au trecut, avea, răspunse.
6. Precizează valoarea morfologica pentru cuvintele: **Nu. Moştenitorul nimeni, se**
7. Cum s-au format cuvintele: decât, sănătos.
8. Precizează sinonimele cuvintelor: Au trecut, duios.
9. Precizează felul propoziţiilor subliniate. Singur popa avea dreptul să nelinişteasca pacinica stăpânire a hangiului.
10. Realizează conragerea subordonatei identificate.
11. Cum este naratorul în text, vocea narativă?

Test 4 (romanul)

Nici nu isprăvisem bine de citit scrisoarea, şi Mattia sări în sus.
Hai la Londra! strigă el.
Eram aşa de năucit de ceea ce citisem, încât mă uitam la Mattia, fără să pricep ceea ce spune.
Dacă Barberiu vorbeşte în scrisoare de avocaţi englezi puşi să te caute, asta înseamnă că părinţii tăi sunt englezi.
Păi…
Nu-ţi place să fii englez?
Mi-ar fi plăcut să fiu din ţara Lizei şi a fraţilor ei.
Mie mi-ar fi plăcut să fiu italian.
Dacă sunt englez, înseamnă că sunt din ţara lui Arthur şi a doamnei Milligan.
Cum „dacă eşti englez"? Păi asta e lucru sigur. Dacă ai tăi ar fi fost francezi, n-ar fi pus pe nişte englezi să caute în Franţa copilul pierdut de ei. De vreme ce eşti englez, trebuie să mergem în Anglia. În felul ăsta te apropii de ai tăi.

Singur pe lume, Hector Malot

1. Cărei specii literare aparţine textul şi de ce?
2. Demonstrează că textul aparţine speciei literare menţionate la exerciţiul anterior în 15-25 de randuri.
3. Precizeaza rolul semnelor de punctuaţie în sructura: Hai la Londra! strigă el.
4. Realizează expansiunea termenului subliniat: englezi
5. Realizeaza expansiunea termenului subliniat: italian
6. Extrage din text o subordonată subictivă.

Test 6 (balada)

Grue zace la-nchisoare
De trei ani lipsiţi de soare
Si prin gratii lung priveşte
Cerul care străluceşte
Şi de dânsul nu-ngrijeşte!

Dor cumplit inima-i seacă,
Plâns de jale mi-l îneacă,
Când zăreşte despre soare
Cârduri, cârduri de cocoare,
Călătoare zburătoare
Şi de el nepăsătoare.
Iată, mari, cum plângea
Că departe, sus zărea
Un corb negru, corbişor
Ce zbura încetişor
Şi din aripi tot bătea
Şi cu jale croncănea.
Iar Grue se amăra
Şi din gură-amar zicea:
[…]
„Alei! corbe, corbişor,
De vrei tu sa-mi faci pe dor,
Tine inelusul meu
Şi du-l unde voiesc eu,
În munţii Catrinului,
În padurea Pinului
La condacul lui Novac,
Lui Novac, Baba-Novac.
[…]

Novac şi corbul

1. Cărei specii literare aparţine textul şi de ce?
2. Demonstrează că textul aparţine speciei literare menţionate la exerciţiul anterior în 15-25 de randuri.
3. Identifică dativul etic în text şi un motiv popular.
4. Etrage două figuri de stil diferite din text.
5. Mentioneaza felul subordonatelor: De vrei tu sa-mi faci pe dor, / Tine inelusul meu

Test 7 (basmul)

Trăiau odată, în vremuri uitate, un împărat şi o împărătească care nu mai erau demult tineri. Dar cu toate că soarta nu se îndurase să le hărăzească un urmaş, iar ei nu se mai aflau în putere, nu trecea zi lăsată de bunul Dumnezeu în care să nu se tânguie amândoi: „Oh, cât de gol ne e palatul şi ce fericiţi am fi de-am avea şi noi un copil!” Însă pruncul cel râvnit se lăsă aşteptat multă vreme…
Dar iată că într-o bună zi, pe când împărăteasa se scălda în apa unui pârâiaş de munte, o broască mare sari dintr-odată pe prundişul malului, şi îi grăi astfel:
Află măria-ta că-ţi va fi îndeplinită dorinţa. Până nu se încheie anul, vei aduce pe lume o fetiţă!
În toată ţara aceea trăiau treisprezece ursitoare, dar pentru că împăratul nu avea decât douăsprezece talere de aur, în care le putea servi bucatele, una din ele nu fu poftita la

ospăţ. În ziua în care domniţa va împlini cincisprezece ani, să se înţepe cu un fus şi să moară!

(*Frumoasa din pădurea adormită*, Fraţii Grimm)

1. Cărei specii literare aparţine textul şi de ce?
2. Demonstrează că textul aparţine speciei literare menţionate la exerciţiul anterior în 15-25 de randuri.
3. Precizează un motiv popular existent în text.
4. Rezumă textul în 3-5 rânduri.

Test 8 (caracterizare personaj - operă epică)

Lelea Anuţa e năcăjită tare. Copilul cel mic, sugaciul, orăcăie ca o broască în leagăn. […] Ioniţă, frăţiorul cel mare, se şi repede să-l legene în locul mamei sale, cuprinsă de trebi, cât nu mai ştie unde-i este capul. […] Mamă-sa iasă şi vine şi iar iasă. Are treabă în tindă, în cameră, prin curte după lemne. Au făcut foc în camera dinainte şi aici fierbe şi mâncarea pe vatră. Rar priveşte şi ea prin geam: ninge rar şi acum. […]

Lelea Anuţa începe deodată să caute cu înfrigurare prin solniţa agăţată într-un cui. Nu află ce caută, o ia din cui, op întoarce cu capul în jos şi o scutură pe masă. Dar nu se scutură decât câteva fire de sare. Trece în tindă, caută în oale, întră în cămară, răscoleşte pretutindeni şi iar vine. E neliniştită, îngrijorată. […]

Ştii ce, mamă? Niţă doarme acum şi nelegănat, mă duc eu la prăvălie să cumpăr sare.

(Ioan Agârbiceanu *Întâiul drum*)

A. Demonstraeazâ apartenenţa textului citat la un gen literar în 15-20 de randuri.
B. Caracterizeaza un personaj din text în 15-20 de randuri.

Test 9 (descrierea literară)

„Prunii deşteptaţi din toropeala verii deschid ochi vineţi, aiuriţi.
Merele şi perele fug de prin aşternutul crengilor, zugrăvindu-şi chipurile colorate pe feţele frunzelor, ca să nu observe nimeni fuga, dar vântul descoperă înşeşăciunea şi mânios, în căutarea lor, se uită pe ferestre, le vede şi le cheamă prin horn. Gutuile îngălbenesc de spaimă..., păsările s-au împrăştiat şi vara s-a rătăcit departe.“

(**Basmul toamnei**, Ionel Teodoreanu)

Demonstrează că textul citat este o descriere artistică în 15-20 de randuri.

Test 10 (textul nonliterar)

Împărăţia apelor, a vegetaţiei luxuriante şi a păsărilor multicolore căreia geografii îi spun Delta Dunării este cel mai tânăr pământ românesc. Împreună cu complexul lagunar Razelm-Sinoe, ocupă o suprafaţă de 5 050 km^2, din care 4 340 km^2 pe teritoriul nării noastre. Frumuseţile ei au fost cântate de poeţi în stihuri alese, au fost descrise de prozatori în imagini de neuitat şi puse pe note de compozitori. Mihail Sadoveanu a numit-o, pe bună dreptate, „monument al muncii omului liber şi al naturii”.

Privită din avion, Delta Dunării apare ca un covor de smarald, decorat de mâna măiastră a naturii cu şiraguri sclipitoare de perle, formate din lacuri şi canale. Nicăieri în Europa natura nu oferă ochiului peisaje atât de încântătoare.

Magicul triunghi al Deltei se bucură de condiţii cu totul şi cu totul deosebite. Ca orice pământ nou, în continuă prefacere, Delta n-a arătat dintotdeauna ca astăzi […]

Dar zi de zi, Dunărea a „furat" zeului Neptun noi întinderi de ape, transformându-le treptat în uscat. Cum? Oarecum simplu: marele fluviu aduce anual de pe continent şi aruncă în mare nu mai puţin de 83 000 000 tone de nămol, cantitate ce ar putea fi transportată cu un tren alcătuit din 750 000 vagoane de marfă! Orice palmă de loc smulsă mării este imediat luată în primire de plante şi, astfel, în sute şi sute de ani, Delta s-a transformat în paradisul de azi al plantelor şi animalelor…

(Aurelian Bălţăreţu, *Monumente ale naturii*, Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1997)

1. Formulează câte un enunţ în care să numeşti următoarele elemente care privesc fragmentul citat:
   autorul;
   cartea din care a fost selectat fragmentul;
2. Menţionează trei caracteristici ale Deltei Dunării.
3. Arată în 10-15 rânduri că textul ciatat este un text nonnliterar.
4. Spuneţi opinia despre Delta Dunării în 10-15 rânduri.

Test 11 (nuvela)

Oh! Ce fericire pe Hagiul când rămase singur stăpân în prăvălie! În prima zi îl apucară căldurile. Obrajii îi ardeau; capul i se încinsese; ochii îl usturau. La ceas, la ceas, ieşea din prăvălie s-o privească pe dinafară. Îi da târcoale. Îi cerceta încăperile şi zidurile cu d-amănuntul. Se ridica în vârful picioarelor, ca să-şi arunce privirile până peste acoperişul ei. Prăvălia?…era copilaşul rumen şi frumos. El? Părintele fericit că are pe cine mângâia. Prăvălia? Femeia fermecătoare. El? El nebunul care-i da în genunchi, cu ochii închişi şi cu inima speriată.

I s-a izbândit visul, singurul vis pe lume! A rămas singur. Ale lui sunt sculurile, jurubiţele şi ghemele de găitane; ale lui războaiele, rodanele şi maldările de lână; numai el singur deschide tejgheaua; numai el singur tocmeşte, face preţul şi primeşte, numai în mâna lui, banii frumoşi şi rotunzi.

În prima seară, zăvorând uşile şi obloanele, ochii îi jucară în toate părţile, mustrând pe ucenici la fitece mişcare.

- Încet, încet, încetinel, că uşile nu sunt de fier!
- Ia seama, trândavule, să nu spargi geamurile, că nu sunt de fier!
- Nu trânti obloanele, ponivosule, că nu sunt de fier!
- Încet, încet cu lăcatele, mototolule, că nu sunt…şi ce dacă sunt?…au broască, meşteşug, costă parale!

De zece ori se întoarse din drum ca să mai privească o dată, încă o dată prăvălia. La urmă o privi lung, îi surâse, i se umplu ochii de lacrimi şi plecă mormăind:

- Mititica…tristă şi ea…cu obloanele în jos, cu uşa închisă…ca un om care a închis ochii! Se crapă de ziuă?…Face ochii mari, cât geamurile ei, şi parcă vorbeşte, momind pe trecători să intre, să-i dea o bună ziuă şi să-i târguiască ceva…Linguşitoarea…

(Barbu Şt. Delavrancea Hagi-Tudose)

1. Rescrie, din enunţul următor, două cuvinte care fac parte din vocabularul fundamental al limbii române: *De zece ori se întoarse din drum ca să mai privească o dată, încă o dată prăvălia. La urmă o privi lung, îi surâse, i se umplu ochii de lacrimi şi plecă mormăind*
2. Scrie cum s-au format cuvintele din text: *astfel, susţinător. Linguşitoarea*

3. Selectează un diminutiv din textul dat, şi explică rolul lui.
4. Transcrie un predicat nominal şi un predicat verbal.
5. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor: Oh, s, care, ceva, numai, ca să, un.
6. Transcrie din text o repetitie şi un epitet dublu.
7. Precizează felul propoziţiilor din fraza: Se ridica în vârful picioarelor, ca să-şi arunce privirile până peste acoperişul ei.
8. Contrage propoziţia subordonată de la exerciţiul şapte în partea de propoziţie corespunzătoare.
B. Caracterizează, în 10-15 rânduri, personajul aşa cum este conturat în textul dat tinând cont de tipurile de caracterizare şi trăsăturile de caracter.
B. Demonstrează în 10-15 rânduri că textul aparţine unei nuvele.

Test 12 (doina populară)

Frunză verde de pelin,
Ce-mi eşti, cucule, hain,
De cânţi vara-n jumătate
Ş-apoi zbori în altă parte?
Cuculeţ, pasăre sură!
Muşca-ţi-aş limba din gură,
Cântecul să nu-ţi mai zici,
Nici să mai colinzi pe-aici.
Vara vii, vara te duci
Când îs dragostele dulci.
Cântă-mi mie încă-o dată
Că mi-e mintea tulburată.
Cântă-n dreapta mea cu foc,
Să am parte de noroc.
Cântă-n faţa mea cu drag,
Că ţi-oi da frunze de fag
Să nu mai fii tot pribeag.

(Cucul)

1. Transcrie din text o inversiune.
2. Precizeaza antonimele cuvintelor: dulci, dreapta, hain.
3. Comenteaza versul: Frunză verde de pelin,
4. Precizeaza felul prop. din versurile:
Cântă-mi mie încă-o dată
Că mi-e mintea tulburată.
Cântă-n dreapta mea cu foc,
Să am parte de noroc.
Cântă-n faţa mea cu drag,
Că ţi-oi da frunze de fag
Să nu mai fii tot pribeag.
5. Ce rol are virgula în structura: *Vara vii, vara te duci*.
B. Demonstrează că textul citat aparţine doinei populare în 15-25 de rânduri.

Cuprins:

CAPITOLUL I
SĂ NE AMINTIM ŞI SĂ ÎNVĂŢĂM! ..... pag. 3

Capitolul II
TESTE GRILĂ ..... pag. 18

CAPITOLUL III
FIXAREA CUNOŞTINŢELOR - TESTE ..... pag. 20

CAPITOLUL IV
VERIFICAREA CUNOŞTINŢELOR ..... pag. 32

CAPITOLUL V
Model de subiecte
pentru olimpiada de limba şi literatura română..... pag. 43

CAPITOLUL VI
Teste de evaluare - clasele V-VIII,
Pe specii şi genuri literare ..... pag. 59

CAPITOLUL VII
EVALUAREA NAŢIONALĂ, CLASA a VIII-a,
SUBIECTE MODEL ..... pag. 76

CAPITOLUL VIII
EVALUAREA NAŢIONALĂ, CLASA a VIII-a,
RECAPITULARE PENTRU EVALUAREA NAŢIONALĂ
GENURI ŞI SPECII LITERARE ..... pag. 84